

2008
**DAHA İYİ BİR
GELECEK**
DAHA İYİ BİR
TÜRKİYE İÇİN
GÖRÜŞ VE ÖNERİLER
VIII

TOBB Yayın No: 2009-85
ISBN: 978-9944-60-452-9

Tasarım: www.ritm.com.tr

Baskı: www.fersaofset.com

İçindekiler

Dünya Türk Girişimcileri Konseyi.....	5
IRU Dünya Kongresi	9
TOBB Genel Kurulu.....	13
3. Türk-Arap Ekonomi Forumu.....	23
İKV Genel Kurulu	29
Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye Milli Komitesi Genel Kurulu.....	33
İslam Konferansı Teşkilatı Toplantısı.....	37
Türkiye-Afrika İş Forumu	41
TOBB Kadın Girişimciler Kurulu 1.Kongresi.....	47
4. Türkiye Sektörel Ekonomi Şurası	53
TOBB ETÜ Yeni Akademik Yılı Açılışı.....	57
Balkan Ekonomi Zirvesi.....	61
7. Sanayi Kongresi.....	65
DEİK Genel Kurulu.....	69
Türkiye-AB Katılım Stratejisi	79
İktisatçılar Haftası.....	83

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

Dünya Türk Girişimcileri Konseyi Toplantısı

5 Mayıs 2008
İstanbul

Dünya Türk Girişimcileri Konseyi

5 Mayıs 2008, İstanbul

1980'lerde ihracatla tanışan ve rekabetçi dünya piyasasına kaliteli mal ve hizmet üretmeyi başaran Türk girişimcisi, geçen zaman içinde dünya iktisadi sisteminin önemli oyuncusu haline gelmiştir. 1980'lerde başladığımız ihracat seferberliği sırasında önemli iktisadi ve siyasi başkentleri ziyaret ediyor, ihracat maksatlı iş bağlantıları kuruyorduk. İşte o ziyaretler sırasında uluslararası basının "Genç Türkler ellerinde çantalarıyla dünyayı fethettiler" yorumları hala gözlerimizin önündedir.

Geçen zaman içinde, Türk girişimcisinin girmedığı ülke kalmadı. Neredeyse dünyanın tüm ülkelerine ihracat yapabilmeyi başardık. İhracatımızın % 65'ini dünyanın en rekabetçi bölgeleri olan, Avrupa ve Amerika'ya yaparken, müteahhitlerimiz Kuzey Afrika, Orta Doğu, Körfez, Orta Asya ve Doğu Avrupa'da 110 milyar dolarlık proje tamamladı. 23 Türk müteahhlik firması dünyanın en büyük 225 firması arasına girmeyi başardı. 2007 yılında, yurtdışı müteahhlik hizmetlerinde 34 ülkede 19 milyar dolar tutarında, 350 proje üstlenildi. Yine 2007 yılında İslâm dünyasındaki en büyük 100 şirketin 24'ü Türk şirketleri arasından çıktı. Ülkemize 23 milyon turist geliyor. Tüm bu veriler gösteriyor ki, Türkiye, kalifiye insan gücü, yatırım müsait coğrafyası, güçlü altyapısıyla ve lider müteşebbisleri ile 21. yüzyılın hızla yükselen ülkelerinden biridir.

Bugün Doğu Avrupa, Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika başta olmak üzere yurtdışında toplamda 22 milyar doları bulan Türk özel sektörü dış yatırımı mevcuttur. Sadece Balkanlarda 15 bin Türk firmasının ve 20 bin Türk işadaminin faaliyet gösterdiğini bu vesileyle ve büyük bir kıvanç ile ifade etmek istiyorum. Yine bu süreçte Türk şirketleri, ülke dışında şirket satın alma yoluyla da, tarihte ilk defa küresel piyasalarda adını duyurdu. İsviçre'nin Godiva'sı, İran'ın Razi'si, Rusya'nın Trader Media East'i, Almanya'nın Villeroy'u ve Grundig'i yakın dönemde, Türk şirketleri tarafından satın alınan markalardan ilk aklımıza gelenlerdendir.

Türk özel sektörü bununla da kalmadı, dünya barışına katkı sağlamak için çalışmaya başladı. Bugün İsrail, Filistin, Basra, Pakistan, Afganistan gibi çevremizdeki sorunlu alanlarda barışın ve istikrarın tesisi ve bölgesel refahın geliştirilmesi için uluslararası projelere öncülük ediyoruz. Bu maksatla 2005 yılında oluşturduğumuz Ankara Forumu çerçevesinde, geçen yıl Kasım ayında Filistin ve İsrail Devlet Başkanlarını Ankara'da bir araya getirdik. Ve tüm dünya bu girişimimizi hayranlıkla izledi. Genç ve dinamik ülkemiz bu süre zarfında tüm dünyaya nitelikli insan gücü de ihraç etmeye başladı. Coca Cola'yı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu'nu, Dünya Bankası'nı, İslam Konferansı Örgütü'nü, Brezilya Merkez Bankası'nı idare eden yöneticiler yetiştirdik.

Dünya'da ekonomik ve siyasi güç dengesi yeniden kuruluyor. Üretim Asyalaşırken, dünya ekonomisinin lokomotifi rolünü ise bizim gibi yükselen piyasalar üstlenmeye başladı. Bu küresel değişimi iyi okumak, fırsatları iyi değerlendirmek, risklere karşı hazırlıklı ve güçlü olmak zorundayız. Kendi ekonomik ve siyasi sistemimizi dönüştürürken, eş zamanlı olarak etrafımızdaki bölgelerin de dönüşümüne katkıda bulunarak, dünya sistemindeki yerimizi daha da güçlendirmek en önemli hedefimiz olmalıdır. Bunun için daha çok tasarruf etmek, daha fazla yatırım yapmak, yerli ve yabancı yatırımcının önündeki engelleri kaldırmak, verimliliğimizi daha çok artırmak, şirket ve ülke ölçeğini büyütmek ve daha fazla rekabetçi olmak zorundayız.

Bu amaçlar için en stratejik kaynağımız insan gücümüz, yani Türk müteşebbisidir. Yaş ortalaması 28 olan 70 milyonluk nüfusumuz ile Avrupa'nın en genç ülkesiyiz. Önümüzdeki dönemde yaşanan Avrupa ekonomisi içinde en önemli rekabetçi üstünlüğümüz insan sermayemiz olacaktır. Bu sermayeden yararlanabilmek için, insanımıza yatırım yapmalı, yaşam ve eğitim kalitemizi arttırmalıyız.

Çok değil, 15 yıl sonra Cumhuriyetimiz 100 yaşına girecek. Bu önemli zaman eşiği için iddialı hedeflerimiz var. Hızla artan küresel rekabet içerisinde, ülkemizin ağırlığını arttırmak için dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi haline gelmek, araştırma ve geliştirmeye dayanan yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomik model kurmak, en az üç sektörde dünya lideri olmak, 500 milyar dolarlık ihracat yapmak, dünyada tanınan 10 marka üretmek gibi somut hedeflerimiz var.

Kabul ediyorum ki bu hedefleri gerçekleştirmek zorlu bir süreci beraberinde getiriyor. Bu süreçte en önemli güç unsurlarımızdan birisi yine dünyanın dört bir yanına dağılmış başarılı ve azimli Türk girişimcileri olacaktır. Dünyanın değişik ülkelerinde faaliyet gösteren siz değerli Türk girişimcileri bizim dünya'ya açılan kapımızsınız. Siz farklı coğrafyalarda ülkemizin temsil kabiliyetini arttırmaktasınız.

Biliyorsunuz, artık ülkelerin temsili için klasik diplomatik misyonlar ve resmi organlar yeterli olmamaktadır. Günümüzde etkin kamuoyu diplomasisi, ülkelerin karar alıcılarını etkilemek için ikinci yol diplomasi önemli bir güç unsuru haline gelmiştir. Yurt dışında faaliyet gösteren siz değerli girişimcilerimiz, ülkemizin en önemli varlığıdır. Bu nedenle Türkiye'nin tüm alanlarda en iyi şekilde temsil edilmesinin hepimizin ortak menfaati olduğunu ifade etmek istiyorum.

Ülkemizi uluslararası kurumlarda, uluslararası sivil toplum kuruluşlarında, meslek örgütlerinde yönetici, dünya ekonomisine yön veren şirketlerde CEO, dünyanın önde gelen üniversitelerinde öğrenci ve akademisyen olarak en iyi şekilde temsil ederek, Türkiye'nin temsil kabiliyetini arttırmak zorundayız. Bu amaç için önümüzdeki en yakın hedefimiz, ülkemizin 2009-2010 dönemi için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyeliğidir. Bu üyelik için bugün burada bulunan herkesin yerleşik olarak bulunduğu ülke hükümeti nezdinde etkin lobi yapması gerekmektedir.

Türkiye, bugün dünya'nın en büyük 17. ve Avrupa'nın en büyük 7. ekonomisidir. Bu sürecin en önemli itici gücü, Türk özel sektörü olmuştur. Türkiye'yi küresel ekonomiye entegre eden, bölgesinde en büyük iktisadi ve sanayi gücü haline getiren ve Cumhuriyetin 100. yılındaki hedefimiz olan dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi haline getirecek olan sizlersiniz. Bu hedefe ulaşma yolunda tek ihtiyacımız, birlikte hareket etmektir. Muhakkak ki hepimiz tek başımıza önemli başarılarımıza imza atıyoruz. Şimdi daha da etkili bir güce dönüşmek yolunda, güçlerimizi bir araya getiriyoruz. Bu platformu ne kadar etkin hale getirirsek, yurt içi ve dışındaki etkimiz de o derece artar. Bu sayede karşılaştığımız sorunların çözümü, kişisel bağlantılarımızla sınırlı kalmayacaktır. Bize yeni fırsatlar sunacak böyle bir yapının kurumsallaşması yolunda bugün önemli bir adım attık.

O halde gelin bugünü bir milat yapalım. Yurtiçinde veya dışında, aramızdaki o bildik ayrılıkların, kıskançlıkların getirdiği bölünmeleri geride bırakalım. Hem kendimizin, hem çocuklarımızın, hem de ülkemizin geleceği için birlik olalım. Hep birlikte başladığımız bu işi sonuna kadar götüreceğimize olan inancım tamdır.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

IRU Dünya Kongresi Açılış Konuşması

15 Mayıs 2008
İstanbul

IRU Dünya Kongresi

15 Mayıs 2008, İstanbul

Dünya üretiminin giderek Asya merkezine doğru kayması sonucunda mevcut ulaşım koridorları ve ulaşım altyapılarının kapasiteleri ihtiyacı karşılayamaz hale gelmiştir. Avrupa ekonomileri ile Asya arasındaki yolda 600 milyar dolarlık mal transferi gerçekleşmektedir. Asya'da üretilen malların Batı pazarlarına en hızlı ve en ucuz şekilde ulaştırılması hayati önem taşımaktadır. Ayrıca Çin Hükümeti aldığı stratejik bir kararla Uygur Bölgesi'ni yeni üretim merkezi haline getirecektir. Bu yeni üretim üssünde üretilen malların batı pazarlarına karayoluyla taşınması gerekmektedir.

Bu gelişmeler, Batı Asya limanlarının kapasitelerinin ve altyapılarının hızla gelişen ticaret hacmi karşısında yetersiz kalmasını ve yeni ulaştırma arayışlarını beraberinde getirmiştir. Bu arayış sürecinde Avrasya ve Karadeniz bölgesinin kara ve demir yolları son derece önem kazanmıştır. Küresel ekonomideki bu gelişme kara yolu taşımacılığı için bir fırsat penceresidir. Bu fırsatı değerlendirmek için elimizdeki en önemli somut proje tarihi İpek Yolu'nun yeniden canlandırılmasıdır. Ancak bu fırsatları değerlendirmek istiyorsak, farklı güzergâhlar üzerinde de olsa tüm ülkelerin yakın işbirliği halinde olmaları gerekiyor.

Tarihi İpek Yolu bir ticaret yolu olmasının yanı sıra, fikirleri ve duyguları bir yerden diğerine taşıyan bir kültür yolu da olmuştur. Büyük Türk düşünürü Mevlana, bu İpek Yolu'nu takip ederek Afganistan'dan, Konya'ya ulaşmış, insanlığa buradan ışık saçmıştır. Bugün, İpek Yolu, birleştirdiği insanlar için yeni fırsatları, yeni potansiyelleri, yeni umutları beraberinde getirerek, dünya sahnesine bir kez daha çıkmaktadır. İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması bir nostalji değil, küresel ekonominin bir zorunluluğudur. Bu projeyi hayata geçirmek ise uluslararası işbirliği gerektirmektedir.

İpek Yolunu tekrar canlandırma projesi, Kars-Tiflis-Bakü Demiryolu'nun temelini atılmasıyla bir hayal olmaktan çıkmış, elle tutulur bir gerçeklik halini almıştır. Bu proje, Hazar Havzası'nın ve Avrasya'nın açık denize çıkışı olmayan devletlerinin uluslararası pazarlarla bütünleşmeleri açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Bu noktada ifade etmek isterim ki, Türkiye'nin öncüsü olduğu Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün projesi Karadeniz Çevre Otoyolu, İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması için önemli adımlardan birisidir.

Yine geçen Kasım ayında Orta Asya Bölgesel İşbirliği Programı tarafından Avrasya'nın 9 ülkesinin Orta Asya'nın ulaştırma altyapısının modernizasyonu için Asya Kalkınma Bankası, Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi önemli uluslararası finans kuruluşlarının mali desteğiyle ilan ettikleri proje, yine bu yönde önemli bir gelişmedir.

Türkiye, küresel ekonominin ana ulaştırma koridorları üzerinde iki kıtayı birleştiren bir ülkedir. Ülkemiz Doğu ve Batı pazarları arasındaki mal hareketlerinin geçiş noktasında; Avrupa, Balkanlar, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Kuzey Afrika ve Orta Doğu gibi bölgelerin bağlantı merkezi konumundadır. Bu konumu Avrupa Birliği'nin ulaştırma politikası için son derece önem kazanmaktadır. Bu sebeple Avrupa Komisyonu 2008 Mart ayında yayınladığı raporda Orta Doğu, Akdeniz, Kafkaslar ve Orta Asya ulaşım eksenlerinde Türkiye'nin ana oyuncu olduğunu açıklamıştır. Geçtiğimiz yıl içerisinde Dünya Bankası ülkelerinin ulaştırma ve lojistik performansını değerlendirmek için bir çalışma yaptı. "Lojistik Performans Endeksi" isimli bu çalışmaya göre Türkiye Avrasya, Ortadoğu ve Karadeniz havzasında lojistik altyapısı en iyi olan ülkedir.

Türkiye, coğrafi konumu ve gelişmiş taşıma sektörüyle, ipek yolu perspektifinin hayata geçmesinde üzerine düşeni yapmaya hazırdır. Başkanı bulunduğum TOBB, Türk iş dünyasının asli temsilcisi olarak, tır sisteminin Türkiye'deki kefil kuruluşudur. Birliğimiz, tüm dünyadaki kefil kuruluşların IRU'dan tedarik ettikleri tır karnesi sayısı sıralamasında birinci konumdadır. 70'i aşkın ülkeden 180 sektör kuruluşunun küresel temsilcisi IRU'nun tır sözleşmesi çerçevesinde başarıyla yönettiği tır sistemine, Türkiye'nin dış ticaretinin taşınmasındaki işlevi nedeniyle büyük önem veriyoruz.

Türkiye sahip olduğu coğrafi konumu ve 1250 uluslararası taşımacılık firması tarafından işletilen 45 bini aşkın araçlık sofistike filosuyla kara taşımacılığında uluslararası deneyime sahiptir. 110 Milyar Doları aşan ihracatımızın yarısı kara yolu ile yapılmaktadır. Türkiye, dünyada en çok tır karnesi kullanan ve tır sisteminden en çok yararlanan ülkedir. TOBB olarak taşımacılık sektörüne özel önem veriyoruz. Bu konuda tüm bölgelerde faaliyet gösteren sektör kuruluşları ile uluslararası projeler geliştiriyor, taşımacılık sektörünün sorunlarını gideriyor ve yeni iş imkânları yaratıyoruz. TOBB, Türk kara taşımacılığının kefil kuruluşudur. Sadece 2007 yılında TOBB'un üstlendiği mali risk 40 milyar dolardır. TOBB bu riski ülkemizin ekonomisinin hızlı gelişim, ihracatımızın artışı ve kara taşımacılığı için üstlenmiştir.

Türk lojistik sektörünün gelişmiş yapısı tüm dünyaca takdir edilmekte ve uluslararası yatırımcının ilgisini çekmektedir. Son 3 yılda 50 milyar dolar yabancı yatırım çeken ülkemizin lojistik sektörü son dönemin yabancı yatırım portföyüne girmiştir. Türk özel sektörü olarak hükümetle işbirliği içinde tüm uluslararası ve bölgesel ulaştırma projelerini destekliyoruz. TOBB bu çerçevede tüm gümrükleri modernize etmiştir ve uluslararası standartlarda işletmektedir. Yeni otoyolların inşası ve bunların uluslararası bağlantılarının sağlanması, İki kıtayı denizin altından birleştirecek olan Marmaray projesi ülkemizin gündeminde olan en önemli ulaştırma projeleridir.

Kara ulaştırması ile ilgili vurgulamak istediğim diğer bir konu ise yeniden canlandırmayı planladığımız İpek Yolu üzerindeki ülkelerin gümrük sistemlerinin modernizasyonudur. Zira gümrük sistemlerinin modernizasyonu ve işlemlerin hızlandırılması, artan kara taşımacılığı için büyük önem arz etmektedir.

Gümrük Kapıları Modernizasyonu konusunda TOBB olarak, son yıllarda önemli deneyimler edindik. Türkiye'nin gümrük kapılarının modernizasyonu projelerini gerçekleştiriyoruz. Şu ana kadar, Türkiye-Bulgaristan, Türkiye- Irak, Türkiye-Suriye ve Türkiye-Gürcistan sınır kapılarının modernizasyonunu tamamladık. Diğer sınır kapılarımızın modernizasyon çalışması da devam ediyor. Birliğimizin, sınır geçişlerinde yaşanan süre kayıplarını en aza indirmeyi amaçlayarak üstlendiği gümrük kapıları modernizasyon projelerinin, uluslararası taşımacılığın ve ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik kamu-özel sektör işbirliğinin dünyadaki başarılı örneklerinden biri olduğunu düşünüyorum. Yap-işlet-devret modeli ile bölge gümrüklerinin modernizasyonu için bu konudaki uluslararası deneyimimizi İpek Yolu rotası üzerindeki ülkelerle paylaşmak istiyoruz.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

TOBB Genel Kurulu

31 Mayıs 2008
Ankara

TOBB Genel Kurulu

31 Mayıs 2008, Ankara

Bizler 2001 krizinden bu yana çok çalıştık ve Cumhuriyet tarihimizin en büyük ekonomik başarılarından birine imza attık. Son 6 yılda, ortalama yüzde 6,8 gibi muazzam bir büyüme oranına ulaştık. Bu sayede uzun zaman sonra ilk defa, Türkiye'yi yeniden lider ülke yapma ve dünya ekonomilerinin birinci ligine yükseltme fırsatını yakaladık.

Evet, siyasi istikrar ve makro reformlar neticesinde, ekonomide büyük bir gelişme gösterdik. Ama her konuşmamızda, rehavete kapılmayalım dedik! Daha yolun başındayız dedik! Hala yapılması gerekenler var dedik! Kobilerin nasıl bir yaşam mücadelesi verdiğini, onlar olmadan ekonomideki büyümenin sürdürülemeyeceğini anlattık. Şirketlerimizin, işletmelerimizin, dükkânlarımızın, değişen dünya şartlarına uyum göstermelerini sağlayacak ikinci nesil reformları, hayata geçirmemiz gerektiğini söyledik. Türkiye'nin birinci gündem maddesi ekonomi olmalı dedik.

Ama sevgili dostlar, ne yazık ki geçmişteki başarı, hep devam edecekmiş sanıldı. 2006'dan sonra ekonomi geri planda kaldı ve reform süreci aksadı. Yapılması gerekenler göz ardı edilirken, problemler artmaya devam etti. İhracatçımız, ithalatçı oldu. Sanayicimiz komisyoncu oldu. Esnaf, işportacı oldu. Çiftçi çiftbozan oldu.

Sonuçta, 2002 ile 2006 arasında büyüme ortalaması yüzde 7'nin üzerindeyken, 2007'de ne yazık ki yüzde 4,5'e kadar geriledi. Şimdi 2008'de, yüzde 4'ün bile altında kalmaktan endişe ediyoruz. Üstelik bizim büyüme hızımız düşerken, rekabet ettiğimiz ülkelerde benzer bir yavaşlama da görülmedi. Yani küresel yarışta geri kalmaya başladık.

Peki, ne oldu? Hemen ifade edeyim ki, zamanında tedbir almayışımızın bedelini ödüyoruz. Önce ekonomiyi ve reformları ihmal ettik. Sonra da önceliği olmayan gündemlere saplandık. Dışarıda büyüyen iktisadi kriz yetmedi, içeride de siyasi çalkantılar başlattık. Nasreddin Hoca'nın hikâyesindeki gibi, şimdi bize bir fil yetmiyor, ikincisini de arıyoruz. Kısaca Türkiye, bir dünya devi olmaya koşacakken, yanlış gündemlerle zaman kaybetti. Kısır çekişmelerle ülkemizin mücadele gücünü kırdık, enerjisini boşa harcattık, nefesini tükettik.

Biz artık huzur istiyoruz. Çünkü ancak huzur ortamında ticaretin gelişeceğini, yatırım yapılacağını, istihdam sağlanacağını biliyoruz. Huzur olmazsa, 90'ların karanlık günlerine dönmekten korkuyoruz. Huzur olmazsa, yüzde 4'lerdeki vasat büyüme hızına takılıp kalmaktan korkuyoruz. Huzur olmazsa, kapımıza gelen büyük fırsatları kaçırmaktan korkuyoruz.

Bakın dostlar, size bir şey söyleyeyim. 2001 krizinden bu yana, işverenler, işçiler, çiftçiler, esnaf, üretkenler ve çalışanlar olarak, büyük fedakârlıklarla, krizin maliyetini üstlenmek zorunda kaldık. Geçmişte, kamu bankalarında gizlice biriktirilen, sözde görev zararları da bizim cebimizden çıkmıştı. Ama bunlara yol açanlar, iş faturayı ödemeye geldiğinde ortada yoktu.

Peki, bugünkü çatışma ortamının maliyetini yarın kim ödeyecek? Hiç şüpheleniz olmasın ki, testiyi kıranlar, faturayı da millete havale etmekten çekinmeyecektir. Üzerine vazife olmayan görevlere soyunanların yol açacağı zararları artık ödemek istemiyoruz. Altını çizerek söylüyorum; evet, artık biz de tarafız. Huzurun, istikrarın, sağduyunun, demokrasinin ve kalkınmanın tarafındayız. Kavganın, çatışmanın, demokrasiyi ve kalkınmayı akamete uğratacak her girişimin de karşısındayız.

Biz huzur istiyoruz. Biz sağduyulu olmayı, Türkiye'nin yeniden kendisiyle barışmasını bekliyoruz. Biz Türk özel sektörü olarak, büyümeyi sürdürmek için önceliklerimizin neler olması gerektiğini söylüyoruz. Özel sektörün, çalışanların, üretenlerin taleplerini, siyasetçilere iletiyoruz. Bizim işimiz, çözümün yolunu göstermek; siyasetçilerin işi ise, çözüm üretmektir. Bizim işimiz bize, siyasetçinin işi siyasetçiye...

Sevgili Dostlarım,

Artık şu gerçeği görmemiz lazım. Yüzde 4'lerde seyreden vasat bir büyüme hızıyla, ne işsizlik sorununu çözeriz, ne de bizden 3 kat zengin Avrupa ülkelerinin seviyesine ulaşırız. O halde yüzde 4'lük büyümeyi yeterli görmeyelim. 59. Hükümet dönemindeki reform süreciyle, yüzde 7'lik büyüme oranlarını yakalayabileceğimizi herkese gösterdik.

Yüksek büyümeyi sürdürmenin temel koşulu siyasi ve ekonomik istikrardır. 90'lı yıllarda bunun yokluğundan çok çektik. Üreten, çalışan kaybetti; faizci, tefeci parasına para kattı. Biz istiyoruz ki, üreten kazansın; biz istiyoruz ki çalışan kazansın, biz istiyoruz ki emek veren kazansın. Bu nedenle, hükümetimizin önceliği ekonomik istikrarı korumak olmalıdır.

Bakın bugün iç piyasada işler durma noktasına geldi, çekler-senetler ödenmiyor. Peki, niye böyle oldu, niye birden piyasadan para çekildi. Bunun altında yatan neden, harcama ve tüketim eğilimindeki yavaşlamadır. Tüketicideki ve reel sektördeki güven erozyonudur. Zira istikrar hissini zayıfladığı bir ortamda, güven duygusu da elbette azalır. Güvenin olmadığı yerde de, ne yatırım olur, ne üretim olur, ne de tüketim olur. Yüksek faiz, üretimin ve yatırımın maliyetini her geçen gün artırıyor, ekonomik aktiviteler yavaşlıyor, hızla artan kredi kartı borcu, vatandaşın geleceğini ipotek altına alınıyor.

Faizlerin yüksekliğinden şikâyet ediyorsak, işte bunun esas sebebi, istikrardaki bozulmadır. Mali disiplindeki gevşeme, ekonomik istikrara en büyük tehdittir. 2006'ya kadar gayet başarıyla devam eden ve takdir ettiğimiz mali disiplin, 2007'de maalesef bozuldu. Bütçe açığı 3 katına çıktı. Hadi diyelim ki, 2007 seçim yıldır, harcamaların bir miktar artması da normaldir.

Artık 2008'de mali disiplini yeniden tesis etmek ve bütçe açığını sadece oransal değil, nominal olarak da düşürmek zorundayız. Denk bütçeyi hedeflemek zorundayız. Özellikle kamunun faiz dışı harcamalarındaki yüksek artışlar, hem enflasyonla mücadeleyi, hem de mali istikrarı tehdit etmektedir.

90'larda nasıl bir felakete dönüştüğünü görmüş olmamıza rağmen, bütçe dışı harcama yapılmasına imkân verecek fonlar oluşturma girişimlerini, hayretle ve üzüntüyle karşılıyorz. Geçmişin hatalı uygulamaları, nelerin yapılmaması konusunda en sağlam rehberimiz olmalı. Diğer taraftan sosyal güvenlik sistemini düzeltmeye yönelik çok önemli bir adım atılmıştır. Bu düzenlemeyi kararlılıkla tamamlayan hükümetimize, bu vesileyle teşekkür ediyoruz.

Türkiye, dünya ekonomilerinin birinci liginde yer almak istiyorsa, kuralların olduğu, kuralların herkese eşit uygulandığı ve kuralların nasıl değiştirileceğinin de kurallara bağlandığı bir ülke olmalıdır. Kurallara bağlanması gereken ilk alan, mali disiplindir. İkincisiyse vergi denetimidir. Vergi denetimlerini maksadını aşan uygulamalar olmaktan çıkartıp, kurallara bağlı hale getirecek adımlar atılmasını istiyoruz. Yükselen enerji fiyatları karşısında, enerji piyasasını serbestleştirmeye yönelik adımlara, artık daha fazla gecikmeden başlanmasını istiyoruz.

Ekonomik istikrarın diğer koşulu da tartışmasız enflasyonla mücadeledir. Yüksek enflasyonla ancak sanal ve geçici bir büyüme sağlanır. Bunu 90'larda gördük. Özellikle vurgulamak istiyorum ki, fiyat istikrarı istiyorsak, Merkez Bankası'nın bağımsızlığını ve saygınlığını korumalıyız.

Öte yandan, ekonomik büyüme yüksek olsa bile, istihdam sağlamadıkça büyümenin beketini, bolluğunu hissedemeyiz. İşte! Görüyoruz ki, iş bulma ümidini kaybedenlerin sayısı giderek artıyor. Görüyoruz ki, kadınların iş gücüne katılım oranı kaygı verici düzeyde. Görüyoruz ki, işsizlerin büyük bir bölümü genç ve bunlar çaresizlik içinde. Bu nedenle, istihdam üzerindeki mali yükleri azaltma ve istihdamı cezalandıran mevzuatı değiştirmek üzere, Hükümetimizin başlattığı girişim yerindedir ve bunu destekliyoruz. Şimdi bu adımlara paralel olarak, mesleki eğitim reformuna ve işsizlere yönelik eğitim programlarına da, acilen başlamalıyız.

Anadolu'yu karış karış geziyor ve görüyoruz ki; Kahvehaneler işsiz dolu, ama sanayicimiz, çalıştıracak eleman bulamıyor. Demek ki sorun, sadece işsizlik değil, mesleksizliktir. Zira bizim ihtiyaç duyduğumuz beceriler, okullarımızda öğretilmemekte; okullarımızda öğretilen becerilerse, işletmelerimizde kullanılmamaktadır.

Sanayicilerimiz vasıflı eleman ararken, meslek lisesi ve üniversite mezunları arasında işsizliğin çok yüksek olması, eğitim sistemimizin piyasadan ne kadar kopuk olduğunu gösteriyor. Bu uyumsuzluğu gidermek üzere mesleki eğitimi geliştirmek zorundayız. Ne kadar çok gencimiz bilgisayar kullanırsa, ne kadar çok gencimiz yabancı dil bilirse; hem işsizlik o kadar azalacak, hem de işletmelerimizin rekabet gücü o kadar artacaktır.

Yüksek Öğretim Kurumu da üniversite kontenjanlarını, işgücü talebine göre belirlemelidir. Üniversitelerde, bilişim teknolojileri, biyo-teknoloji, nano-teknoloji, uydu-uzay teknolojileri, ilaç ve gen mühendisliği, organik tarım, akıllı tekstil, tasarım mühendisliği, yenilenebilir enerji ve çevre teknolojilerine yönelik çalışmalar artırılmalıdır. Bir kez daha söylüyoruz ki, bugün ülkemizin en ciddi sorunu işsizlik, çözüm yolu da eğitimdir.

Aziz dostlarım,

Bugüne kadar, özel sektörümüze yönelik kararlar, hep kısa vadeli hesaplarla verildi. Şimdi alışkanlıklarımızı değiştirmek, uzun vadeli bir sanayi stratejisi oluşturmak zorundayız. Bir stratejimiz olsun ki, sanayicimiz dalgalı sularda dümensiz bir gemi gibi savrulmasın; sanayinin dümeni bizim elimizde olsun.

Bakın, yıllarca verilen hesapsız teşvikler, küresel arenada rekabet edemeyecek yatırımlara sebep oldu. Doğru bir sanayi politikamız olsaydı, yatırımlarımızı rekabet gücü yüksek sektörlerde yapar, bugün çektiğimiz sıkıntıları yaşamazdık. Ne mutlu ki, bu sene, ihtiyacımız olan sanayi politikasını, kamu ve özel sektör birlikteliğiyle oluşturmak üzere, sayın Başbakanımızın inisiyatifiyle bir özel ihtisas komisyonu kurduk. Sanayi ve Ticaret Bakanlığımız da uzun vadeli bir sanayi stratejisi oluşturmak üzere önemli bir çalışma başlattı. Camiamızın içinden çıkan, sorunlarımızı en yakından bilen Sayın Zafer Çağlayan'a, bu tarihi adımı gerçekleştirmesi vesileyle teşekkür ediyoruz. Beklentimiz, özel sektöre yönelik politikaların, ayaküstü alınan kararlarla akşamdan sabaha değil, uzun vadeli stratejilerle belirlenmesidir. Cari açığın çözümü de buradadır.

Hükümetimizin, Ar-Ge yasa'sını hayata geçirmesi ve TÜBİTAK'ı çok daha etkin bir yapıya kavuşturarak özel sektörümüzle bağlarını güçlendirmesi de şirketlerimizin yenilikçi faaliyetlerini teşvik etmek bakımından tarihi bir adım olmuştur. Şirketlerimizin piyasa ekonomisine uyumunu sağlayacak yeni Ticaret Kanunu tasarsının da artık daha fazla gecikmeden, bu yıl yasalaşmasını bekliyoruz.

Ayrıca unutmamalıyız ki, tüm bu reformları tasarlamak, yönetmek ve uygulamak için, kamu idaresinde yeni bir anlayışa ve nitelikli kadrolara ihtiyaç vardır. Yıllardır sürüncemede kalan kamu yönetimi reformu tamamlanmalı, atamalar liyakate göre yapılmalı, “usule uygun değil, esasa uygun çalışan” yöneticiler iş başına getirilmelidir. “İşi ehline veriniz” ilkesini hayata geçirmek zorundayız.

Yolsuzluk iddialarından arınmış, etkin bir kamu yönetimi için, düzenleyici ve denetleyici kurumlarda bağımsızlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik garanti altına alınmalıdır. Devlet yönetiminde dedikodularla hareket edilmemelidir. Hem yolsuzlukla, hem de kamu kaynaklarının israf edilmesiyle mücadelede büyük önemi bulunan kamu ihale kurumunun görev alanını kısıtlayacak yeni düzenlemelere gidilmemelidir.

Değerli İşadamları, İşkadinları,

Elbette sadece kamu idaresinin değil, özel sektör olarak bizlerin de yapması gereken ödevler bulunuyor. Yıllardır ısrarla takip ettiğimiz vergi indirimleri, Hükümetimizin olumlu ve cesur yaklaşımı sayesinde hayata geçti. O halde kayıtdışılık belasını azaltacak yönde daha çok çalışmalıyız ki, azalan kayıtdışılık, yeni vergi indirimlerini de mümkün kılabilсин.

Bizler kanaat önderleri olarak, şu basit ama acı gerçeği mutlaka anlatmalıyız. Küresel rekabette ayakta kalmak için, yatırım yapmak, büyümek gerek. Yatırım yapmak için de finansman gerek. Ama kayıtdışı kalan bir firmanın, bundan sonra banka veya benzeri finans kaynaklarına ulaşması mümkün olmayacak. Kayıtdışı kalan, küçük kalmaya mahkumdur. Küçük kalan da ancak taşeron olur.

Ülkemiz bir kobi deryasıdır. Ama küresel rekabette, küçük güzeldir devri bitmektedir. Artık kobilerimiz arasından küresel ölçekte iş yapan şirketlerin çıktığını görmek istiyoruz. Bunun içinde, iş hayatında komşumuzu taklit etmek yerine, ben tüketici için nasıl yeni bir değer katarım diye düşünerek hareket etmemiz gerekiyor. Öte yandan, “çalışanın hakkını, alın teri kurumadan veriniz” öğüdüyle yetişen bizler; işçimize de, çalışmamıza da aynı özeni göstermekle yükümlüyüz.

Yine bildiğiniz gibi, geçtiğimiz dönem içinde Kadın Girişimciler Kurulu’nu kurduk. Şimdi de illerimizde, İl Kadın Girişimci Kurulları oluşturuyoruz. Sizlerden, bu kurulların çalışmalarına maddi ve manevi destek olmanızı, kurul başkanını protokolünüze almanızı ve kadın girişimcilerimizi ön plana çıkarmanızı bekliyorum. Kadınlarımızın ekonomik yaşamın içinde yer alması ve temsil edilmesi, iktisadi ve toplumsal gelişim için bir zorunluluktur.

Sizden, değişimin öncüleri ve hesap sorma kültürünün savunucuları olmanızı da bekliyorum. Zira toplumumuzda ne yazık ki, bireyselleşmeyi, yanlış bir şekilde, bireycileşmek olarak algılayanlar arttıkça, her iyiliği kendine isteyen, ama hiçbir olumsuzluğun sorumluluğunu üstlenmeyen ‘birey’ler çoğalıyor. Kimse, “iç hesaplaşma” yapmıyor, sorumluluk hissetmiyor. Büyük edebiyatçı Tolstoy’un dediği gibi; herkes dünyayı değiştirmeyi düşünüyor, ama kimse kendini değiştirmeyi akıl etmiyor.

Değerli konuklar,

Bildiğiniz gibi, adalet mülkün temelidir. O yüzden de adalet terazisinin dengesini korumaya mecburuz. Yargının hem bağımsız, hem de tarafsız olmasını beklemek ve istemek durumundayız. Hiçbir kişi ya da kurum eleştirden muaf tutulamaz. Zira eleştiri olmayan yerde kimse kendini yenileyemez, kendini geliştiremez. Yeter ki, eleştiri hakarete dönüşmesin.

Çağdaş bir demokraside hiçbir kurum, kendine anayasa ve yasalarla verilmiş görevler dışında bir misyon üstlenemez. Özellikle vurgulamak isterim ki, hukukun ve adaletin dışına çıkmakla korunabilecek bir sistem, esasen korunmaya değer değildir. Büyük yazar Emile Zola ne demişti? "Cumhuriyetin şerefi, adaletidir!"

Değerli dostlarım,

Bir ülkenin kalkınma düzeyi, demokrasi düzeyinden ayrı düşünülemez. O halde Türkiye; işleyen, yöneten, denetlenebilir ve hesap verebilir, birinci sınıf bir demokrasi haline gelmelidir. İşleyen demokrasiyi sağlamanın ilk adımı, siyaseti tabana yaymaktır. Siyasetin de görevi, tabanın sesini duymak, tabana kulak vermek, milletin sesi olmaktır. Eğer ülkemizde demokrasinin yerleşmesini istiyorsak, Siyasi Partiler ve Seçim Kanunlarını yenilemek zorundayız. Millet ile vekilleri arasındaki bağ güçlendirilmelidir.

Öte yandan, mevcut anayasamızın yetersiz kaldığını 2002 yılından bu yana söylüyoruz. En son geçtiğimiz genel kurulda Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu anlatmıştık. Bugün ne yazık ki hala aynı noktadayız. Anayasamız; toplumumuzun çimentosu olan demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti yapımızı korumalıdır.

Anayasamız; çağdaş devletin üç temel niteliği olan; ifade hürriyetini, din ve vicdan hürriyetini ve teşebbüs hürriyetini garanti altına almalıdır. Anayasamız; demokratik dengeleme mekanizmalarına sahip, toplumun değerleriyle bütünleşmiş bir toplumsal sözleşme olmalıdır. Ayrıca unutmamalıyız ki, Anayasa'nın yenilenmesi süreci de, en az içeriği kadar önemlidir. Amaç hepimizin anayasasını hep beraber yazmak olmalıdır. İşte bu nedenle, Türkiye'deki tüm kesimlerin temsilcilerini bir araya getirerek kurduğumuz Anayasa Platformu ile yeni bir anayasa için katılımcı bir süreç başlattık.

Anayasa Platformu'nda 83 sivil toplum örgütü, Türkiye'nin nasıl bir anayasa, nasıl bir siyasi sistem istediği konusunda mutabakata vardı. İşadamları, işkadınları, işçiler, çiftçiler, memurlar, esnaf, hepimizin farklı düşünceleri, farklı çıkarları, farklı talepleri var gibi görünürken; tek bir sevdamız olduğunu gördük. Bu seveda, işte az önce vurguladığım temel ilkelerde birleşen Türkiye sevdasıdır!

Çok kıymetli dostlarım,

Bu toplum; vatanına, milletine, toprağına o kadar derinden sevdalıdır ki... Türkiye'nin menfaatleri söz konusu olduğunda toplumumuzun her ferdi, el ele, kol kola, omuz omuza; tek bilek, tek yumruk hedefe kilitlenir. Bugün milletimizin tek gündemi daha çok üretmek, daha çok çalışmak, Türkiye'yi birinci lige çıkartmaktır. Bu millet, kendi gösterdiği mutabakatı, siyasetçilerin de göstermesini beklemektedir. Bu millet, siyasetin kendi gündemini değil, toplumun gündemini tartışmasını istemektedir. Bu millet, kavga değil, huzur üreten bir siyasi yapı istemektedir. Bu aziz milletin her ferdini karnı tok, sırtı pek, mutlu bir şekilde yaşatmak da siyasetin onlara olan borcudur!

Değerli misafirler,

Bildiğiniz gibi, son bir yıl zarfında terör sorunu yeniden alevlenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri en güç mevsim şartlarında Kuzey Irak'ta gerçekleştirdiği başarılı operasyonlarla terör örgütüne hak ettiği cevabı yine vermektedir. Kahraman ordumuz milletimizin hep en büyük gurur kaynağı oldu ve içinde bulunduğumuz bu coğrafyada, devletimizin varlığını korudu. Bu ve

sileyle, bizlerin huzur ve güven içinde yaşayabilmemiz için canları pahasına mücadele veren askerimize, polisimize, jandarmamıza şükran ve teşekkürlerimizi sunuyoruz. Şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi minnetle anıyoruz.

Güvenlik güçlerimiz eşkiyaya göz açtırmazken, biz de bu bölgeye iş götürmek, aş götürmek zorundayız. Terörle mücadeleyi, işsizlikle, fakirlikle, açlıkla mücadele ederek desteklemeliyiz. Çünkü etle tırnak misali, her birimizin iyiliği diğerlerinin iyiliğine bağlıdır. Şimdi bölgede işgücünün eğitimini sağlayacak, özellikle kadınların girişimciliğini destekleyecek ve böylece işsizliği azaltacak adımları atma zamanı gelmiştir. GAP'teki yatırımların tamamlanmasına yönelik olarak Hükümetimizin başlattığı girişim, yerinde bir adım olmuştur. Bu çerçevede bizlere düşen görev de, bölgenin ekonomik potansiyelini ortaya çıkaracak somut projeleri hayata geçirmektir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu, keşfedilmemiş fırsatlarla doludur. Biz de bu fırsatların Türkiye'ye kazandırılması için elimizi taşın altına koymaya hazırız.

Değerli dostlarım,

Son dönemde dünyamızı tehdit eden sorunların başında küresel ısınma ve iklim değişikliği gelmektedir ve ne yazık ki bunların sorumlusu biz insanlarız. Ben küresel ısınma konusunda gelinen noktayı şöyle tanımlıyorum; Bugüne kadar biz doğal hayatı tüketiyorduk. Şimdi doğa, bizim hayatımızı tüketiyor. Sanayiciler olarak bundan sonra çevreye karşı daha duyarlı olmak, enerjiyi tasarruflu ve verimli kullanmak zorundayız. Başta GAP bölgesinde olmak üzere, ülkemizdeki su kaynaklarının korunmasına ve etkin kullanımına büyük önem vermek durumundayız.

Bu konuda özellikle hükümetimizden ve yerel yönetimlerden daha fazla duyarlılık bekliyoruz. Kentlerimizde bırakın boş alanları, en ufak bir yeşil alanın bile bir şekilde betonlaştırılmasından, su havzalarındaki yapılaşmalardan büyük endişe duyuyoruz. Bu sebeple parolamız, kalkınmayı sosyal sorumlulukla birlikte sürdürmek olmalıdır.

Diğer taraftan, son aylarda gıda fiyatlarında yaşanan küresel artış, tarımın önemini bize yeniden hatırlatmıştır. Çiftçimize bugüne kadar "üret de ne üretirsen üret", "üret de nasıl üretirsen üret" dendi. Çiftçimizi, verimsiz, rekabetten uzak üretime yönlendirerek kandırdık. Vatandaşlarımızı pahalı gıda ürünlerine mahkûm kılarak kandırdık. Tarımda kendine yeten bir ülkeyiz diyerek de kendimizi kandırdık. Bundan sonra belirli ürünlerin dünyada en iyisini üretmemizi sağlayacak tarım politikalarının takip edilmesini, tarımda verimliliğin ve rekabet gücümüzün yükseltilmesini bekliyoruz.

Kıymetli misafirler,

Türkiye, içeride reformlarını tamamlarken, dışarıda da hem ekonomik gücüne, hem de tarihten gelen sorumluluğuna uygun bir politika izlemek mecburiyetindedir. Bir an bile aklımızdan çıkarmamalıyız ki, Türkiye ekonomisiyle, kurumlarıyla, demokrasisiyle ve kültürel birikimiyle bu coğrafyada benzersiz bir ülkedir. Türkiye başkalarına özenen değil, içinde yaşadığımız bölgede herkesin özendiği bir ülkedir.

Rahmetle andığımız Turgut Özal, yabancı ülkelerle temaslarımızda borç para aramanın yerine, ticaret yapmayı öne çıkararak, özel sektörümüzde bir zihniyet devrimi başlatmıştı. Allah'a şükürler olsun, 30 yıl önce, bir yılda yapılan ihracatı, bugün bir haftada yapıyoruz. Yine bu vizyon sayesinde, özel sektörümüz, sadece mal satarak değil, yatırım yaparak da, başta coğrafyamız olmak üzere tüm dünyada boy göstermektedir. Türk özel sektörü asırlarca yönettiğimiz imparatorluk topraklarındaki en büyük özel sektördür.

Işık yeniden doğudan yükselmeye başlamışken, Çin'den İtalya'ya kadar uzanan coğrafyada Türkiye, en büyük ekonomidir. Türkiye, medeniyetleri birleştiren İpek Yolu'nun merkezindedir. Avrupa'nın enerji güvenliğini sağlayacak bağlantıların kavşak noktasındadır. Ve en önemlisi, Türkiye bu özellikleriyle Avrupa'yı 21. yüzyılda küresel güce dönüştürecek bir ülkedir. Artık herkes kabul etmelidir ki, bugün Avrupa'nın Türkiye'ye ne kadar ihtiyacı varsa, Türkiye'nin de Avrupa'ya o kadar ihtiyacı vardır. Avrupa Birliği hedefini bir an bile unutmamalı, reformlara devam etmeliyiz.

Avrupa Birliği ülkelerinden de, 50 yıla yaklaşan bu süreçte, Türkiye'ye verdikleri sözlerde durmalarını, yapılan anlaşmaların ruhuna ve özüne uygun davranmalarını ve ülkemizin üyeliği konusunda kuşkular oluşturan açıklama ve hareketlerden kaçınmalarını istiyoruz. Avrupa Birliği'nin temel aldığı evrensel norm ve değerler, cumhuriyetimizin temel ilkelerinin ve katılımcı demokrasimizin tamamlayıcısı olacaktır. İşte bu yüzden Türkiye'de belki de ilk defa, toplumun neredeyse tamamını temsil eden sivil toplum ve meslek örgütleri olarak Avrupa Birliği projesinin arkasında duruyoruz. Ben inanıyorum ki, Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyete ulaşma hedefini, Avrupa Birliği üyeliği ile gerçekleştirmiş olacağız.

Değerli Siyasetçiler,

Küresel güç dengesi yeniden şekillenirken, Türkiye, yıldızının yeniden parladığı, tarihi bir fırsatı elinde tutmaktadır. Unutmayalım ki, fırsatların kazası olmaz. Şimdi kısır siyasi çekişmeleri bırakıp, iş üzerine aş üzerine konuşma zamanıdır. Şimdi sorunlar üzerine değil, çözümler üzerine odaklanma zamanıdır. Şimdi milletimizin gündemiyle buluşma zamanıdır.

Tüm kurumlar demokrasiyi içtenlikle benimsemeli, birbirleriyle üstünlük mücadelesine girmemeli; herkesin hayat tarzına saygı gösterilmeli, ortak yaşam bilincine erebilmek için kendimizi tanımlarken başkalarını ötekileştirmekten vazgeçmeliyiz. Türkiye, işin, liyakatin, sorumluluğun, birlikteliğin vatani haline gelmelidir. Türkiye, çalışma ahlakının ön plana çıktığı, çalışmanın ve üretmenin en geçerli değer haline geldiği bir ülke olmalıdır. Türkiye, her bir vatandaşının, çalışma ve liyakat yoluyla ana-babasından, çocuklarının, kendisinden daha iyi yaşayabileceğinin mümkün olduğu bir ülke olmalıdır.

Tüm bunları mümkün kılmanın, sadece tek bir yol vardır. Bütün sorunlarımıza çözüm getirecek yapısal reformları yapabileceğimiz, siyasal ve toplumsal huzur ortamını oluşturmak. Unutmamalıyız ki, büyümeyi ve kalkınmayı, ancak bu huzur ortamında gerçekleştirebiliriz.

Aziz ve kıymetli müteşebbisler,

Sizler, bu toplumun kanaat önderlerisiniz! Sizler Türkiye'nin değişim ve dönüşüm sürecinin liderleriniz! Sizler, ürettiğiniz mallarla, küresel şirketlerimizle, şanlı bayrağımızı dünyanın dört bucağında dalgalandıran cefakâr Türk müteşebbislerisiniz! Sizin sözlüğünüzde içe kapanmak, komplo teorilerine itibar etmek, değişimden korkmak yok! Sizler emek verensiniz, üretensiniz, ülkeniz için fedakârlık yapan insanlarsınız. Sizin meydana getirdiğiniz bu büyük camia, bu topraklarda cumhuriyetimizin de, demokrasinin de, kalkınmanın da, en büyük garantisidir.

Bu ülke ne çektiyse kardeşini öteki diye görenden çekti. Bizleri o karanlık günlere geri götürmeye kimsenin gücü yetmez. Bugün bir olmak, birlik olmak, beraber olmak günüdür. Bugün, ayrılıktan azabın, birlikten rahmetin, doğacağı gündür. Dünü kavgayla geçirip patınej yapmışsak, bugün o kavgaları geride bırakma günüdür. Bugün yarını kurmaya başlaya-

cağımız ilk gündür. Bugün Türkiye'yi, bu güzel ülkeyi, huzur içerisinde, yüreğimizden çıkan o büyük sevgiyle, başarıdan başarıya koşturacağımız gündür. İşte o gün, bugündür değerli arkadaşlarım.

Bu anlamda, benim Türkiye için büyük hayallerim var; Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına giren, Dünyanın 100 büyük şirketi içinde küresel milli şirketleriyle yer alan, en az üç sektörde dünya lideri olan, 500 milyar dolar ihracat yapan bir Türkiye, İcat çıkaran, bilim üreten ve ihracatının dörtte biri ileri teknoloji ürünlerinden oluşan bir Türkiye, Ekonomisiyle, birinci sınıf demokrasisiyle, tarihsel birikimiyle, kültürel zenginliğiyle, bütün dünyanın örnek aldığı bir Türkiye, Büyük Atatürk'ün işaret ettiği yönde, diğer milletlere de önderlik eden bir Türkiye, Dünyadaki yeri tarihteki yerine yaraşan bir Türkiye...

Peşinden gidecek cesaretiniz varsa, bütün hayalleriniz gerçek olur. Bizim hayallerimizin peşinden gidecek cesaretimiz var. Biz bu ülkeye hizmet için varız. Biz bu ülkenin sevdalıyız.

Değişimden korkmadan, yarıştan kopmadan, hedeften sapmadan, yorulmadan yılmadan; Hayallerimize ulaşmak için, bu güzel Türkiye için hep birlikte çalışmaya bugün burada hep birlikte söz verelim. Yolumuz açık olsun. Şansımız bol olsun. Allah yardımcımız olsun.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

3. Türk-Arap Ekonomi Forumu

12 Haziran 2008
İstanbul

3. Türk-Arap Ekonomi Forumu

12 Haziran 2008, İstanbul

Ülkelerimiz arasındaki yakın ilişki köksüz ve Nev-Zuhur değildir. Yüzyıllar boyunca birlikte yaşadık ve müşterek bir hayat tarzı geliştirdik. Tarihin derinliklerinden gelen bu kaynaşma sayesinde herkesten kolay diyalog kurabiliyor ve hemen anlaşabiliyoruz. Birbirimizin ülkelere gurbet olarak görmüyoruz. Türkler, Arap topraklarını peygamberler diyarı ve sahabeler yatağı olarak mukaddes addetmektedir.

Türk Tarih Kurumu'nun üç kıtada yapılan envanter çalışmaları sonucu Türk-Osmanlı medeniyetinin Somali'den Çin'e kadar uzandığı bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Buradan şu çıkmaktadır. Burada bulunan siz sayın misafirlerimizle Türk Milleti olarak sayısız dostluk ve akrabalık bağımız vardır.

Tarihin ve coğrafyanın gerçeklerini burada huzurlarınızda dile getirmek isterim. Anadolu ve Suriye'yi aynı kalbe bağlayan birer ana damar gibi ırmaklarımız vardır. Konya ile Şam, Anadolu ile Suriye iki ayrı yarımın oluşturduğu bir bütündür. Birinin bekçisi Mevlana, ötekinin Muhyiddin-i Arabi'dir.

Bu noktada tarihten veciz bir alıntı yapmak isterim, Osmanlı Devleti'nin borçları karşılığında Filistin'i satın almak isteyenlere Sultan Abdülhamid, siyasal geleceğini bile düşünmeden gereken tavrı göstermiş ve şöyle demiştir "Ben, atalarımın kanıyla sulanmış bu toprakları satmam. Filistinli atalarım, Balkanlar'da, Girit'te, Kırm'da canlarını verdiler". Osmanlı'nın ilk bağımsız birim ilan edip kaymakam atadığı bir coğrafya ise Katar'dır. Tarih bizi doğruluyor; Arap Dünyası ile Türk Dünyası kardeşler; birbirimizin topraklarında doğan devlet ve bilim adamlarımız bulunmaktadır.

Afrika'nın boynuzundaki Somali dünyanın öbür ucunda, ama kesinlikle bize yabancı ülke değil. Bu dost ülkenin halkı Osmanlı'yı ve dolayısıyla Türkiye'yi kendi ülkeleri gibi görüyorlar. Kız çocuklarına en çok verilen üç isimden biri İstanbul, diğerleri Mekte ve Medine. 1530'larda Etiyopya ve Portekiz'in saldırısına uğrayan Somali, Osmanlı devletinin yardımıyla saldırıları geri püskürtmüş ve Etiyopya'yı fethedecek kadar güçlenmişti. İngilizlerin "Çılgın Molla" diye andığı Seyyid Hasan'ın 1890'larda sömürgecilığe karşı verdiği destansı mücadeleden arkasında da Sultan Abdülhamid Han vardı. Bugün Somali ve Türkiye birbirine muhabbetle ve umutla bakmaktadır.

Sadece coğrafyamız ve tarihimiz değil, menkıbelerimiz, masallarımız, kahramanlarımız, hafızalarımız ortaktır. Zira yüz binlerce Arap kardeşimiz Osmanlı ordusunda tüm cephelerde savaşmıştır. Bu gönüllülerden onbinlercesi Çanakkale'de, Sarıkamış'ta, Balkanlar'da şehit düşmüştür. Tüm hissiyatımla ifade etmek isterim ki, Çanakkale Şehitliği'nde mezar taşında "Halepli Hasan, Beyrut'lu Yusuf, Trablus'lu Ali, Nablus'lu Mustafa ya da Şam'lı Hüseyin" yazmaktadır.

Akrabalığı bile aşan bu yakınlığımızı siyasi, kültürel ve iktisadi alanlara tahvil etmeliyiz. Ülkelerimizin ittifakını derinleştirmek için örgütler ve müesseseler kurmalı, ortak stratejiler geliştirmeliyiz. Başkanı olduğum Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye'de yerli-yabancı, küçük-büyük tüm şirketlerinin üyesi olduğu, özel sektörün en büyük temsil mekanizmasıdır ve 1,3 milyon üyeye sahiptir. Birliğimize bağlı faaliyet gösteren, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), 77 ülke kurduğu iş konseyleri vasıtasıyla, Türk özel sektörünün dışa açılan kapısıdır. DEİK, Türk-Arap ekonomik ilişkilerinin gelişmesi için çalışmakta ve bu güne kadar 22 Arap ülkesinin 17'si ile iş konseyi kurmuştur.

Şimdi bu vesileyle müsaadenizle Arap Dünyası ile ekonomik ilişkilerimizin bir panoramasını çizmek istiyorum. 2000 yılında 6,5 milyar dolar olan toplam dış ticaret hacmimiz 2007 yılı sonu itibariyle 23 Milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Türk müteahhlik firmalarının Arap ülkelerinde tamamladıkları proje bedeli 2007 yılı sonu itibariyle 57 milyar dolara yükselmiştir. Arap ülkelerinden gelen turist sayısı 1 milyon civarında iken, Arap ülkelerinden Türkiye'ye son 5 yılda 4 milyar dolar yatırım gelmiştir. Tüm bu olumlu gelişmelere karşın Türkiye'nin toplam ticareti içinde Arap ülkelerinin oranının hep aynı kalmakta olduğunu ve son 3 sene içinde bu oranın düşme eğilime girmiş olduğunu üzülenek ifade etmek istiyorum.

Türkiye ile Arap dünyası arasındaki coğrafi yakınlık, tarihsel ve kültürel bağlar, Arap dünyasının 2 trilyon dolarlık ve 200 milyonluk bir pazar olduğu, Türkiye'nin dış ticaretinin 300 milyar dolara ulaştığı olduğu, Türkiye'ye son 3 yılda 50 milyar dolar doğrudan yabancı sermaye geldiği ve yılda 20 milyonun üstünde yabancı turistin ziyaret ettiği dikkate alındığında ekonomik ilişkilerimizi yeterince geliştiremediğimizi ifade etmek zorundayım. Bu forum vesilesiyle daha çok ekonomik ilişki kurmanın yollarını aramalı ve ticaretin önündeki engelleri kaldırmalıyız.

Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakerelerini sürdüren Türkiye, aynı zamanda bir Avrasya, bir Ortadoğu, bir Akdeniz, bir Karadeniz, bir Balkan ülkesidir. Bu konum Türkiye'ye ekonomik, siyasal, sosyal, ve kültürel alanda stratejik avantaj sağlamakta ve aynı zamanda bizi çok taraflı dış politika izlemeye ve dış ekonomik ilişkilerini çeşitlendirmeye zorlamaktadır.

Bunun bir sonucu olarak Türkiye ekonomisi küresel sisteme hızlı bir entegrasyon gerçekleştirmiş, dış ekonomik ilişkilerini pazar ve ürün olarak çeşitlendirmiş, neredeyse ihracat yapmadığı ülke kalmamıştır. Halen 24 ayrı ülkeye bir milyar doların üzerinde mal satıyoruz. Aynı şekilde bu gün Türkiye 19 farklı mal kaleminin her birinde en az birer milyar doların üzerinde ihracat yapmaktadır.

Bugün Türkiye Dünya'nın en büyük 17. ve Avrupa'nın en büyük 7. ekonomisi haline gelmiştir. Ortadoğu, Kuzey Afrika, Balkanlar ve Orta Asya ülkelerinden yapılan toplam sanayi ihracatının yüzde 65'i, Türkiye'den çıkmaktadır. Türkiye, ihracatının yüzde 65'ini en rekabetçi piyasalar olan Avrupa ve Kuzey Amerika'ya yapmaktadır. Diğer taraftan, Türk müteahhlik firmalarının 70 farklı ülkede tamamladıkları proje bedeli 110 milyar doları aşmıştır. İslam Dünyası'nın en büyük 100 şirketinden 24'ü, Türkiye merkezlidir.

Sayın Başbakanlar;

Biz işadamları olarak huzur ve istikrarın olduğu yerde ticaretin ve ekonomik faaliyetlerin geliştirileceğine, ticaretin olduğu yerde de zenginliğin artacağına inanıyoruz. Bunun için bölgemizde öncelikli olarak huzuru ve istikrarı sağlamalıyız. Biz Türk özel sektörü olarak bölge sorunlarının güç kullanılarak çözülmesine karşıyız. Askeri yöntemlerin kalıcı çözümler getirmediğini bize deneyimlerimiz göstermiştir. Bölgedeki sorunların çözülmesi için Türkiye olarak hep ılımlı ve barışçıl olmaya gayret ettik. Bu çerçevede, Türkiye'nin yapıcı ve müspet yaklaşımının en önemli parçasının dünyanın her bir köşesinde faaliyet gösteren temsilcisi olduğum Türk özel sektörü olduğunu gururla ifade etmek istiyorum.

Biz, Türk özel sektörü olarak Arap kardeşlerimizle yan yana yaşadığımız bu coğrafyanın kronikleşmiş sorunlarına ürettiğimiz projeler ile çare bulmaya çalışıyoruz. Ortadoğu bölgesinin en aktif bölgesel gücü ve bölgedeki tüm devletler ve farklı kesimlerle dostane ilişki kurabilen tek ülke olarak, İsrail ve Filistin devlet başkanlarını, tarihte ilk defa somut bir iktisadi proje etrafında, Ankara Forumu olarak bilinen platformda Ankara'da bir araya getirdik ve tüm

dünya bu gayretimizi hayranlıkla izledi. İsrail ve Filistin iş çevreleri ile birlikte, Gazze ve Batı Şeria'daki bir sanayi bölgesinin yeniden çalışır hale getirilmesine yönelik ortak çalışma başlattık. Dünya Bankası'nın, Birleşmiş Milletler'in, Amerikan Ticaret Odası'nın desteklerini sağladık. Bu proje ile Filistinli gençlere iş imkânları yaratacağız ve taraflar arasında ekonomik bağımlılık yaratarak Ortadoğu barışına katkı sağlamayı planlıyoruz.

Irak'ın istikrara kavuşarak yeniden küresel ekonomik sisteme entegre olması ortak stratejik hedefimizdir. Özel sektör olarak Uluslararası Irak Fuarı'nı 3 yıldır Gaziantep'te düzenliyoruz. Türk firmaları Irak'ı yeniden inşa ederken şirketlerimiz Irak enerji kaynaklarının Türkiye üzerinden dünya pazarlarına nakli için projeler geliştirmektedir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak Filistin'de kuracağımız organize sanayi bölgesinin bir benzerini de Basra'da kurmak için çalışmalarına başladık.

Suriye ile imzaladığımız serbest ticaret anlaşması ikili ticaretimizi canlandırdı. Son 3 yılda Suriye Devlet Başkanı Sayın Beşar Esad'ın Türkiye'yi iki defa ziyaret etmiş olması ve her defasında Türk özel sektörüyle buluşmuş olması, ilişkilerimizin gelmiş olduğu seviyeyi göstermesi bakımından önemlidir. Türk-Suriye Ekonomi Forumu'nu sizin girişimlerinize Şam'da Nisan ayında düzenledik. İkincisini de İstanbul'da düzenleme arzusu içindeyiz.

Türk özel sektörü olarak Afrika'daki ülkeler ile yakinen ilgileniyoruz. Bu kıtaya ticaretimizin artması ve bu kıtanın zenginleşmesi ülke olarak 2005 yılında uygulamaya koyduğumuz Afrika Eylem Planı ile öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Bu çerçevede geçen yıl Azgelişmiş Ülkeler İş Formu'nu İstanbul'da düzenledik. Yine bu eylem planı çerçevesinde bu yıl içinde Türk-Sudan İş Konseyi DEİK bünyesinde faaliyete geçti ve diğer ülkeler ile de iş konseyi kurmak için çalışmalarımız devam ediyor. Ağustos ayında ise Afrika Devlet Başkanları Zirvesine İstanbul'da ev sahipliği yapacağız.

Değerli Arap meslektaşlarım,

Türkiye, son beş yılda gerçekleştirdiği ekonomik reform süreci ile ekonomide istikrarı sağladı, yabancı yatırımcının önündeki engelleri kaldırdı, yatırım ortamını iyileştirdi. Yatırım için cazip hale gelmesi sonucunda son 3 yılda Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı sermaye miktarı 50 milyar doları aşmış bulunmaktadır. Dünya nüfusunun ve ekonomisinin dörtte birine sadece 4 saatlik uçuşla ulaşım imkânı sağlayan Türkiye, yatırımcılar için uygun bir yatırım ortamı sunmaktadır.

Hepinizin malumu olduğu üzere dünya nüfusunun hızla artması ve iklim değişikliği gibi sebepler yüzünden gıda fiyatları hızla artmakta ve bizim gibi gelişmekte olan ve nüfusu hızla artan ülkeler üzerinde ciddi baskılar oluşturmaktadır. Tarım sektörü stratejik bir sektör haline gelmiştir. Bu bağlamda Arap yatırımcıları dünyanın en büyük 9 kalkınma projesinden birisi olan Güneydoğu Anadolu Projesi bölgesinde yatırım yapmaya davet ediyorum. Zira bu proje tamamlandığında, bu bölge dünyanın en önemli tarımsal üretim merkezlerinden birisi haline gelecektir.

Öte yandan, Fas'tan Çin'e kadar olan coğrafyada "Menkul Kıymetler", "Kıymetli Madenler", "Vadeli İşlemler Borsasına" sahip olan tek ülke olan Türkiye'nin mali piyasaları hızla gelişmektedir. Türk bankacılık sektörü 2001-2006 yılları arasında yılda ortalama % 24 büyümüştür. Dünya ekonomisinin üzerinde bir büyüme performansı sergileyen Türkiye, proje finansmanında önemli bir pazar haline gelmiştir.

Dünya'nın en büyük 225 müteahhitlik firmasından 22'sine sahip olan Türkiye, bu alanda ABD ve Çin'den sonra üçüncü sıradadır. Arap dünyası Türk müteahhitleri için özel önem taşımaktadır ve Türk müteahhitleri bu güne kadar Arap ülkelerinde 57 Milyar dolar bedelinde 1,230 proje tamamlamıştır. Gelir seviyesi ve nüfusu hızla artan, altyapı yatırımlarına büyük kaynaklar ayıran Arap ülkelerindeki inşaat yatırımlarına çok daha fazla hizmet sunmak istiyoruz.

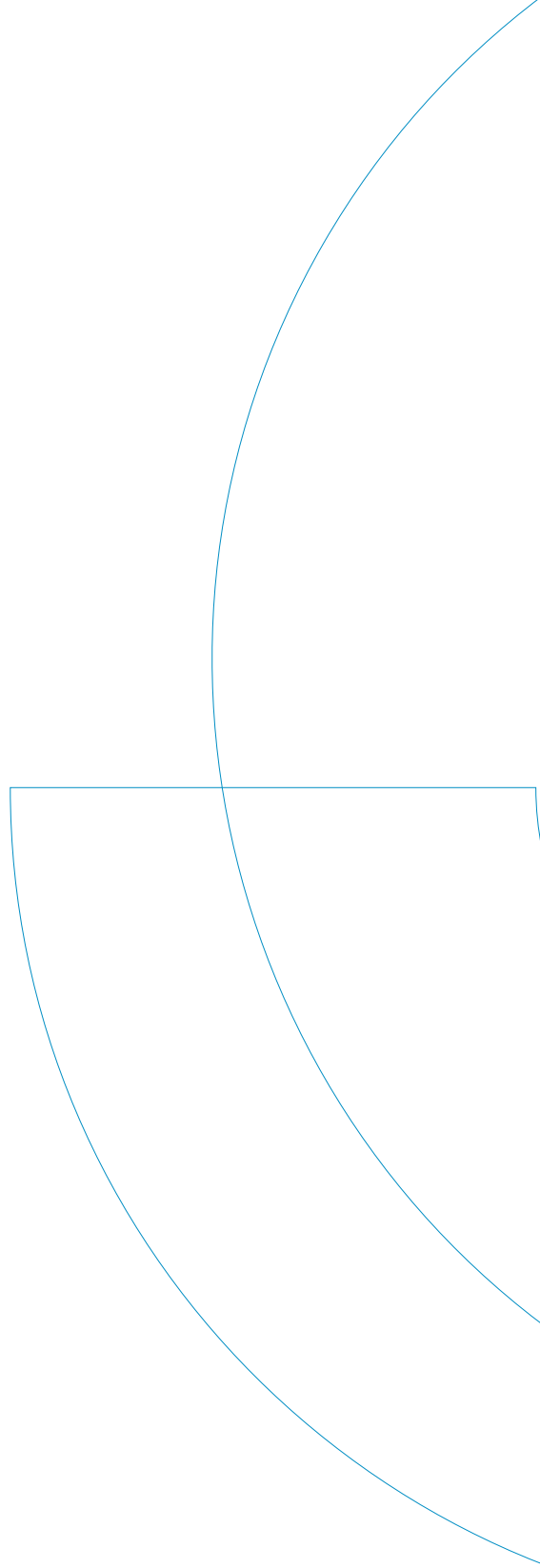
Kuzey-güney, doğu-batı güzergâhlarında önemli bir enerji koridoru olan Türkiye, Arap enerji kaynaklarının dünya piyasalarına taşınması için en güvenli güzergâhtır. Önümüzdeki dönemde tamamlayacağımız Arap Doğalgaz Boru Hattı sistemi ile karşılıklı ekonomik ilişkilerimiz stratejik bir boyut kazanacaktır.

Türkiye, tesis ettiği gümrük birliği ile dünyanın en büyük ekonomik bloklarından biri olan Avrupa Birliği pazarının bir parçasıdır. Gümrük Birliği'nin bir uzantısı olarak, 10 ülke ile serbest ticaret anlaşması imzalamıştır. Bu bağlamda Lübnan, Ürdün ve Körfez İşbirliği Konseyi ile devam eden serbest ticaret anlaşması müzakerelerini en kısa zamanda tamamlamak istiyoruz. Ayrıca Körfez İşbirliği Konseyi'nin ortak para kullanma ve gümrük birliği kurma projesini destekliyoruz. Arap kardeşlerimiz, dünya güç dengesi yeniden kurulmakta iken bölge içi sorunlarını çözüp, ekonomilerini çeşitlendirmek ve insan yaşam kalitesini yükselterek, küresel düzenin etkili bir oyuncusu haline gelmek zorundadır.

Türkiye, 70 milyonluk nüfusu ve güçlü ekonomisiyle, Avrupa Birliği tam üyelik müzakerelerini sürdürmektedir. Türkiye aynı zamanda, İslam dünyasının önemli üyesi, Arap dünyasının da komşusudur. Türkiye ile Arap dünyasının ilişkilerinin tüm alanlarda ve seviyelerde güçlendirilmesini çok önemsiyoruz. Bu yönde atılacak adım, bizi birbirimize yaklaştıracak ve aynı zamanda da Arap dünyasının dünya ekonomik ve ticaret sistemine daha iyi entegre olmasına olanak sağlayacaktır.

Birlikte enerji boru hatları, tır filoları ile yeni ticaret yolları tesis etmek zorundayız. Kızıldenizi, Basra Körfezini, Akdeniz'i limanlar, demiryolları, otoyollar, boru hatları ile birbirine bağlayıp, buraları çatışmanın ve az gelişmişliğin değil, refahın ve istikrarın hüküm sürdüğü bir bölge yapmak zorundayız. Bu, biz Türk ve Arap işadamlarının önündeki ciddi işbirliği imkânı olması yanında, aynı zamanda da tarihsel sorumluluktur. Yaşamakta olduğumuz hızlı küreselleşme çağında siyasi ve iktisadi önemi her geçen gün artmakta olan Arap Dünyası'yla ortak bir refah alanı yaratmak hepimizin elindedir. Biz beraber yaşadığımız Ortadoğu'da huzur istiyoruz, barış istiyoruz, komşu, dost ve kardeş Arap ülkeleri ile aydınlık günlere beraber yürümek istiyoruz.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

İKV Genel Kurulu

23 Haziran 2008
İstanbul

İKV Genel Kurulu

23 Haziran 2008, İstanbul

İktisadi Kalkınma Vakfımız, iş dünyamızın vizyon sahibi yaklaşımının bir ürünü olarak kurulmuştu. İzninizle, Vakfımızın kurucularının hayatta olanlarını saygıyla, bugün aramızda olmayanları da rahmetle anmak istiyorum. Vakıf, bugün, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri gündeme geldiğinde, bilgi ve görüşüne başvurulmuş bir kuruluş haline gelmiştir. Bu itibarla da, kuruluştan bugüne kadar Vakfa hizmet veren her kесе teşekkür ediyorum.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri sağlam temellere oturtulmuştur. Temeller sağlam; ancak inşaat süreci, maalesef çok yavaş ilerliyor. Adeta, bir "yavaşlatılmış katılım süreci" yaşıyoruz. Yavaşlatılmış bir katılım süreci, genç nüfusa ve ciddi ekonomik potansiyele sahip ülkemizin dönüşüm ve değişim sürecine, gerekli katkıyı yapamıyor. Katılım sürecinin olumlu etkileri, ülkemize sınırlı düzeyde yansıyor.

Oysa, Türkiye'nin hızlı bir ekonomik, siyasi ve sosyal dönüşüm sürecini gerçekleştirerek, Avrupa Birliği ile bütünleşmesi, hepimizin yararına. Katılım sürecinden, sadece Türkiye değil, Avrupa Birliği'nin de ciddi menfaatleri olacaktır. Hatta, Avrupa Komisyonu Başkan yardımcısı Sayın Verheugen'in deyişiyle, "Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin üyeliğine ihtiyacı, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine ihtiyacından çok daha fazladır". Sayın Barosso ve Sayın Rehn'in Nisan ayındaki Türkiye ziyaretleri, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri açısından bizleri umutlandırmıştı. Ancak, aradan geçen süre içinde, "Fikri Mülkiyet Hukuku" ile "Şirketler Hukuku" fasıllarında müzakerelerin başlama kararının alınması dışında, somut gelişmeler maalesef olmadı.

Dünyada siyasiler ve iş dünyası temsilcileri, giderek derinleşen küresel sorunları konuşuyor. Örneğin, geçen yıl Amerika Birleşik Devletlerinde başlayan ve giderek derinleşen mali krize çözüm aranıyor. Krizin etkilerinin nasıl azaltılacağı tartışılıyor. Dünyanın giderek derinleşen enerji sorunu konuşuluyor. Yine tüm dünyada yükselen gıda fiyatları gündemi işgal ediyor.

Ama biz, dünyadaki gelişmeleri bir kenara bıraktık. Türkiye'nin iç siyasi gelişmelerini öne çıkaran yaklaşımlarla vakit kaybediyoruz. Maalesef, ülkemiz dışında olup bitenlerden uzaklaşıyoruz. Türkiye'de hala sağduyuyu, ortak aklı ve huzuru arıyoruz.

Daha geçen hafta, Türkiye'nin AB üyeliğini olumsuz etkileyecek bir gelişme oldu. İrlanda'da Lizbon Antlaşması reddedildi. Avrupa Birliği gelecekle ilgili takvimlerini gözden geçirmeye başladı. Avrupa Birliği'nin bundan sonraki genişleme sürecinin doğrudan etkilenmesi söz konusudur.

Diğer taraftan, Fransa'nın anayasasında, açıkça Türkiye'nin üyeliğini engellemeyi hedefleyen değişiklik girişimini kaygı ile takip ediyoruz. Bu girişim, Türkiye'ye karşı diplomatik nezaket kurallarına uymayan, ayrımcı ve düşmanca bir yaklaşımdır. Bu girişim, herkesin unutmaya çalıştığı, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını yeniden Avrupa'nın gündemine getirecek tehlikeli bir adımdır. Bu girişim, Fransa'nın uluslararası yükümlülüklerini yok sayan, ahde vefa ilkesini hiçe sayan bir adımdır.

Ama biz, bu tartışmalarla sanki hiç ilgilenmiyor gibiyiz. Neden? Çünkü bizim kendi gündemimiz var. Biz daima söylüyoruz. Kendi işimizi yapmaya çalışıyoruz. Siyasilerin işine de karışmıyoruz. Herkesin işi kendine diyoruz. Ama giderek büyüyen sorunların tehdit ettiği istikrar ortamı, sonuçta Türkiye'nin önünü kesiyor. Ekonomide ve dış politikada mevzi kaybediyoruz. Türkiye'nin geleceğini ipotek altına alacak bu gelişmelere seyirci kalamamalıyız.

Ülke içindeki tartışmaları bir an önce tamamlayıp, gerçek gündemimize dönmeliyiz.

Bu yıl, Türkiye-Avrupa Topluluğu ortaklık ilişkisi 45 yılı geride bırakacak. Tam üyelik sürecinde yaşadığımız sorunları biliyoruz. Kısım de biraz önce bu sorunlara değinmişim. Ancak, 45 yılı geride bırakan bir ortaklık ilişkisinde, vize, taşıma kotaları ve serbest ticaret anlaşmalarından kaynaklanan sorunları hala yaşıyor olmamız, doğrusu halkımızı üzmektedir.

10 yıla ulaşan gümrük birliği geçmişimize rağmen, hala vize ve taşıma kotalarının karşımıza çıkartılıyor olmasının hiçbir mantığı ve etik nedeni olamaz. Bu tür girişimler, Avrupa Topluluğu ile gümrük birliğimizi tartışılır hale getirmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım sürecini de olumsuz etkilemektedir. İktisadi Kalkınma Vakfı ile Birliğimiz işbirliğinde, bu sorunları sıkça gündeme taşıyoruz. Bundan sonra da gündeme taşımaya ve takip etmeye devam edeceğiz.

Avrupa Birliği katılım sürecimiz, "yavaşlatılmış" olsa da, devam etmektedir. Biz, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak, iş dünyasını katılım sürecin hazırlayacak bir dizi çalışmayı yürütüyoruz.

Avrupa Birliği katılım sürecine ilişkin çalışmalarda, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İktisadi Kalkınma Vakfı, Dış Ekonomik İlişkileri Kurulu, İktisadi Kalkınma Vakfı ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, hep birlikte çalışıyoruz.

Çalışma alanlarımızı;

- Yerel düzeyde, yani oda ve borsalarımızda, hizmet kapasitesinin geliştirilmesi,
- Firmaların Avrupa Birliği mevzuatının gerektirdiği intibak kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Avrupa Birliği katılım sürecine iş dünyasının görüşlerinin aktarılması,
- Ve son olarak, Türkiye-Avrupa Birliği sivil toplum diyaloguna katkı sağlanması,

konularından oluşan dört başlık altında gruplandırdık.

Bu alanlarda, projeler uyguluyor ve çok sayıda faaliyet gerçekleştiriyoruz. Bu vesileyle, bir hususun altını tekrar çizmek istiyorum. Türkiye'de katılım sürecinin örgütlenmesinde tercih edilen model, maalesef, genel anlamda sivil toplum kuruluşlarının, özellikle de iş dünyasının katkı sağlamasını son derece kısıtlamaktadır. Sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil edecek, kurumsallaşmış bir diyalog mekanizması tesis edilmelidir.

Türkiye, AB katılım sürecinde, tam üyelik dışında hiçbir seçeneği kabul edemez. Ülkemizin, bütün teknik hazırları, 2013 sonuna kadar tamamlamasını hedefliyoruz. Türk özel sektörü olarak, bu yolda üzerimize düşen tüm çalışmaları yapmaya kararlıyız.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

MTO Genel Kurulu

23 Haziran 2008
İstanbul

Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye Milli Komitesi Genel Kurulu

23 Haziran 2008, İstanbul

Uluslararası ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, bu ilişkilerde serbest rekabetin temel ilke olarak benimsenmesi ve korumacılık eğilimleriyle mücadele edilmesi amacıyla kurulan Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) bugün 8 binin üzerindeki üye sayısı ile uluslararası iş dünyasının tek temsilcisi konumunda olan bir kuruluştur.

Bundan 90 yıl önce ileriye gören ve kendilerini “Barış Tüccarları” olarak adlandıran işadamları tarafından kurulan Milletlerarası Ticaret Odası, 90 ülkede Milli Komiteleri vasıtasıyla, tüm önemli başkentlerde faaliyette bulunmaktadır. Milletlerarası Ticaret Odası o günden bugüne dek savunduğu liberal ticaret, yatırım ve piyasa ekonomisinin geliştirilmesi yönünde yaptığı çalışmalar, uluslararası entegrasyonda önemli bir rol oynamıştır.

Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü arttırabilmek ve dünya ekonomisinden daha fazla pay almak için, biz işadamları sürekli değişen dünya konjonktürünü yakından takip etmek zorundayız. Bunun için de uluslararası iş organizasyonları ile iletişim içerisinde ve hatta bu organizasyonların bünyesinde olmak gerekiyor.

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) bu tip organizasyonlar içerisinde en önemlilerden birisidir. Küreselleşen dünyada, ICC'nin oluşturmuş olduğu evrensel kurallar, ekonomik anlamda aynı dilin konuşulmasına uygun bir ortam sağlamaktadır. Organizasyonun çekirdeğini oluşturan Milli Komiteler aracılığıyla, ICC üyesi olan şirketler, iş dünyası liderleri ve uzmanlar, belli başlı sektörel alanlarda olduğu kadar, ticaret ve yatırım politikalarında da görüşlerini aktarabilmektedirler.

Bu mekanizma çift yönlü işlemekte, ICC yönetiminde alınan kararlar da Milli Komiteler kanalıyla ülke hükümetlerine iletilmektedir. Son olarak 11-13 Haziran 2008 tarihlerinde Stockholm’da yapılan ICC Zirvesinde alınan kararlara göre Odalar, ICC Yönetim Kurulu’nda daha geniş bir kompozisyonla temsil edilecektir. Bu da bizim ICC yönetiminde daha etkin olmamıza ve küresel politikalar oluşturulurken katkıda bulunmamıza daha fazla imkân sağlayacaktır. Zirve’de alınan kararlar konusunda toplantılara bizzat katılan Sayın Yırcalı size daha detaylı bilgi verecektir.

Milletlerarası Ticaret Odası’nın en eski Milli Komitelerinden birisi olan Türkiye Milli Komitesi 1953 yılından bu yana Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği çatısı altında hizmet vermektedir. Milli Komite’nin kuruluşundan bu güne Türkiye’nin dışı açılma çabasına paralel olarak, uluslararası ilişkilerin önemine inanan Türk İşadamlarının sayısı gün geçtikçe artmıştır. Milletlerarası Ticaret Odası’nın faaliyetlerinin temelini oluşturan ekonomik ilişkiler ve bu ilişkilerde serbest rekabet prensibi, en başından beri ülkemiz iş aleminin desteklediği fikirler olmuştur.

Türk iş aleminin hizmetinde olan Türkiye Milli Komitesi, ICC Merkezi tarafından yapılan çalışmalarını üyelerine iletmekte, ICC’nin teknik komisyonlarında görev almakta, komisyonlarda oluşturulan kurallara müdahil olmakta, yerli ve yabancı uzmanların katıldığı seminerler, toplantılar düzenlemekte, ICC yayınlarının satışını yapmakta ve yoğun ilgi gören yayınların Türkçe baskılarını hazırlamaktadır. ICC’nin teknik komisyonları, kural saptama ve planlama çalışmalarının yapıldığı oluşumlardır. ICC teknik komisyonlarına üye ülkelerden iştirak eden

temsilciler sorunların ele alınması, iyileştirici yol ve yöntemlerin saptanması, ticarete ortak kurallar uygulanması yönündeki çalışmalara katılmaktadırlar.

Bu komisyonlarda, iş dünyasını ve özel sektörü yakından ilgilendiren tahkim, bankacılık, vergilendirme, lojistik, pazarlama, çevre ve enerji, rekabet ve fikri haklar gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır. Komisyonların ele aldığı sorunlar ve konular özel sektörümüzün uluslararası arenada rekabet edebilmesi açısından hayati önem arz etmektedir. Teknik komisyonlarda görev alan üyeler bir köprü görevi üstlenerek ICC politikalarını ülkelerinin menfaatleri doğrultusunda yönlendirme şansını yakalamaktadırlar.

Tahkim çok önem verdiğimiz konulardan biridir. Bu konu gerek ICC Merkez’de, gerekse Türkiye’de hassasiyet ile ele alınmaktadır. Ülkemizde tahkim konusunda iş dünyasını aydınlatmak görevini üstlenen Milli Komitemiz, geleneksel hale getirdiği ve her yıl düzenlediği Tahkim Seminerlerinin altıncısını da bu yıl 21 Mart tarihinde Ankara’da ICC Tahkim Divanı Başkanı Profesör Pierre Tercier’in katılımıyla gerçekleştirmiştir.

Ayrıca, Türkiye Milli Komitesi, ICC’nin 3 yıldır üzerinde çalıştığı ve 1 Temmuz 2007 tarihinde yürürlüğe giren yeni akreditif kuralları ile ilgili yalnızca 2007 yılı içerisinde 7 ayrı Bankacılık Semineri düzenlemiştir. Başta İstanbul olmak üzere aralarında Ankara, İzmir ve Kuzey Kıbrıs Lefkoşa’nın da yer aldığı merkezlerde yapılan seminerlerde yaklaşık 900 kişiye ICC Akreditif Kuralları ve Bankacılık Uygulamaları eğitimi verilmiştir.

Seminerlerimize özellikle Bankacılık sektörü büyük ilgi göstermiş ve seminerler maksimum kapasiteyle gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, ICC tarafından yapılan Akreditif Uzmanlığı Sınavı’na girecek Bankacılara hazırlık eğitimi niteliğinde bir seminer organize edilmiştir. Seminerlerimize yoğun bir talep vardır ve önümüzdeki dönemde de bu konudaki çalışmalarımız devam edecektir.

Türkiye ekonomisinin hızlı bir büyüme göstermesi, uluslararası sistem ile entegrasyonu Türk işadamlarını ICC’ye yönlendirmektedir. 2007 yılı içerisinde, Holdingler, KOBİ’ler, Odalar ve Hukuk Bürolarından oluşan 13 yeni üye aramıza katılmıştır. ICC Türkiye Milli Komitesi, ICC Merkezine ödemekle yükümlü olduğu aidatlarını ve faaliyetlerinin büyük bir kısmını üyelerinden aldığı aidatlar ile finanse etmektedir. Üye aidatları ise, sizlere daha iyi hizmet sağlamak amacıyla her yıl enflasyon oranı ile paralel olarak yeniden düzenlenmektedir.

Uluslararası iş dünyasını ICC’nin temel konu ve araçlarından haberdar eden ICC yayınları, ICC deneyimlerini daha geniş kitlelerle buluşturmaktadır. Milli Komite’nin 2007 yılında hizmete sunmuş olduğu yayınlar arasında en önemlilerinden biri ICC’nin Yeni Akreditif Kurallarını içeren yayındır. İngilizce-Türkçe olmak üzere, iki dil bir arada basılan bu yayını Uluslararası Standart Bankacılık Uygulamaları kitabı takip etmiştir. Yine ICC Tahkim Komisyonu tarafından hazırlanan “Tahkim’de Sürenin ve Masrafların Kontrolü İçin Teknikler” isimli çalışma Milli Komite tarafından tercümesi yapılarak yayınlanmıştır.

5. Dünya Odalar Kongresi çerçevesinde 4 Temmuz 2007 tarihinde yapılan Tahkim Toplantısının tebliğleri de kitap haline getirilerek üyelerimizin kullanımına sunulmuştur. “ICC Reklam ve Pazarlama İletişimi Konsolide Kodu” isimli yayın da Türkçe olarak basılmıştır. Ayrıca, bu dönemde, yeni üye promosyonu için de çeşitli çalışmalar ve duyurular yapılmıştır. Milli Komitemizin tüm çalışmaları hakkında daha detaylı bilgiler size sunulmuş olan 2007 Faaliyet Raporumuzda yer almaktadır.

Gelecekte Milli Komite'yi daha da güçlendirmeyi ve daha da aktif hale getirmeyi arzulamaktayız. Bunun için ICC'nin hedeflerini, komisyonlarını, bu komisyonların yaptığı çalışmaları ve sonuçlarını daha geniş bir kitleye duyurmayı amaçlamaktayız. Kürselleşme çağında içimize kapanarak hiçbir kazanç elde edemeyiz. Uluslararası literatürde küreselleşmenin niteliği hakkında pek çok tartışma mevcuttur. Ancak küreselleşmenin bir olgu olarak varlığı inkâr edilemez bir gerçektir. Dolayısıyla buna ayak uydurmak bir zorunluluktur.

ICC ile iş birliğimiz ve Milli Komitemiz kanalı ile iletişimimiz de bu açıdan çok önemlidir. ICC'nin gündeminde bulunan Dünya Ticaret Örgütü çalışmaları, ticaretin önündeki engellerin kaldırılması, fikri hakların korunması gibi pek çok konu, Türkiye'nin de gündeminde olan konulardır. Ulusal çıkarlarımızla, küresel yönelimler aynı doğrultuda geliştiği sürece kalkınma ve refah toplumu olma yolunda emin adımlarla ilerleriz.

Nasıl kendini yenileyemeyen kişiler toplumda yerlerini kendilerinden sonra gelenlere bırakmak zorunda kalırlarsa, kendilerini yenileyemeyen milletler de günümüzün giderek artan rekabetçi ekonomik ortamında varlıklarını ve güvenliklerini sürdürmek konusunda acze düşeceklerdir. Bu nedenle, bizim her daim gözümüzün ve kulağımızın açık olması, istesek de istemesek de gerçekleşecek değişime ayak uydurulması gerekmektedir.

ICC gibi kuruluşlar ile ilişkilerimiz diğer pek çok uluslararası kuruluş ile olan ilişkilerimiz gibi karşılıklı güven, paylaşım ve iş birliği esaslarına dayanmaktadır. ICC çalışmalarımızda daha fazla yerel aktörü ekibimize katılmaya davet ediyoruz. ICC'ye üyelik şartlarına web sitemizden ulaşmak mümkündür. Üyelik gönüllülük esasına dayanmaktadır ve elde edilecek kazanımlar fazlasıyla çeşitlidir. Bu konuda da değerli üyelerimizden üye tabanımızı genişletmek için yaptığımız çalışmalara destek olmalarını diliyoruz. Gerek TOBB Başkanı gerekse ICC Türkiye Milli Komitesi Başkanı olarak Türk İş Dünyasının yanında olmayı ve her platformda Türk İş Dünyasına hizmet vermeyi görev kabul ediyorum.

İslam Konferansı Teşkilatı Toplantısı

5 Temmuz 2008
İstanbul

İslam Konferansı Teşkilatı Toplantısı

5 Temmuz 2008, İstanbul

Biz Türkiye'de özel sektörün her geçen gün daha da gelişmesi ve dünya ekonomisi ile entegre olması için büyük gayret sarf ediyoruz. İKT üyesi ülkelerin arasında ticaretin artırılmasında ele alınacak konulardan birinin de, özel sektörün kurumsallaşması ve kapasitesinin geliştirilmesi olduğu hususunu, değerli uzmanların dikkatine getirmek istedim. Bugün öğleden sonra, Birliğimiz adına yapılacak sunuşta bu konu ele alınacaktır.

Dünya topraklarının %28'ine sahip olan ve çok geniş bir coğrafyaya yayılmış bulunan İslam ülkeleri, farklı ekonomik yapıları ve kapasiteleriyle, başta insan gücü olmak üzere, çok zengin kaynaklara ve potansiyele sahiptir. Bu büyük beşeri ve maddi kaynağı, aynı ölçüde ekonomik başarıya ulaştırmak hepimizin ortak idealidir.

2007 yılı itibarıyla, İslam ülkelerinin dünya petrol üretimindeki payı % 50, hammadde ihracatındaki payı %40, tarımsal ürünler ticaretinde ise %7'dir. Toplam dünya nüfusunun da 3'te birine yakınına da barındıran İslam coğrafyası, ne yazık ki toplam dünya üretiminin sadece % 6'sını gerçekleştirebilmektedir. İslam ülkeleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi hem tek tek ülkelerimizin menfaatine olacaktır. Bunun da ötesinde İslam ülkeleri arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesi, dünya siyaseti, dünya ekonomisi alanında da olumlu sonuçlar doğuracaktır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, ilişkilerin geliştirilmesi için olmazsa olmaz şart ise ekonomik işbirliğinin kuvvetlendirilmesidir. Ekonomik düzlemde güçlenmeyen işbirliği, diğer her alanda yetersiz ve kısır kalacaktır. O nedenle, İslam ülkeleri arasındaki işbirliğinin artırılması için, özellikle biz özel sektörün faaliyet alanı olan karşılıklı ticaret ve yatırım olanaklarının artırılması büyük önem ve öncelik arz etmektedir.

Bilindiği üzere, İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) üyesi ülkeler arasındaki ticaret hacminin toplam ticaretlerine oranı 2006 yılında %16,3'e çıkmıştır. Hiç şüphe yok ki bu rakam, İslam ülkelerinin sahip oldukları iş potansiyelini yansıtmamaktadır. Ancak sözkonusu ticaret hacminin artırılması konusunda mevcut potansiyelin varlığından hareketle, "İslam Konferansı Teşkilatı On Yıllık Eylem Programı"nda İKT içi ticaretin 2015 yılında %20'ye çıkarılması hedefi COMCEC'e verilmiştir.

Son yıllarda petrol ve tarım ürünlerinin fiyatlarında kaydedilen artışlar, İKT üyesi ülkelerin ticaret hacmini ve İKT içi ticareti çoğaltacağı beklentisini beraberinde getirmektedir. Ancak, ürün ve sektör çeşitlendirmesine gidilerek, petrol, hammadde ve tarım ürünleri dışında da, üretimin ve ticaretin artırılması için mevcut olan bu büyük potansiyelin somut kazanca dönüşürülmesi gerekmektedir.

Bunun için de öncelikle, kendi aramızdaki, düşük seviyeli ticaret hacmini, sahip olduğumuz hammadde ve tarım ürünlerinin işlenmiş katma değer yaratacak üretim ve ihracat ile değerlendirmeli ve mümkün olduğunca geliştirmeliyiz. İslam ülkeleri kendi aralarında pek çok alanda işbirliği yapma imkanına sahiptirler. Öncelikle inşaat, tekstil, gıda, otomotiv, haberleşme, turizm gibi alanları başlıca işbirliği alanları olarak hedeflememiz mümkündür.

Öte yandan, günümüzde küreselleşme ve ekonomik entegrasyon hareketleri, İslam ülkelerinin dünya pazarlarındaki rekabet gücünü zoramaktadır. Bu nedenle, kalkınma düzeyleri birbirinden farklı olan ülkelerimizde, hedeflerimizi, dünya ekonomisine entegre olma yönünde

ortaya koymalı, sahip olunan potansiyeli azami ölçüde değerlendirerek işbirliğimizi bu yönde geliştirmeliyiz. Nitelikli ve yüksek teknolojiye dayanan üretim ve verimliliği arzu ettiğimiz düzeye çıkarmalıyız. İslam ülkelerindeki bu değerleri daha üst seviyelere çekmek için biz özel sektör camiasına büyük görevler düştüğüne inanıyorum. Elbette, İKT üyesi ülkelerin siyasi iradesi bu hedefe ulaşmada en önemli basamaktır. İç ticaret hedefinin gerçekleştirilmesi yönünde önemli bir adım olan İKT Tercihli Ticaret Sistemi'nin yürürlüğe girmesi için ilgili ülkelerin Çerçeve Anlaşmasını, Tercihli Tarifeler Protokolünü ve Menşee Kurallar'ını imzalayıp onaylamaları gerekmektedir.

Böylece, ülkelerimizdeki farklı ticaret kurallarının bir ölçüde harmonizasyonu da sağlanmış olacaktır. Uzun yıllar COMCEC gündeminde yer alan tercihli ticaret sistemi ile ilgili tüm müzakerelerin bir an önce tamamlanıp sistemin yürürlüğe girmesini ve ticaretin önündeki engellerin aşılmasını temenni ediyoruz. Bunun yanı sıra, biraz önce üzerinde durduğum gibi, ülkelerin kalkınmasındaki performans, dinamik, girişimci ve rekabet kapasitesine sahip, güçlü bir özel sektörle geliştirilebilecektir. Ülkelerimizdeki iktisadi problemlerin çözüm yolu, işadamlarının aktif bir biçimde, karar alma süreçlerine dâhil edilmesidir.

Bu bağlamda, İslam Konferansı Teşkilatının, özel sektörün de İSEDAK toplantılarına katılabilmesi yönünde 1993'te aldığı bir kararla, bugün burada temsil etmekte olduğumuz, İslam Ticaret ve Sanayi Odası'nın, her sene İstanbul'da yapılan İSEDAK toplantılarına iştirak etmesi ve faaliyetleri hakkında rapor sunmasından memnuniyet duyuyoruz. Bilindiği üzere, İslam Odası 30 yılı aşkın süredir, üye ülkelerin ilgi ve katkıları ile aktif bir şekilde çalışmalarını sürdürmektedir ve İslam Ülkeleri arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi açısından çok önemli bir role sahiptir.

Esasen, özel sektörün ekonomik ve ticari işbirliğinin güçlendirilmesindeki rolü, İslam ülkeleri zirvelerinde ve Dışişleri Bakanları Toplantılarında alınan çeşitli kararlarla da vurgulanmış ve desteklenmiştir. Bu çerçevede özellikle altyapı geliştirilmesi ve kurumsal kapasitenin oluşturulması üzerinde durulmuştur. Bu yaklaşımla, ülkemizde ve yakın bölgemizde, Oda kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla, Birliğimizce OECD MENA Programı kapsamında Filistin, Arnavutluk ve Bosna Hersek Odalarına destek sağlandı. Suriye, Pakistan ve Afganistan için de benzer projeler planlanmaktadır. Ayrıca, Eurochambers işbirliği ile Oda Geliştirme Projeleri yürütüyoruz.

Türkiye son 25 yılda, kurumsallaştığı finans ve hizmet piyasaları, üretim gücü ve modern altyapısıyla, bu coğrafyanın üretim ve lojistik üssü olma potansiyeline sahiptir. Son yıllarda Anadolu'da hızla sanayileşen ve marka kent haline gelen şehirler ortaya çıktı. Bugün İstanbul haricisinde tam 12 şehrimizin ihracat hacmi 1 milyar doları geçti. İşadamlarımız üretim yapıyor. 200'den fazla ülkeye ihracat yapıyor. 24 ayrı sektörde ve 30 ayrı ülkeye 1 milyar doların üzerinde ihracat yapıyoruz ve bu ihracatında yüzde 92'si sanayi ürünüdür.

Özel sektörün büyümesi, ekonomideki ağırlığının arttığı bu süreçte Özal dönemi reformlarının çok büyük katkısı olmuştur. Türk özel sektörü olarak, dünya ekonomisinin önemli oyuncularından birisi haline geldik. Türk işadamı, dışarıya sermaye ihraç ederek de, bu coğrafyanın en önemli doğrudan yatırımcısı oldu. Türk işadamlarının Doğu Avrupa, Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika başta olmak üzere toplamda 22 milyar doları bulan dış yatırımı mevcuttur. Sadece Balkanlarda 15 bin Türk firması ve 20 bin Türk işadamı faaliyet gösteriyor.

Diğer taraftan Türk müteahhitlik firmalarının 70 farklı ülkede tamamladıkları proje bedeli 110 milyar doları aşmıştır. Sadece 2007 yılında, yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde 34 ülkede 19 milyar dolar tutarında, 350 proje üstlenildi. 23 Türk müteahhitlik firması dünyanın en büyük

225 firması arasına girmeyi başardı. Geçen yıl 25 milyon yabancı turisti ağırlayan ve 20 milyar doları geçen turizm gelirinə ulaşan Türkiye, dünyanın en çok rağbet edilen 10 turizm destinasyonundan biri haline gelmiştir.

Dünyanın değişen yapısında, Türkiye'nin şu ana kadar inşa etmiş olduğu bu modern yapı, bölgenin ve dünyanın istikrarı açısından, daha önce olmadığı ölçüde önemlidir. İçinde bulunduğumuz bölge, henüz dünya ekonomisine entegre olmamıştır. Bu bölgeyi dünya ekonomisinin bir parçası yapacak, böylece istikrar getirecek en büyük faktör, Türk özel sektörüdür.

İstikrar için, girişimci bir orta sınıf ve özel sektör meydana getirmenin önemine inanan TOBB, çevre coğrafyadaki ülkelerde, bu bölgesinin gelişimi için, Oda Geliştirme Projeleri yapmaktadır. Zira özel sektöre dayalı kalkınmanın ve demokrasinin yerleşmesi için, özel sektörü bir araya getirecek bir Oda sisteminin, bu bölgeye yerleşmesinin, bölgenin ekonomik kalkınmasında önemli rolü olacağı inancındayız.

Türkiye-Afrika İş Forumu

18 Ağustos 2008
İstanbul

Türkiye-Afrika İş Forumu

18 Ağustos 2008, İstanbul

Türkiye coğrafi olarak Afrika, Avrupa ve Asya'nın kesişim noktasında bulunmaktadır. Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakerelerini sürdüren Türkiye, aynı zamanda bir Avrasya, bir Kafkasya, bir Ortadoğu, bir Akdeniz, bir Karadeniz ve bir Balkan ülkesidir. Bu coğrafi konum Türkiye'ye ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alanda stratejik avantaj sağlamakta ve aynı zamanda bizi çok taraflı dış politika izlemeye ve dış ekonomik ilişkilerini çeşitlendirmeye yöneltmektedir. Bu çerçevede, Türkiye coğrafi olarak bir Afrika ülkesi olmamasına rağmen, 2005 yılında Afrika Birliği'ne gözlemci üye olarak kabul edilmiş, 2008 yılında Afrika Birliği Türkiye'yi "stratejik partner" olarak ilan etmiş ve Türkiye Afrika Kalkınma Bankası'na üye olarak kabul edilmiştir.

Bizlerin Afrika'ya ilgisi yakın dönemde ortaya çıkmamıştır ve aksine Afrika'ya ilginç çok eskilere dayanmaktadır. Yaklaşık bin yıl önce tanıştığımız Afrika'da birkaç yüz yıl çok etkin olarak yer aldık. Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Kuzey Afrika ve Akdeniz, uzun bir süre barış ve huzuru yaşadı. Devletimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk genç bir subay iken Kuzey Afrika'da yabancı işgale karşı savaştı. Cezayir'de, Tunus'ta bağımsızlık için savaşanların cepelerinde bağımsızlık için örnek aldıkları devletimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün resimlerinin bulunmasının, Somali'de yeni doğan kız çocuklarına bu iş forumunu düzenlediğimiz dünya kenti İstanbul'un adının verilmesinin, Afrika ile olan güçlü ve tarihi ilişkilerimizi en iyi şekilde açıkladığı kanısındayım.

1923 yılında kurulan modern Türkiye Cumhuriyeti'nin daha 1926 yılında Afrika'nın tek bağımsız ülkesi olan Etiyopya'nın başkenti Adissababa'ya elçilik açmış olması Afrika'ya verdiğimiz önemin en güçlü ifadesidir.

Biz tarihin hiçbir döneminde bu kıtanın sorunlarına uzak kalmadık. Somali'de görev yapan Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne asker gönderdik, bu güce komutanlık ettik. Ekonomik alanda ise müteahhitlerimiz Afrika'nın, özellikle Kuzey Afrika'nın yeniden imarına katkı sağladı. Afrika ile ilişkilerimizi güçlendirmek için 1998 yılında "Afrika Eylem Planı" uygulamaya konuldu. 2003 yılında "Afrika ile Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi" oluşturuldu. 2005 yılı Afrika'ya açılım yılı ilan edildi, biraz önce ifade ettiğim gibi, Türkiye Afrika Birliği'ne gözlemci üye olarak kabul edildi ve bu yıl içerisinde ise ülkemiz Afrika Birliği tarafından "stratejik ortak" ilan edildi. Bu gün İstanbul'da ilişkilerimizi tüm alanlarda daha da güçlendirmek için Türkiye-Afrika İşbirliği Zirvesi ve Türkiye-Afrika İş Forumu'nu düzenliyoruz.

Afrika'ya ilginç hem tarihseldir, hem de Türkiye'nin orta ve uzun vadeli, bölgesel dostluk ve refaha ulaşılması hedefleri ile ilgilidir. Bizler ahlaki temeli olan bir dış politika takip ederken, dünya siyasetindeki ağırlığımızı arttırmayı hedefliyoruz. Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girerek bölgesel bir aktör olmaktan sıyrılıp küresel bir güç olmayı, 500 milyar dolar ihracat yapmayı, dünya pazarlarında tanınan markalar yaratmayı, küresel şirketler çıkarmayı, ekonomik ilişkilerimizi farklı ekonomik bloklar ve bölgeler ile çeşitlendirmeyi hedefliyoruz. Bu uzun soluklu küresel hedeflerimiz içinde Afrika ile tüm alanlarda ve her seviyede ilişkilerimizi güçlendirmek öncelikli stratejik hedeflerimizden en önde gelenidir.

Küresel sisteme entegre olmuş, binyıl kalkınma hedeflerinde öngörülen kalkınma hedeflerine ulaşmış, zengin doğal kaynaklarını insanların refahı için kullanabilen bir Afrika kıtası hepimizin ortak arzudur. Ortak hedefimiz olan küresel barış ve istikrarı sağlamanın yolunun

Afrika'nın sorunlarına küresel çözümler bulmaktan geçtiğine olan inancımı huzurlarınızda bir kez daha ifade ediyorum. Afrika, zenginleşmek, dünya sistemindeki hak ettiği yerini almak için dünyanın tüm bölgeleri ile ticaret yapmalı ve daha çok yabancı yatırım çekmelidir. Bu anlamda Türkiye ile Afrika arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi Türkiye ve Afrika'nın ortak menfaatidir.

Türkiye'nin Afrika'ya yaptığı ihracat 1996 yılında 1,1 milyar dolardan yüzde 416 artış göstererek 2007 yılı sonunda 5,9 milyar dolara yükselmiştir. Aynı şekilde 1996 yılında 3,1 milyar dolar olan Türkiye'nin Afrika ile toplam ticareti yüzde 305 artış göstererek 2007 yılı sonunda 12,7 milyar dolara yükselmiştir. Afrika ülkelerinin toplam dış ticaretimizdeki payı halen yüzde 5 seviyesindedir. Biz Türk özel sektörü olarak Afrika'nın dış ticaretimizdeki payını arttırmak istiyoruz.

Afrika ile ekonomik ilişkilerimizi artırmak için Türk ve Afrikalı işadamları arasında iletişimi geliştirmemiz gerektiğine inanıyorum. Bizim Türk iş dünyası olarak yabancı ülke özel sektörleriyle kurduğumuz kurumsal diyalog mekanizması ikili iş konseyleridir. Başkanı olduğum DEİK bünyesinde halen 80 iş konseyi faaliyet göstermektedir. Kuzey Afrika'nın tüm ülkeleri ile kurduğumuz iş konseylerine ilaveten Sahra Altı Afrika ülkelerine açılım politikamız çerçevesinde son bir yıl içerisinde Sudan ve Etiyopya İş Konseylerini kurduk. Orta vadede diplomatik temsilciliğimiz bulunan tüm Afrika ülkeleri ile iş konseyi kurmayı hedefliyoruz.

Ekonomik ve ticari ilişkilerimizi güçlendirmek için somut işbirliği alanları üzerinde çalışmamız gerektiğini vurgulamak istiyorum. İki günlük iş forumu vesilesiyle bu konuyu tüm boyutları ile konunun uzmanlarının da katkılarıyla inceleyeceğiz. Ancak bu vesileyle Türkiye ve Afrika arasında ekonomi alanında somut işbirliği alanları konusundaki fikirlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hepinizin malumu olduğu üzere dünya nüfusunun hızla artması ve iklim değişikliği gibi sebepler yüzünden gıda fiyatları hızla artmakta ve bizim gibi gelişmekte olan ve nüfusu hızla artan ülkeler üzerinde ciddi baskılar oluşturmaktadır. Bu sebeple artık tarım sektörü stratejik bir sektör haline gelmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin sahip olduğu ileri tarım tekniklerinin, özellikle sulama teknolojilerinin Afrika'nın geniş ve mübit arazilerinde uygulanmasının Afrika'nın gıda güvenliğine önemli katkı sağlayacağını düşünüyorum. Bu alanda Türk ve Afrikalı şirketler kuracakları ortak girişimler ile Afrika ülkelerinin tarımsal üretimini arttırabilirler. Nitekim Türkiye halen dünyanın en büyük tarımsal kalkınma programlarından birisi olan Güneydoğu Anadolu Projesini başarıyla yürütmektedir.

İhracatının yüzde 90'ı sanayi mamülü olan Türkiye, ihracatının yüzde 63'ünü dünyanın kalite ve maliyet anlamında en rekabetçi piyasalarından olan Avrupa Birliği ve Kuzey Amerika ülkelerine yapmaktadır. Bu çerçevede Türkiye Afrika'nın ihtiyacı olan sanayi ürünlerini cazip fiyatlar ile karşılayabilir. Bu vesileyle Afrika pazarında daha çok kaliteli Türk sanayi ürünü görmek istediğimizi ifade etmek istiyorum. Afrika kıtasında bulunan Türk sanayisinin ihtiyacı olan hammadde ve birçok önemli madenlerin işletilmesi ve dünya pazarına arzı Türk ve Afrikalı şirketlerin işbirliği yapabileceği diğer bir alandır. Rekabetçi fiyatlar ile yüksek kalitede iş yapan Türk şirketleri ayrıca Afrika'nın enerji projelerini, özellikle hidro-elektrik üretim projelerini, gerçekleştirebilir.

Dünya'nın en büyük 225 müteahhitlik firmasından 22'sine sahip olan Türkiye, bu alanda ABD ve Çin'den sonra üçüncü sıradadır. Afrika kıtası Türk müteahhitlerimiz için özel önem taşımaktadır. Zira Türk müteahhitlik firmaları yurtdışında faaliyet göstermeye ilk defa 1970'li yıllarda Afrika'da başladılar. Türk müteahhitleri Afrika ülkelerinde sadece 2007 yılı içinde 6 Milyar dolar bedelinde proje tamamlamıştır. Gelir seviyesi ve nüfusu hızla artan, hızla şe-

hirleşen, altyapı yatırımlarına büyük kaynaklar ayıran Afrika ülkelerinde müteahhitlik alanında daha fazla hizmet vermek arzusundayız.

Avrupa'nın 6. büyük ekonomisi olan Türkiye, Doğu Avrupa, Balkanlar, Orta Doğu, Kuzey Afrika, ve Orta Asya'nın en önemli yatırımcılarından birisidir. 22 milyar doları aşan dış yatırımı bulunan Türk özel sektörü yapacağı doğrudan yatırımlar ile Afrika'nın ekonomik kalkınmasına katkı sağlayabilir.

Dünyanın en güçlü ordularından birisi olan Türk ordusuna üretim yapan Türk savunma sanayii şirketleri Afrikalı ordularının savunma sanayii ihtiyacını kolayca karşılayabilir. Zira NATO envanterine giren Türk savuma sanayi ürünlerinin diğer ülkelerin ürettiği ürünlerden kalite bakımından herhangi bir farkı bulunmamaktadır.

Hepinizin malumu olduğu üzere modern bankacılık, tüketici ve firmaların finansmana erişimi modern bir ekonominin en önemli gereksinimidir. Türk finans piyasası 600 milyar doları aşan büyüklüğü ve son yıllarda gerçekleştirmiş olduğu reformlar ile Avrupa'nın en güçlü finans piyasalarından birisi haline gelmiştir. Afrika ülkelerinin bankalarının modernizasyonu, bilişim teknolojisi altyapılarının kurulması, uluslararası bankacılık hizmetlerinin daha da güçlendirilmesi hususunda Türk finans piyasasının deneyimlerini bölge ülkeleri ile paylaşmak istediğimizi ifade etmek istiyorum.

Düzenleyeceğimiz değişim ve eğitim programları ile Afrika ülkelerindeki özel sektörün kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesine katkı yapmaya hazır olduğumuzu bu vesileyle ifade etmek istiyorum. Bu çerçevede Afrika ülkelerinin sanayi ve ticaret odası sistemlerinin güçlendirilmesi ve kapasitelerinin artırılması için TOBB bünyesinde eğitim programları düzenleyebilir, Afrika'nın gelecek nesil iş liderleri için ise Birliğimiz bünyesinde faaliyet gösteren TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde eğitim programları düzenleyebiliriz. Ayrıca Türkiye'de 20 yıldır başarıyla DEİK bünyesinde yürütmekte olduğumuz ikili iş konseyleri aracılığıyla özel sektörün dış ekonomik ilişkilerini düzenleme ve koordine etme sisteminin Afrika ülkelerinde de uygulanabilmesi için bilgi paylaşımı yaparak Afrika ülkeleri özel sektörlerinin kurumsal kapasitesine katkı sağlayabiliriz.

Yıllık 130 Milyar Dolar ihracat yapan ülkemiz, organize sanayi bölgeleri kurulması ve işletilmesinde çok geniş tecrübeye sahiptir. Türk organize sanayi bölgelerinin başarısı dünya genelinde kabul görmektedir. TOBB olarak organize sanayi bölgesi kültürümüzü dünya ile paylaşmak arzusu içindeyiz. Afrika ülkelerinde organize sanayi bölgesi kurulup işletilmesi için bilgi ve eğitim katkısı sağlamayı görev bildiğimizi huzurlarınızda ifade etmek istiyorum.

Malum olduğu üzere ülkeler arasında ticaretin artması için ülkeler arasındaki gümrüklerin hızlı bir şekilde çalışması son derece önem arz etmektedir. Afrika ülkelerinin gümrük geçiş sistemlerinin modernize edilmesi, artan ticarete cevap verir hale getirilmesinin diğer bir işbirliği alanı olduğunu ifade etmek istiyorum. Gümrük kapılarının modernizasyonu konusunda TOBB olarak, önemli deneyimler edindik. Şu ana kadar, Türkiye-Bulgaristan, Türkiye-İrak, Türkiye-Suriye ve Türkiye-Gürcistan sınır kapılarının modernizasyonunu tamamladık. Afrika gümrüklerinin geçiş sistemlerinin modernizasyonu için bu konudaki uluslararası deneyimimizi sizler ile paylaşmak istediğimizi ifade etmek istiyorum.

Türkiye kendi ekonomik dönüşümünü gerçekleştirirken çevresindeki ülkeleri de dönüştürme kapasitesine sahip olan ve komşularına istikrar yayan bir ülkedir. Biz Türk iş dünyası olarak sadece kar amacıyla çalışan işadamları değiliz. Bizler yaptığımız yatırımlarla ve ticaret ile etrafımızdaki çatışmalara son vermek, insanların barış içinde yaşadığı bir refah alanı yaratmak için de çalışıyoruz. Bu maksatla, başkanı olduğum TOBB öncülüğünde Filistin sorununun çözümüne katkı sağlamak için İsrail ve Filistin iş çevreleri ile Batı Şeria'da ortak

bir organize sanayi bölgesi inşasına başladık. Aynı projeyi Pakistan-Afganistan sınırında ve Irak'ta gerçekleştirmek için hazırlık çalışmalarımız devam ediyor. Buna benzer projeleri ileri ki dönemlerde Afrikalı meslektaşlarımızla çeşitli Afrika ülkelerinde gündeme alabileceğimizi huzurlarınızda ifade etmek istiyorum.

Türkiye geçtiğimiz Ocak ayında Afrika Birliği zirvesinde "Stratejik Ortak" ilan edildi. Türkiye ve Afrika Birliği arasındaki bu stratejik ortaklığa işlerlik kazandırmak için Afrika ve Türk iş dünyası arasındaki ilişkileri güçlendirmemiz gerekmektedir. Bu forumun güçlü bir stratejik ortaklık için önemli bir adım olduğu kanısındayım. Afrika ve Türk özel sektörleri arasında böylesine bir ortaklığın daimi kalması ve kurumsal bir yapıya taşınması için bu forum vesilesiyle Türk-Afrika Ticaret Odası kurulması için gerekli çalışmalara başlanılmasını öneriyorum.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu 1. Kongresi

25 Ağustos 2008
Ankara

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu 1.Kongresi

25 Ağustos 2008, Ankara

Bir ekonominin büyüklüğünü gösteren milli gelir, üç tane faktörün çarpımına eşittir. Birincisi çalışabilir yaştaki nüfusun, toplam nüfus içindeki payıdır. İkincisi çalışabilir nüfusun ne kadarının istihdam edildiğidir. Üçüncüsüyse, verimlilik, yani çalışan başına ne kadar üretim yapıyorsunuz. Bunların üçü de, ne kadar yüksekse, milli gelir o kadar yüksek oluyor. Son faktör olan verimlilik konusu, ülkedeki iş ortamıyla ilgili. Bu yüzden TOBB olarak, mikro reformlar dediğimiz ve iş ortamını iyileştirmeye yönelik reformların yapılmasını yıllardır vurguluyor ve bu konuda kamuoyunu bilgilendiriyoruz.

İlk iki faktör olan, istihdam konusundaysa, önümüzde bir fırsat penceresi var. Şimdi, bir defa bizim, çalışabilir nüfus anlamında bir sorumuz yok. Hatta Avrupa'nın en genç nüfusuna sahibiz. Bizim çalışabilir nüfusumuz, yani 15-64 yaş arası nüfusumuz, 2025'e kadar devamlı artacak. Bu, kaçırılmaması gereken, stratejik bir fırsat penceresidir. Aynısını 1980'lerin başında İrlanda yakalamış ve çok büyük bir eğitim reformuyla bu süreci desteklemiştir. İrlanda'nın başarısının arkasında temel faktörlerden bir tanesi budur.

Demografik fırsat penceresini biz de kullanabilirsek büyük bir potansiyel yakalıyoruz. Ama kullanamazsak, çok büyük bir sosyal tehlikeye yol açarız. Peki, Türkiye sahip olduğu insan potansiyelinden, verimli şekilde yararlanabiliyor mu? Ne yazık ki, çalışabilir yaştaki insanlarımız, özellikle de gençlerimiz ve kadınlarımız, iş bulmakta önemli zorluklarla ve sorunlarla karşı karşıya.

Diğer taraftan sanayicilerimiz, gerekli nitelikte eleman bulamıyorlar. Yani bir tarafta işsizlik yaşanıyor, diğer tarafta mesleksizlik yüzünden çalıştıracak eleman bulunamıyor. Demek ki, mesleki eğitimin kalitesini ve yaygınlığını mutlaka artırmak zorundayız. Ekonomik büyümeyi tempolu biçimde sürdürmek için, gençlerimizi, piyasanın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde eğitmek durumundayız.

Öte yandan, kısa adı ILO olan, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre, 2007 yılında küresel ölçekte kadın istihdam oranı, yüzde 49'dur. Avrupa Birliği'nde yüzde 56'dır. Türkiye'de ise, kadınların istihdam oranı yaklaşık yüzde 24'tür. Bir başka ifadeyle ülkemiz, kadın istihdam potansiyelinin ancak dördte birini kullanmakta, gerisini ise heba etmektedir.

Son verilere göre ülkemizde 16,2 milyon erkek istihdamına karşı, kadın istihdamı ancak 6,1 milyon kişidir. Çalışabilir yaştaki 25,4 milyon kadından yaklaşık 20 milyonu, işgücüne dâhil edilememiştir. Ama daha çarpıcı olanı, 1,3 milyon işverenin sadece yüzde 6'sı, yani 75 bini kadındır. İstihdam edilen kadınların yüzde 44'ü tarım'dadır. Erkeklerdeyse bu oran sadece yüzde 19'dur. Demek ki zaten az olan kadın istihdamı, aynı zamanda nispeten düşük üretkenliğe sahiptir. Zira tarımdaki kadın istihdamının yüzde 74'ü, ücretsiz aile işçisi statüsündedir.

Şimdi soruyorum: Bu durumdaki bir ülke uluslararası piyasada rekabet edebilir mi? Bu durumdaki bir ülke, Avrupa Birliği'ne üye olabilir mi? Bu durumdaki bir ülkenin insanları zenginleşebilir mi?

Cumhuriyetimizin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk, şöyle der: “Bir toplum, cinslerinden yalnızca birinin çağdaş gerekleri kazanmasıyla yetinirse, o toplum yarı yarıya güçsüz kalmış demektir.”

Biz de, ülkemizdeki mevcut durumu, “tek kolu bağlı şekilde ringe çıkıp mücadele eden” bir boksöre benzetiyoruz. İnsanlarımızın dörtte birini, iş ortamından uzak tutarak, küresel rekabette var olmaya çalışıyoruz. Böylesine bir insan kaynağı israfına göz yumacak lüksümüz yoktur.

Modernleşme yolunda bir taraftan güzel geleneklerimizi muhafaza ederken, yanlış anlayışlarımıza da değiştirmek durumundayız. Bakın, “başımıza yeni icat çıkartma” denilerek yetiştirilen insanların pek çoğunun yenilikçi vasıfları törpüledi. Beyinlerimize pranga vurduk. Soran, araştıran, sorgulayan, daha iyiyi arayan değil, idare-i maslahatçı olduk.

Benzer bir yanlış anlayış da “elinin hamuruyla erkek işine karışma”dır. Oysa, kadının elinin değmediği bir ekonominin bereketi de olmaz. Büyümesi de olmaz. O yüzden diyoruz ki, Türk toplumu, bu prangadan da kurtulmalıdır. “Elinde hamur olanlar her işe karışsın” ki, büyümenin bereketini de toplumun tamamı hissetsin.

Gelişmiş bir toplum olmak için, kadınlarımızı sosyal hayata, üretim süreçlerine sokmak zorundayız. AB’nin bir parçası olmayı hedefleyen ülkemizde, kadınlarımızın eğitimi, istihdamı ve toplum hayatı içindeki yeri konusunda mutlak surette ilerleme sağlamalıyız. Bunun anahtarı, önce eğitimidir. Bakın, lise altı eğitim alan kadınların ancak yüzde 23’ü istihdam piyasasına girebiliyor. Oysa üniversite ve üzeri eğitim alanlarda bu oran yüzde 71’e ulaşıyor, yani AB ortalamasının bile üzerine çıkıyor. Demek ki kızlarımızın eğitimine mutlaka ağırlık vereceğiz. Sonrada onları, hem mevcut sektörlerimizde, hem de yeni gelişmeye açık sektörlerimizde istihdam edilebilmeleri için gerekli niteliklerle donatacağız.

Türkiye büyümek, hem de hızlı büyümek zorundadır. Yüzde 7’nin altında kalan bir büyüme ile Türkiye’nin gelişmiş ülkeleri yakalama şansı yoktur. Türkiye, genel anlamda işsizlik, özellikle de kadın istihdamı sorununu çözmek zorundadır. Günümüz dünyasında artık “devlet kapısı, ekmek kapısı” değildir. İstihdamı, piyasa dostu politikaların uygulanmasıyla, artık iş dünyası üretiyor. Türkiye’de de, istihdam sorunu ancak özel sektörün güçlenmesiyle çözümlenebilecektir. O halde hem yatırım ortamını iyileştirmeye, hem de özel sektörün istihdam üretme kapasitesini arttırmaya devam etmeliyiz.

İşsizlik sorununu çözmede bizim temel yaklaşımımız, öncelikle girişimci sayısının artırılmasıdır. TOBB olarak, 1,3 milyon üyemizin yanında, 1,3 milyon kadın girişimci görmek istiyoruz. Kadınların genel anlamda iş hayatında yer alması, özellikle de iş kadını olarak üretim süreçlerinde yer alması için, pozitif ayrımcılık dahil, “kadın girişimci dostu” politikalara ağırlık verilmelidir. Konuya, “sosyal bir mesele veya yoksullukla mücadele perspektifi ile değil, ekonomik bir bakış açısıyla, istihdam, eğitim ve sanayi politikalarının bir unsuru olarak yaklaşmalıyız.

Biz, iş dünyası kuruluşu olarak, sorunun çözümünde kadın girişimci sayımızın artırılmasının önemli katkı sağlayacağına inanıyoruz. Bunun için de çalışıyoruz. “TOBB Kadın Girişimciler Kurulu”nu ve “İl Kadın Girişimciler Kurullarımızı” bu hedefle kurduk.

Esasen, Oda ve Borsalarımızın organ seçimleri için var olan sistem, demokratik katılımın ve fırsat eşitliğinin ortaya konulması açısından son derece iyiyi düzenlenmiştir. Ancak, kadın girişimcilerimizin cesaretlendirilmesi, kadın girişimci sayımızın artırılması açısından, “pozitif bir ayrımcılık” yaptık ve tüm illerimizde, oda ve borsalarımızın katkılarıyla “İl Kadın Girişimciler Kurulları”nı kurduk. 73 ilimizde kadın girişimciler kurullarının oluşum süreci tamamlandı. İl

Kadın Girişimciler Kurullarımız süratle çalışmalarına başladılar. İllere verdiğimiz kotalar çerçevesinde, 1,275 kadın girişimci, İl kadın Girişimci Kurullarına üyelik kaydı yaptırdı.

Bu sürecin süratle örgütlenmesinde, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı sayın Aynur Bektaş, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu üyeleri, Oda ve Borsa başkanlarımız, İl kadın Girişimciler Kurulu Başkanları ve il kadın girişimciler kurulu üyelerinin çok ciddi çalışma ve katkıları olmaktadır.

Doğrusu bu sahiplenme, TOBB Yönetim Kurulu olarak bizlere cesaret vermiştir. Kadın girişimci sayımızı artırma yolunda yapacağımız çalışmalarda bize şevk vermiştir. Bu doğrultuda, birliğimizin iştiraki olan, Kredi Garanti Fonu, kadın girişimcilere öncelik sağlamaktadır. Kredi Garanti Fonu, verimli projesi olmasına rağmen, teminat gösteremediği için banka kredisine ulaşamayan müteşebbislerimize kefil olmakta ve finansmana ulaşmalarını sağlamaktadır. Diğer bir iştirakimiz olan Kobi Girişim Sermayesi şirketimizde, girişim sermayesi alanında kadın girişimcilerimize öncelik verecektir. Girişimci kadınlarımızın, yurt içi fuarlardan ücretsiz faydalanmasını sağlamak amacıyla başlattığımız çalışmalar da sonuçlanmıştır ve bu kapsamda bedelsiz standlar verilecektir.

Bugün burada özel sektörümüzün tarihinde, gecikmiş de olsa, önemli bir başlangıç yapıyoruz. Ülke genelinde gerçekleşen yoğun bir katılımı, kadın girişimcilerin temsilcilerini bir araya getiriyoruz. Sorunlarımızı tartışacak, geleceğe doğru bir pencere açacağız.

Türkiye'nin tamamını temsil eden siz kadın girişimcilerimiz, iş hayatına atılarak, son derece zor, ama zor olduğu kadar da, önderlik ve fedakârlık gerektiren bir tercihte bulundunuz. İş hayatına girmek, orada tutunmak zaten zordur. Kadın girişimci olarak bunu başarmak ise daha da zordur.

Sizler, ekonomik gelişmeye, istihdama, üretime ve ihracata katkı sağlarken, aynı zamanda, yerel sorunların çözümünde de kanaat önderi durumundasınız. Girişimci kadınlarımızın sözcüsü ve temsilcisi olmanız yanında, tüm kadınlarımızın sorunlarının da takipçisi ve sözcüsü olmak zorundasınız. Umuyorum ki, çok önemli yeteneklere ve niteliklere sahip, yüz binlerce kadın, sizlerin açtıkları yoldan ilerleyecekler.

Kadın istihdamının, fırsat eşitliğinin, kız çocuklarımız için genel ve mesleki eğitimin yerel ve ulusal düzeyde daha fazla gündemde tutulmasına çaba sarf etmeliyiz. Birbirinizle ve iliniz milletvekilleri ile sürekli temasta bulunarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, kadın-erkek eşitliğini korumayı öngören Komisyonu kurulması için lobi yapmalısınız.

Kadınlarımızın ve geleceğin müstakbel girişimci kadınlarının gözleri sizlerin üzerindedir. Çok önemli sorumluluk üstlendiniz. Önümüzde oda ve borsa seçimleri var. Ocak ve Şubat aylarındaki seçimlerinde, meclislerde ve yönetimlerde aktif rol almanızı istiyorum. Demok-rasi, hem hak, hem de sorumluluk gerektirir. Mücadeleniz için tüm kanalların açık olmasını sağlamak bizim görevimizdir. Bunu sağlayacağız.

Hedefimiz, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılını kutlayacağımız 2023'de, ülkemizi dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline getirmektir. Ama sadece ekonomi alanında değil, yaşam standartlarında da çağdaş bir ülke olma hedefindeyiz. Zira bir ülkenin kalkınma düzeyi, demokrasi düzeyinden ayrı düşünülemez. O halde Türkiye; işleyen, yöneten, denetlenebilir ve hesap verebilir, birinci sınıf bir demokrasi haline gelmelidir.

İşleyen demokrasiyi sağlamanın ilk adımı, siyaseti tabana yaymaktır. Siyasetin de görevi, tabanın sesini duymak, tabana kulak vermek, milletin sesi olmaktır. Eğer, ülkemizde demokrasinin yerleşmesini istiyorsak, Siyasi Partiler ve Seçim Kanunlarını yenilemek zorundayız. Millet ile vekilleri arasındaki bağ güçlendirilmelidir. Öte yandan, mevcut anayasamızın yetersiz kaldığını, yeni bir anayasaya ihtiyacımız olduğunu, 2000 yılından bu yana söylüyoruz.

Anayasamız; toplumumuzun çimentosu olan demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti yapımızı korumalıdır. Anayasamız; çağdaş devletin üç temel niteliği olan; ifade hürriyetini, din ve vicdan hürriyetini ve teşebbüs hürriyetini garanti altına almalıdır. Anayasamız; demokratik dengeleme mekanizmalarına sahip, toplumun değerleriyle bütünleşmiş bir toplumsal sözleşme olmalıdır. İşte bu yüzden TOBB camiası olarak Avrupa Birliği projesinin arkasında duruyoruz. Avrupa Birliği'nin temel aldığı evrensel norm ve değerler, cumhuriyetimizin temel ilkelerinin ve katılımcı demokrasimizin tamamlayıcısı olacaktır.

TOBB olarak, kadınlarımızın hem sosyal hayatta hem de iş hayatında daha fazla inisiyatif ve görev üstlenmesini istiyoruz ve bu amaç doğrultusunda çalışmaya devam ediyoruz. Hep birlikte çalışarak, Türk kadınının toplumda hak ettiği yeri almasını sağlayacağımıza inanıyorum. Sizlerin gözlerinde gördüğüm bu inanç ve azim, bu yolda en büyük desteğimiz olacaktır.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

4. Türkiye Sektörel Ekonomi Şurası

27 Ağustos 2008
Ankara

4. Türkiye Sektörel Ekonomi Şurası

27 Ağustos 2008, Ankara

Son 1,5 yılda gerek içerideki siyasi çalkantılar, gerekse yurtdışı kaynaklı finansal krizin etkilerini, büyüme temposundaki yavaşlama, sanayi üretim artışındaki gerileme, artan cari açık, enflasyon ve faiz oranları şeklinde, giderek daha fazla hissetmeye başladık. Bugün, yüksek işsizlik, büyüme potansiyelinde daralma ve rekabet gücünde, asıl rakibimiz olan ülkelere göre daha olumsuz olan konumumuz, içinde bulunduğumuz durumu gayet net biçimde tarif ediyor.

Küresel rekabet ortamındaki asıl rakiplerimiz, yükselen piyasa ekonomileri olduğundan, karşılaştırma yaparken baz alacağımız ülkelerde bunlardır. Dolayısıyla, küresel yarışta geri kalmamak için, ekonomide atmamız gereken adımlar, almamız gereken tedbirler var. Daha açık bir şekilde söylemek gerekirse bu durumu değiştirecek, yeni bir ekonomik programa ihtiyaç var. Orta Vadeli Program, doğru yönde önemli bir adımdır ama geliştirilmesine ihtiyaç olduğu açıktır. Bize göre yeni program, iki parçalı olarak tasarlanmalıdır. Bir tarafta büyüme sorunlarına orta-uzun vadeli tedbirler sağlanırken, diğer tarafta ekonominin kısa vadede ihtiyaç duyduğu rahatlamayı sağlayacak unsurlar ele alınmalı.

Bu çerçevede, programın kısa vadeli unsurları, ekonomide güveni yeniden tesis edecek, beklentileri olumluya çevirecek ve bu sayede de, yüksek düzeylerde seyreden reel faizlerin düşmesi için uygun ortamı sağlayacaktır. Mali disiplin 2001 krizi sonrasında sağlanan istikrarın olmazsa olmazı koşulu idi. Maliye bakanlığımızın bu alandaki kararlı duruşu zoru başarmamızı sağlamıştı. Şimdi ise harcama önceliklerinin önemli olduğu bir döneme girmiş bulunduğuna görüyoruz. Bu noktada dikkatli olmamız gerekiyor.

Ekonomik büyümeye destek olacak, şirketlerimizin rekabet gücünü artıracak kamu yatırımlarını, başta altyapı ve eğitim olmak üzere, doğru biçimde tespit etmeli ve bu alanlardaki kamu yatırımları kısılmamalıdır. Öte yandan kamuda etkinliği sağlamak üzere, bir süre önce rafa kaldırılan kamu yönetim reformu yeniden devreye sokulmalı. Türkiye kamu personel harcamaları üzerine bir mali kısıt koymalı. Böylece kamuda etkinliğin artırılması temel politika hedefi olmalıdır.

2007'den beri değişen bir noktanın altını çizmek zorunludur. 2007'de genel olarak bakıldığında sorunlarımız bir idi, şimdi iki oldu. Dün bir tek yüksek tempolu büyüme sürecinin sürdürülebilirliği için alınması gereken mikro tedbirler önemliydi. Bugün onlar hala önemli. Fakat en başta söylediğim gibi, uluslararası krizin küresel yayılımı nedeniyle, büyüme sürecimizi yavaşlatan doğrudan bir tehdit altındayız. En büyük ticaret partnerimiz Avrupa'da da ortaya çıkan yavaşlamanın, bizi etkilememesi düşünülemez. O halde, küresel gelişmeler çerçevesinde bizde, ülkemizin şartlarına uygun ekonomik tedbirleri hayata geçirmek zorundayız.

Buna örnek, hem son derece yüksek vergileme, hem de artan enerji fiyatları yüzünden, ulaştırma maliyetlerindeki hızlı artış ve bundan olumsuz etkilenen sektörlerimizin durumudur. Yüksek vergi yükünün nedeni, yüksek kamu harcamalarıdır ve çözümü, kamu harcamalarının kontrol altına alınması, verimlilik ve etkinlik kriterlerine önem verilmesidir. Yine bu konuyla bağlantılı olarak, uzun süredir tamamlanamayan, elektrik piyasasının başta dağıtım olmak üzere serbestleştirilmesine ve rekabete açılmasına, doğalgaz ithalatında ise kamu tekeline son verilmesine acilen başlanmalıdır. Cari açığın da en büyük kaynağı olan enerji ithalatı karşısında, yerli enerji kaynaklara daha fazla önem verilmelidir. Öte taraftan, artan enerji fiyatları, yalnız bizim için geçerli değildir. Tüm dünyayı etkilemektedir. Ancak içeride lojistik

sektörünün geliştirilmesi halinde, buradaki dezavantajı, avantaja çevirecek kapasiteye de sahibiz. Zira AB pazarına yakınlığımız nedeniyle, özellikle uzakdoğu'ya karşı rekabet gücümüz artabilecektir.

Buradaki şansızlığı ve şansı aynı anda görmek gerekmektedir ve buna göre tedbirler üretmek gerekmektedir. Türkiye kısa vadede iç ulaştırma maliyetlerini indirecek hızlı adımlar atar ve lojistik sektörünün önünü açarsa, artan küresel ulaştırma maliyetleri nedeniyle önem kazanan pazara yakınlık kartını, küresel rekabet gücünü artırma yolunda kullanabilir. Yukarıda sözünü ettiğim orta vadeli reformların başında sanayi stratejisinin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Sanayi politikasının hizmetler sektörü yeniden yapılanmasını dışlaması ise söz konusu değildir.

İlk nokta sanayi politikasının yatay alanlarıdır. Bunlar yatırım ve iş yapma ortamının iyileştirilmesinden, insan kaynağının geliştirilmesine, kobi'lerin finansmana erişiminin güçlendirmesinden ve mali sektörün derinleştirilmesine, firmaların teknolojik gelişiminin sağlanmasından, çevre ve iklim değişikliğiyle ilgili farklı alanlarda koordinasyonu ve tedbirlerin hayata geçirilmesini kapsamaktadır.

İkinci nokta bölgesel kalkınmadır. Bölgesel dengesizliklerin hangi sektörler vasıtasıyla nasıl azaltılabileceğine dair bir politika çerçevesine ihtiyaç vardır. Yeni hazırlanmakta olan teşvik tasarısının bu amaca hizmet edeceğini umuyoruz.

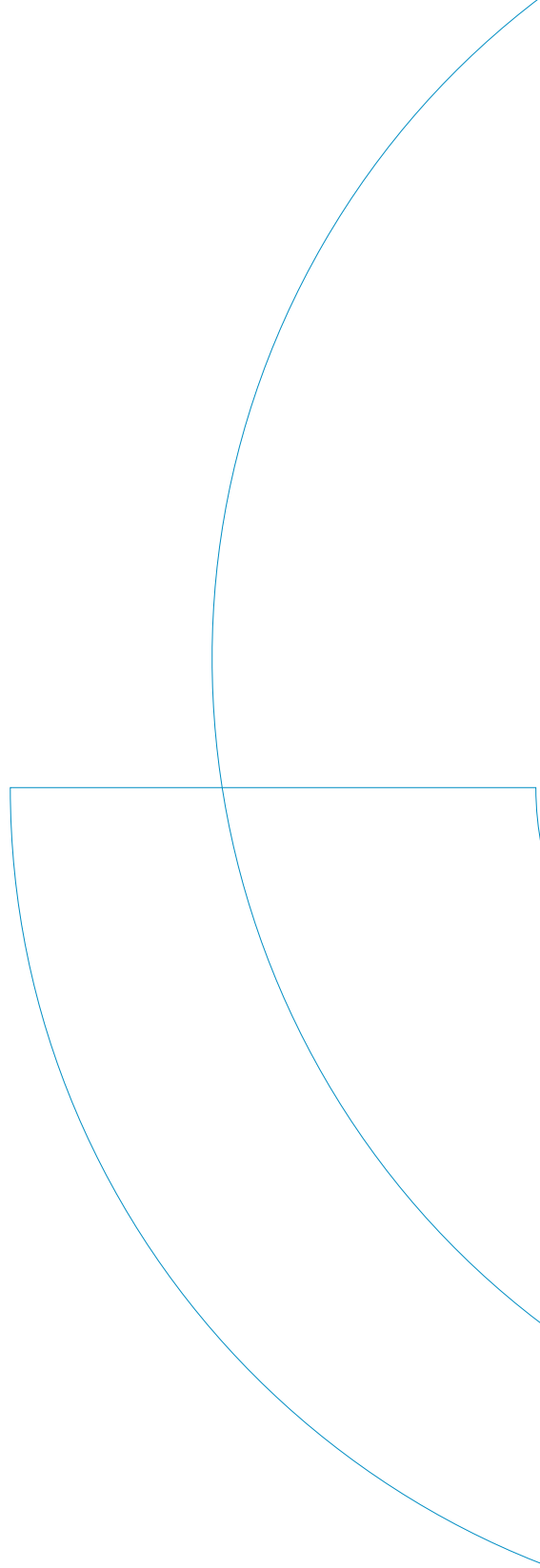
Üçüncüsü ise sektörel politikaların geliştirilmesidir. Her sektörümüzün gelişiminin önündeki engelleri kaldırabilecek bir yaklaşıma sahip olmalıyız. Bugün bu toplantının özellikle her sektörümüzün önündeki darboğazları tespit etmeye yönelik son derece önemli bir adım olduğu kanaatindeyiz. Bu nedenle TOBB sektör meclislerinin etkin olarak işlemlerine özel bir önem vermekteyiz.

Bir noktanın da altını çizmek isterim. Bizim, sanayi politikasının sektörel boyutunda esas olarak görmek istediğimiz, sektörlerimizin önündeki darboğazları giderebilecek, ülkemizin dört bir yanındaki kümelenmeleri güçlendirecek yeni bir yaklaşımdır. Devlet ayağımızdaki bağları çözmeli, her sektörde hareket kabiliyetimizi artırmalıdır. Artırmalıdır ki, bizler küresel rakiplerimizle boy ölçüşebilelim. Bu nedenle istediğimiz, hata yapmaktan korkan değil, yaptığı hataları süratle düzeltebilecek izleme mekanizmalarına sahip etkin bir devlettir. Avrupa Birliği sürecinin de, biraz önce sıraladığım reformlarının neredeyse tümünü ilgilendirdiğini ve bu alanlarda bize yol gösterici olacağını da altını çizmek isterim. AB süreci aslında kamu yönetim reformunun kendisidir.

Ülkemizin küresel ekonomiye daha hazırlıklı, daha donanımlı, daha dikkatli entegre olması gerekiyor. Bu nedenle DÖİK ve YOİKK sürecini son derece önemsiyoruz. Ekonomik koordinasyonun kurumsallaşması açısından EKK çerçevesinde atılması planlanan adımları da ilgiyle takip ediyor ve destekliyoruz. Ne yazık ki, ülkemiz 2007 ve 2008'de yaşanan siyasi kavgalarla çok zaman kaybetti. Gerçek gündemimize odaklanamadık. Ülke olarak enerjimizi boşa harcadık. Reel sektörün sorunlarına eğilemedik. Hepimizi biliyoruz ki ekonomik istikrarın ön şartı siyasi istikrar. Siyaset hapşırса, ekonomi girip oluyor.

Bugün artık bütün enerjimizi ülkemizin gerçek gündemine harcamalıyız. Kaybettiğimiz zamanı hep birlikte, kamu -özel sektör el ele, daha çok çalışarak telafi etmek zorundayız. Bu yolda, Kamu-Özel sektör diyalogunu, sloganlaştırmak yerine, kurumsallaştırmalıyız. Türkiye'nin kısır çekişmelere son verebilmesi, ortak geleceğimizle ilgili bir mutabakat zemini oluşturabilmesi, anayasa, siyasi partiler ve seçim kanunu değişikliklerine dayalı bir istikrar arayışını sağlıklı bir şekilde başlatabilmesine bağlıdır. Bu alanda hepimize görev düşmektedir.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

TOBB ETÜ Yeni Akademik Yılı Açılışı

23 Ekim 2008
Ankara

TOBB ETÜ Yeni Akademik Yılı Açılışı

23 Ekim 2008, Ankara

Bugün Üniversitemizin 5. yılının açılışını yapmanın heyecanı ve gururunu yaşıyoruz. Bir yanda, 1,3 milyon üyesiyle Türkiye'nin en büyük iş örgütü TOBB, diğer yanda bu büyük camianın ruhandan meydana gelmiş, Türk özel sektörünün övünç kaynağı bir Üniversite'de bulunuyoruz.

TOBB; ülkemizin çağdaş dünyada hak ettiği yeri almasının, sadece iktisadi değil, sosyal ve kültürel gerekleri olduğunun bilincindedir. Dolayısıyla TOBB-ETÜ'nün misyonu, ülkemizi yarınlara taşıyacak beyin gücünü meydana getirmek amacıyla gençlerimizi en iyi şekilde yetiştirmek, iş dünyasının ruhuyla eğitmek ve Türkiye'ye öncülük edecek, Türkiye'yi geleceğe taşıyacak, girişimciliğe inanan bir nesli meydana getirmektir.

Bizler 5 yıl önce Türk eğitim sistemine "model üniversite" kazandırarak, en büyük sorunlarımızdan biri olan eğitim sorununun çözümüne katkı sağlamayı ve TOBB ETÜ'yü dünyanın sayılı üniversitelerinden biri haline getirmeyi amaçlamıştık. Öğrencilerimize en iyi eğitimi vererek, geleceğin liderlerini, bilim adamlarını, girişimcilerini ve kamu ile özel sektörde üst düzey yöneticilerini yetiştirmeyi hedeflemiştik.

Bu hedefimiz doğrultusunda, önemli adımlar attık ve çok ciddi bir başarıya ulaştık. Son 4 yılda devamlı olarak ülkemizin en çok tercih edilen üniversitelerinden biri haline geldik. Son 2 yıldır öğretim üyesi başına düşen uluslararası kabul görmüş yayınlarda Üniversitemiz, Türkiye birincisi oldu. YÖK'ün Vakıf Üniversiteleri arasındaki sıralamasında en yüksek dereceyi TOBB ETÜ aldı. Türkiye'de öğrenci başına yapılan harcamada, ilk sırayı yine TOBB-ETÜ almaktadır.

Üniversitemizin elde ettiği bu başarılar, TOBB olarak, ülkemizin hedeflediği, dünyanın en büyük 10 ekonomisinden bir olma vizyonunun bir parçasıdır. Zira geleceğin dünyasında var olmasını istiyorsak, gençlerimizi iyi eğitmek, bilimsel araştırmalarımızı artırmak zorundayız. Türkiye olarak başka çıkar yolumuz yoktur. Dolayısıyla, Türk özel sektörü olarak, sorumluluğumuzun bilincindeyiz. Gençlerimizin ve ülkemizin ihtiyacı olan, yüksek nitelikli eğitim talebinin farkındayız ve üniversitemizi bu talebi karşılayacak biçimde şekillendirdik. TOBB, bundan sonrada, Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmaya devam edecektir.

Bugün karşımızdaki gençlerden her biri, kendi alanlarında Türkiye'nin en başarıları arasında yer alıyorlar. Üniversitemizi tercih eden öğrencilerimizin tamamı, kendi puan türlerinde, Türkiye'nin en iyileri arasında yer aldılar. Böylece TOBB ETÜ, Türkiye'nin en başarılı öğrencilerinin tercih ettiği üniversitelerden biri olduğunu, bu yıl da ispat etti. Bu vesileyle, aramıza yeni katılan tüm öğrenci arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum. Sizlerin yetişmesinde büyük katkıları olan ailelerinize ve hocalarınıza da, en derin teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Sizler artık, Türkiye'nin en büyük camiasının bir parçasısınız. Aileleriniz sizlerle ne kadar gurur duysa azdır.

Sizlerle birlikte; geçmiş ile geleceğin, teori ile pratiğin, kısacası küresel rekabet içinde ülkemizi ileriye taşıyacak insanların yetişeceği, muhteşem bir buluşmanın içindeyiz. Sizleri, yeni icatlar çıkarmanız, eski köye yeni adetler getirmeniz için yetiştireceğiz. Zira buradan en iyi

eğitimi ararak yetiŖecek gençlerimiz, yani sizler, bizim geleceğimizsiniz. Bugün ilk adımı atarak bir parçası olacağınız bu kurum, yükseköğretim sisteminde örnek olacak pek çok yenilik ve farklılığa imza atmıŖtır.

Bildiğiniz üzere, eğitim dilimiz Türkçedir. Bununla birlikte, hazırlık sınıfı'ndan baŖlayarak uygulanan yoğun yabancı dil eğitimi sonunda, performanslarını uluslararası yeterlilik kriteri olan TOEFL testiyle ortaya koyan öğrencilerimiz, bunun devamında ikinci bir yabancı dil öğrenme imkânına da sahiptirler. Böylece ađdaŖ dünyada rekabet edebilecek, nitelikli insan kaynağının yetiŖtirilmesindeki önemli bir ihtiyaç olan yabancı dil bilmeyi, uluslararası ltlerle yerine getiriyoruz.

Bir diğer önemli farklılığımız,  dönemden oluŖan eğitim sistemini ülkemizde ilk kez uygulayan kurum olmamızdır. Öğrencilerimiz, ikinci sınıftan itibaren, üç dönemden oluŖan eğitimlerinin bir dönemini, uygulamalı olarak, meslekleriyle ilgili bir kuruluŖta tamamlamaktadırlar. Bu uygulamayla bir yandan gençlerimizin ileride görev alacakları iŖ hayatını yakından tanımlarını sağlarken, bir yandan da iŖ dünyasının önde gelen firmalarıyla tanıştırma imkânını buluyoruz. Böylece buradan mezun olan gençler, 12 aya varan uygulama tecrübesi kazanmıŖ olacak ve daha öğrenciyken alıŖma hayatına hazır hale gelerek, hayata bir adım nde baŖlayacaktır.

Öğrencilerimiz, bunun iŖ kariyerinin baŖında, nasıl bir avantaj sağlayacağını, buradan mezun olunca görecektir. Zira sadece sizler, asgari üç farklı iŖ yeri tecrübeniz sayesinde, teorik bilgilerinizi, iŖ dünyasında uygulayarak, kendinizi geliŖtirmiŖ olacaksınız. Böylece baŖka yeni mezunlar ıracak muamelesi görürken, Sizler, onlardan bir kademe daha yukarıda baŖlayacaksınız. Üstelik alıŖtıđınız süre zarfında sigortalı da olacaksınız ve prim ödemelerinizi devlet karŖılayacak.

Cumhuriyetimizin kurucu büyük nderimiz Mustafa Kemal Atatürk'n Ŗu sözleri her zaman rehberiniz olmalıdır. "alıŖmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaŖamayı alışkanlık haline getirmiŖ milletler; evvela haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini ve daha sonra da istikballerini kaybetmeye mahkmdurlar"

Samimi gayret ve alıŖkanlık; hem maddi hem manevi kazancı getiren tek haslettir ve baŖarının yegâne anahtarıdır. Bunu hep aklınızda tutun. Ailenizi ve milletimiz sizden daha çok alıŖmanızı, daha fazla üretmenizi ve küresel yarıŖta rakiplerimizden daima bir adım nde olmanızı beklemektedir. Burada alacağınız eğitim ve kazanacağınız deneyimle, bu beklentileri sonuna kadar karŖılayacađınıza inancımız tamdır. Bizlerde TOBB ETÜ ailesi olarak, bu amaç doğrultusunda sizlere en kaliteli eğitimi vermeye, sizleri geleceğe en iyi Ŗekilde hazırlamaya, böylece ailenizin ve sizlerin bu üniversiteyi seçerek bize gösterdiğiniz güven ve itimadı boŖa ıkarılmamaya kararlıyız.

Bu dŖncelerle sözlerime son verirken, yeni bir eğitim ğretim yılının baŖlangıcında, bizleri geleceğe taŖıyacak, siz müstakbel meslektaŖlarımın, genç arkadaŖlarımın heyecanını, ben de paylaŖıyorum. TOBB Yönetim Kurulu ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Mütevelli heyeti adına, tüm öğrencilerimizi ve değerli ailelerini, yürekte kutluyor ve tebrik ediyorum. Yolunuz açık ve aydın olsun!

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

Balkan Ekonomi Zirvesi

26 Kasım 2008
İstanbul

Balkan Ekonomi Zirvesi

26 Kasım 2008, İstanbul

Balkan ülkelerinin hükümet ve özel sektör temsilcilerini bir araya getirdiğimiz bu Zirve, bir ilki gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar sorunlarımızı, Odalar arasında tartıştık ve hükümetler nezdinde odalarımızın girişimleri oldu. Ancak, öğleden sonra burada ilk defa düzenleyeceğimiz Yuvarlak Masa Toplantısı ile Balkan ülkelerinin Sayın Bakanları ve hükümet temsilcileriyle, Balkan odalarımızın değerli Başkanları, ortak bir platformda bir araya gelecek ve birlikte çalışma fırsatını bulacaklardır.

Türk özel sektörü olarak, ticaretin refah, refahınsa huzur getirdiğine inanıyoruz. Balkan ülkeleriyle olan ilişkilerimiz, bu çerçevede geliştirmeyi hedefledik ve de bunun somut örneklerini de sağladık. Balkan ülkelerindeki toplam yatırımlarımız 1,5 milyar dolara ulaşmıştır. Bu tutara, üçüncü ülkeler üzerinden gelen Türk sermayesi de dahil edildiğinde tutar 2,1 milyar dolara ulaşmaktadır.

Türk özel sektörü, Balkan ülkelerinde daha fazla yatırım yapmaya hazırdır. Zira Balkanlara ilave olarak, Ortadoğu'da ve Avrasya bölgesinde 25 milyar dolara yaklaşan doğrudan yatırımımız bulunmaktadır. Ayrıca Türk müteahhitlik firmalarının 1992 yılından bu yana Balkanlarda üstlendikleri projelerin toplamı 4,5 milyar dolara erişmiştir. Hâlihazırda yaklaşık 15 bin Türk firması ve 20 bin işadamımız Balkanlarda faaliyet göstermektedir.

2007 yılı itibarıyla Türkiye'nin Balkan Odalar Birliği üye ülkeleriyle geliştirdiği toplam dış ticaret hacmi 16 milyar doları bulmuştur. Öte yandan Türkiye, yaklaşık 70 milyonluk nüfusu ile Balkan ülkeleri için büyük bir pazar teşkil etmektedir. Türkiye, Balkanlardaki birçok ülkenin en önemli ticaret ortakları arasında yer almaktadır. Romanya ve Bulgaristan, ihracatının yüzde 10'unu Türkiye'ye yapmaktadır.

Balkan ülkeleri 1990'lı yılların başından itibaren ekonomilerini modernleştirme yolunda çok önemli mesafeler katetmiştir. Bu sayede de, hem ticaret hem de yatırımlar açısından giderek daha önemli bir cazibe merkezi olma özelliğini kazanmıştır. Ancak aramızdaki iktisadi ilişkileri yeterince geliştiremediğimiz de ortadadır. Oysa günümüzde ülkeler, bir araya gelerek oluşturdukları bloklar vasıtasıyla, küresel ekonomiden daha fazla pay almaktadırlar. Bölgesel işbirliğimizi geliştirmenin en somut ifadesi, serbest ticaret anlaşmaları (STA) vasıtasıyla olmaktadır. Bu vesileyle zirve kapsamında, biraz sonra, Türkiye ile Karadağ arasında bir STA imzalanacak olmasından ayrı bir memnuniyet duyuyoruz.

Öte yandan Avrupa Birliği üyelik perspektifi, Bölge'de barış ve istikrara katkı sağlamıştır. Bu sayede, ülkelerimizdeki siyasi ve ekonomik reformların gerçekleştirilmesine cesaret vermiştir. Bundan sonra da AB ile ilişkilerde, deneyimlerimizi ve bilgi birikimlerimizi birleştirmeliyiz. Balkan ülkelerinin tamamının güçlü bir AB perspektifine sahip olması ve bu yolda birbirimize destek olmamız, daha fazla refah ve daha fazla huzur için elzemdir.

Enerji, ulaştırma ve lojistik sektörleri işbirliğimizi geliştirebileceğimiz en önemli sektörlerdir. Bu amaçla, Balkanlardaki mevcut enerji nakil hatlarının, karayolu ve denizyolu taşımacılık kapasitesinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Kapasite oluşturmak, yani yeni ulaşım hatları ve yeni petrol ve doğalgaz nakil hatları tesis etmek, bölgesel işbirliğimizin en öncelikli hedeflerinden biri olmalıdır diye düşünüyorum. Bu kapsamda, özellikle Orta Asya ve Orta Doğu enerji kaynaklarının Balkanlara ve oradan da Avrupa'ya taşınmasını sağlayacak projelerin hayata geçirilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, Nabucco projesi için geçiş

rotasında bulunan Balkan ülkelerinin desteğini memnuniyetle karşılıyor ve bu desteğin devamını bekliyoruz.

Kobiler hem ulusal ekonomilerimizin kilit aktörleri, hem de sosyal yapımızın istikrar faktörüdür. Kobilerin bu derece önem arzettiği günümüzde, Kobilerin rekabet gücünün artırılmasına yönelik çabalar bölgemizde de desteklenmelidir. Öte yandan turizmin bölge ekonomisindeki ve bölgesel işbirliğimizdeki potansiyelini bir kez daha vurgulamak istiyorum. Balkanları Avrupa'nın hatta dünyanın önde gelen turizm merkezlerinden biri haline getirmek için turizm sektöründe ortak projeler geliştirmeli, küresel kriz tehdidi altında olduğumuz şu günlerde turizm sektörüne daha çok ağırlık vermeliyiz.

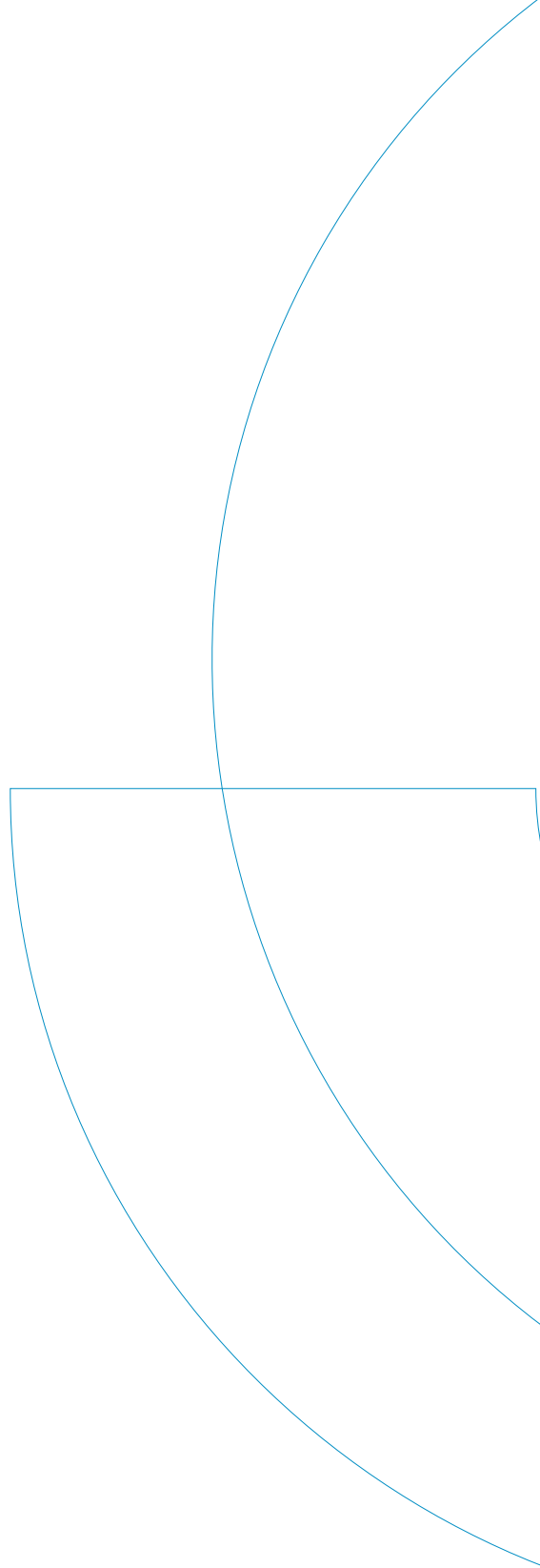
Balkanlar, tarihi İpek Yolu'nun güzergahı üzerinde bulunmakta ve Doğu ile Batı arasındaki ulaştırmada bir köprü görevini üstlenmektedir. Küresel ticaretteki payı giderek yükselen Uzakdoğu Asya ile, en yüksek satınalma gücüne sahip Avrupa arasındaki ticarettten daha fazla pay almamızın anahtarı İpek Yolu'dur. Tarihi İpek Yolu'nu yeniden canlandırdığımız takdirde, bu yoldan geçecek taşıtların tozu bile ülkelerimizi kalkındırmaya yeter.

Balkan ülkeleri arasındaki ticaretin ve yatırımların geliştirilmesi, Balkan Odalar Birliği olarak öncelikli hedefimizdir. Amacımız doğrultusunda, Zirve kapsamında, Balkan Odalar Birliği üye ülkelerinin işadamlarını bir araya getirdik. Bu anlayışla, Balkan işadamlarından verimli işbirlikleri oluşturmalarını bekliyoruz. Esasen hepimizin sahip olduğu ekonomik büyüklüğe baktığımızda, 2007 yılı verilerine göre, toplam 1,4 trilyon dolar gayri safi yurtiçi hâsıla, 139 milyon nüfus ve 248 milyar dolar ihracat ile, Avrupa için ne kadar önemli bir güç olduğumuzu görebiliriz.

Küresel kriz elbette bizleri de bölgemizi de etkileyecektir. Bu noktada şunu söyleyebiliriz ki; zirvenin ana teması olan "Balkanlarda Yeni Yatırım Ortamı" aslında çok da isabetli seçilmiştir. Yatırım ortamının iyileştirilmesi, ticari işbirliklerinin kolaylaştırılması ve önümüzdeki engellerin kaldırılması krizin etkilerinin azaltılmasında önemli unsurlar olacaktır. Ekonomilerimizin belkemiği olan KOBİ'lerin desteklenmesi, bölge içindeki işbirliklerinin teşvik edilmesi, yeni iş imkânlarını ortaya çıkaracaktır.

Bu zirvenin bölgesel organizasyonlar arası iletişimi geliştirmeye vesile olmasını ve bölgesel işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunmasını temenni ediyorum. Bölgesel oluşumlar ve birlikler arasındaki işbirliği bize her zaman daha fazla güç ve işbirliği alanı sağlayacaktır. Birliğimiz, Balkan Odalar Birliği'nin Eurochambres, RCC, Akdeniz Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (ASCAME) ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (BSEC) ile işbirliğini desteklemekte ve adı geçen bölgesel oluşumlar ile işbirliği imkânlarını araştırmanın, Balkan Odalar Birliği'nin uzun dönemli politikası olması gerektiğini düşünmektedir. Bu düşünceden hareketle, Zirve kapsamında, ASCAME ile Balkan Odalar Birliği arasında bir işbirliği anlaşması imzalanacaktır. Bu ortaklıkların bizlere çok daha fazla dinamizm ve işbirliği fırsatları yaratacağına inanıyorum.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

7. Sanayi Kongresi

3 Aralık 2008
İstanbul

7. Sanayi Kongresi

3 Aralık 2008, İstanbul

Geçtiğimiz yıllarda sanayimizin sorunlarının ele alındığı, yeni açılımların, yeni uygulamaların tartışıldığı Sanayi Kongresi bu sene, etkilerini her geçen gün daha yoğun bir şekilde hissettiğimiz bir küresel kriz ortamında gerçekleşiyor. Aslında bakarsanız dünyamız, ilk küresel finansal krizini yaşamaktadır. Güzel bir tabir var ve ben bunu her yerde kullanıyorum: Dünyamız, henüz haritası çıkarılmamış topraklardan geçmektedir. Bu yüzden de herkes, el yordamıyla hareket ediyor, kimsenin elinde belirgin bir reçete yok.

ABD'den Avrupa'ya geçmesi bir yıl süren bu kriz, şimdi daha da hızlı bir şekilde doğuya doğru ilerlemekte ve mali sektörden reel sektöre geçmektedir. Küresel ekonomide, ticari ve finansal akımların son yıllarda giderek yoğunlaşması, farklı ülkelerdeki bankaların ve şirketlerin bilançolarını birbirlerine karşılıklı olarak bağımlı hale getirmiştir. Yangınının hızla yayılmasının arkasındaki temel nedenden de, işte bu karşılıklı bağımlılık olgusu olmuştur.

Ülkemizdeyse, 2001 krizinin ardından sağlanan istikrar ortamı ve başarıyla uygulanan reform programı sonucunda Türkiye, hızla küresel ekonominin önemli bir parçası haline gelmiştir. Elbette bunda, Türk özel sektörünün ve sanayisinin 1996'da Gümrük Birliği ile başlamış olan AB ile ticari entegrasyonu önemli bir rol oynamıştır. Bunun yanında, ülkemize gelen yabancı yatırımcılar, iş adamlarımızın Türkiye dışındaki yatırımları, Türkiye'nin küresel ekonomiyle arasındaki bağı kuvvetlendirmiştir. İşte bu artan bağ nedeniyle, ülkemizin de bu krizden etkilenmesi kaçınılmazdır.

Ancak, bardağın bir de dolu tarafı vardır. Türkiye, bu krize güçlü bir kamu maliyesi, sağlıklı bir bankacılık sektörü ve etkili bir kurumsal denetim ve düzenleme çerçevesiyle yakalanmıştır. Bu sebeple, 1994'te ve 2001'de yaşadığımız gibi bir yıkım ortaya çıkmamıştır. O halde ilk hedefimiz, bu güçlü yanlarımızı muhafaza etmek olmalıdır. Öte yandan, ülkemizdeki büyümenin itici gücü olan tüketim harcamaları, tüketici güveninin azalmasıyla birlikte yavaşlamıştır. Azalan tüketim sonucu, Türkiye'nin bir taraftan iç pazarı küçülürken Avrupa ülkeleri dâhil olmak üzere, önemli ihracat pazarlarımızın daralması, ihracat pazarımızı önemli bir şekilde etkilemektedir. 1982'den beri ilk defa küresel ticaret hacminde küçülme beklenmektedir.

Ülkemizin tasarruf hacminin yetersiz kalışı, dış kaynak teminini zorunlu kılmaktadır. Mevduatın krediye dönüşüm oranı, 2003 sonunda %43 iken bu yılın Eylül ayında %89'a ulaşmıştır. Yani, elimizdeki kaynağı zaten kullanıyoruz. Her yıl istihdam piyasasına giren 700.000 gencimize iş bulabilmek içinse en az 50 milyar dolar yatırım yapmamız gerekmektedir. Bu yüzden, büyümenin ve istihdam artışının sürmesi için, dış kaynak teminine devam edilmesi gereklidir.

Küresel finansal kriz yüzünden, dün kredi alınan kaynakların, bugün ortadan kaybolması veya kredi verecek durumda olmaması, bankalarımızın veya reel sektörün yurtdışından kredi teminini de zorlaştırmaktadır. Buna paralel olarak, yurtdışındaki bankaların da kredi verme standartlarını sıkılaştırdıklarını ve dolayısıyla ticari kredi miktarının azaldığını kaygıyla gözlemliyoruz. Tüm bu olumsuz gelişmeler neticesinde, 2002-2007 döneminde yıllık ortalama %6,9 oranında artan imalat sanayi üretimi, bu yılın Ağustos ayında %5,8, Eylül ayında %6,4 eksi bakiye vermiştir. Sonuçta ortaya çıkan, bugün kapımıza kadar dayanan ciddi bir ekonomik yavaşlama sürecidir.

Altını bir kere daha çiziyorum: Bizim hissettiğimiz, henüz yangının ateşi değil, alevinin sıcaklığıdır. Piyasaları rahatlatmanın, üretimi ve istihdamı korumanın ve faizleri düşürmenin yolu, ekonomik güveni ve istikrarı kuvvetlendirmektir. Hükümetimizin de tedbir paketi hazırlama yönündeki çalışmalarını olumlu karşılıyor ve bu yöndeki adımların daha da hızlandırılmasını bekliyoruz. Diğer taraftan TOBB olarak gündeme getirdiğimiz öneriler kapsamında, Türkiye’de üretilen mal ve hizmetlere %15 oranında fiyat avantajı tanınmasını içeren bir Başbakanlık genelgesinin yayınlanmış olmasından memnuniyet duyduk ve hükümetimize teşekkür ediyoruz. Biz de 81 ilimizdeki oda ve borsalarımızda, yerli malların satın alınması konusundaki bu %15 fiyat meselesinin yakından takipçisi olacağız.

Büyümenin yavaşlayacağına kesin olduğu önümüzdeki dönemde, mikro reformlar dünden daha da önemli hale gelmiştir. Büyümenin lokomotifi özel sektör olduğuna göre, özel sektör üzerindeki yükün hafifletilmesi, aslında krizin olumsuz etkilerine karşı doğrudan tedbirler almak anlamına gelmektedir. Ekonomideki verimlilik artışların sürekliliğini sağlayacak ikinci nesil reformlara devam edilmelidir.

Bu bağlamda, önceki yıllarda bu kongrede sıkça tekrarladığımız sanayi stratejisine olan ihtiyacı karşılama yönünde önemli adımlar atıldığını memnuniyetle izliyoruz. Sanayi sektörünün içinden gelen Sanayi ve Ticaret Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan ile birlikte ortaya çıkan girişimci bilgi sisteminin sanayi strateji belgesinin ekonomimize son derece önemli katkılar yapacağını da düşünüyoruz. Bu çalışmalar sayesinde, artık sanayimizin bölgesel ve sektörel resmi ilk defa ve çok daha net bir şekilde görülebilmektedir. Önümüzdeki dönemde, bu resmi daha iyi görmeyi, sektörel ve bölgesel stratejinin tasarımına hayati bir katkıda bulunacağını da umuyoruz.

Öte yandan, Başbakan Yardımcımız Sayın Nazım Ekren’in başkanlığında yine geçtiğimiz yıl çalışmalarına başlayan Sanayinin Rekabet Gücünün Geliştirilmesi Daimi Özel İhtisas Komisyonu’nun kamu ve özel sektörle arasında sürekli bir diyalog mekanizması olarak işlevlik kazanması, gelecek için bizlere umut vermektedir. Sekreteryası, Devlet Planlama Teşkilatı ve Birliğimizin düşünce kuruluşu olan TEPAV ile beraber yürütülmekte olan bu diyalog mekanizması, sanayimizin performansı ile ilgili orta ve uzun vadeli stratejik olanaklara odaklanarak ülkemizdeki kritik bir boşluğu da doldurmaktadır.

Tüm bu çalışmaların meyvelerini kısa zamanda görebilmeyi de arzu ediyoruz, zira Türk iş camiası olarak biz umutluyuz. Küresel ekonomide yangın söndüğünde, her şey kaldığı yerden devam edecektir. O halde bu süreci mümkün olduğunca az hasarla atlatalım ve yaşa devam etmeliyiz. Üretim kapasitemizin zarar görmemesi en büyük beklentimizdir. Aksi halde, bu krizi daha az hasarla atlattıysanız, başarıya ulaşamazsınız. Biliyoruz ki sanayimiz olmadan Türkiye büyüyemez. Büyüme olmadan da ülkemiz zenginleşemez. Biz hedefimiz açıkça ortaya koyduk. Cumhuriyetimizin 100. yılında, dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmek istiyoruz. Bunun için, devletimizden tek beklentimiz, bize rakiplerimizin sahip olduğu yatırım ve iş yapma ortamını sağlamalarıdır.

Altını çizerek söylüyorum: Biz başka hiçbir şey istemiyoruz. Küresel krizle rakip ülkeler nasıl mücadele ediyorsa, biz de onlardan geride kalmamak zorundayız. Başka ülkeler, kendi kararlarının açık kalması için tedbir alıyorsa, bizim de benzer adımları bir an önce atmamız gerekmektedir. Biz kendimize güveniyoruz. Bakın, Türk özel sektörünün 2003-2007 arasında yaptığı toplam makine-teçhizat yatırımı, 265 milyar dolardır. Oysa önceki beş yılda, 1998-2002 arasında bu rakam, 110 milyar dolardır. Umarım ki, Türk özel sektörünün aldığı dış borcu nerede kullandığını merak eden, bununla ilgili temelsiz eleştiriler, şimdi bir daha düşünürler.

Bu kriz, Türkiye'nin dünya haritası üzerindeki konumunu da değiştirmemiştir. Türk özel sektörü, Orta Avrupa'dan Orta Asya'ya uzanan bölgenin en gelişmiş durumundadır. Orta Avrupa'dan Orta Asya'ya bu açıdan baktığımız zaman, gerek sanayi olarak, gerek demokrasi olarak en gelişmiş durumundadır. Biraz önce Sayın Kavi, benim her platformda ifade ettiğim gibi, "Güçlü ekonomi istiyorsak, demokrasimizin kalitesinin artırılmasına ihtiyaç vardır; demokrasinin kalitesini artırmadan güçlü ekonomiye ulaşamayız," dedi. Bunu her platformda söylüyoruz ama bunun ana başlangıç noktasını da söylüyoruz. Bu, Türkiye'nin yeni bir anayasa hazırlamasına bağlıdır ve mevcut anayasa, bütün kalkınmışlığı ve gelişmişliği, kamu-özel sektör ortaklığına dayandırmaktadır.

1982'de bu anayasa yazılırken, belki o günkü anlayış oydu ama bugünkü anlayış, 1990'la beraber değişen anlayışta, ülkelerin kalkınması ve zenginleşmesi, ancak özel sektör ile olacaktır. Bunları yapmadan, Siyasi Partiler ve Seçim Yasası'nı değiştirmeden, kayıt dışı ekonomiyi kayıtlı ekonomiye geçirmeden, biz nasıl katılımcı demokrasiden bahsedebiliriz. Katılımcı demokrasinin olması için, başta anayasa, Siyasi Partiler ve Seçim Yasası ve buna bağlı olarak kayıtlı ekonomiye geçmek lazım ki, kamu ve özel sektör aynı platformda yan yana oturduğu zaman, herkes sorununu dile getirebilme rahatlığı içinde olsun. Yoksa siz istediğiniz kadar mekanizmalar bulun, istediğiniz kadar geliştirin, sistemin çivisi çıkmışsa, sistemin her tarafı defo doluyorsa, biz hangi demokrasinin kalitesinden bahsedebiliriz. Yan unsurlarla, aspirin metotlarıyla demokrasinin kalitesini artıramayız. Onun için, işe bir bütün olarak bakmak lazım.

1980'den günümüze kat ettiğimiz mesafe de çok büyüktür. Sanayimiz hem miktar olarak büyümüş hem de çeşitlenmiştir. 2000 yılında, ihracatımızın %37'si tek bir sektöre bağlıyken, bugün hiçbir sektörün ihracatımızdaki payı, %20'nin üzerinde değildir. Üstelik 26 sektörde, 21 ülkeye 1 milyar doların üzerinde ihracat yapıyoruz. Elbette, daha önümüzde gidecek çok yol vardır.

Bizim yönümüz, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün milli hedef olarak gösterdiği muasır medeniyet seviyesinin üzeri, yani gelişmiş ülkelerin arasındadır. Bugün karşımızda yeni bir dünya, yeni bir rekabet haritası şekillenmektedir. Bu yeni ekonomik ortam, yeni politikaların uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla, belirsizliği dağıtacak ve dinamizmimizi, enerjimizi doğru yerlere kanalize edecek bir stratejiye, yol haritasına ve vizyona ihtiyacımız, her zamankinden daha fazla hale gelmiştir. Vizyonu hayata aktaracak, bir oyun planına dönüştürecek, hepimize yol gösterecek olan, hükümetimizin bugünden belirleyeceği kurallardır, kurumsal haritalardır.

Ülkemizin yaklaşık 6,5 yıldır süren büyümeye yeniden ivme kazandırmak ve büyümenin bereketini artırmak için yeni bir çığa ve yeni bir büyüme stratejisine ihtiyaç vardır. Sanayimizi geliştirecek ihracattaki artışa devam etmenin ve sanayimiz ile ihracatımızı, ithalata bağımlı olmaktan kurtarmanın yolu, yapısal reformları tamamlayarak ülkemizdeki iş ve yatırım ortamını iyileştirmekten ve girdi maliyetlerini dünya standartlarına çekmekten geçmektedir. Biz, gece-gündüz çalışırız, bayrağımızı sattığımız mallarla dört bir yanda dalgalandırırız, hedefe de ulaşırız.

DEİK Genel Kurulu

19 Aralık 2008
İstanbul

DEİK Genel Kurulu

19 Aralık 2008, İstanbul

Ünlü İtalyan Filozof Gramsci "Kriz eskinin ölmekte olduğu, ama bu ölmekte olan eskinin yerini alacak yeninin henüz doğmadığı anları kapsar" diyordu. Evet, eski ölüyor... Eski can çekiyor... Yeni bir küresel düzenin şafağı söküyor... Önemli olan, krizlerin ardından ortaya çıkan yeni koşullara uyum sağlayabilmektir. Bir Afrika atasözünün dediği gibi: "Müzik değişince, dans da değişir". İkinci dünya savaşı oluşturulan uluslararası sistem, bugünkü dünyanın ihtiyaçlarına cevap veremiyor. Dolayısıyla ekonomik sistemin yeniden inşası, küresel krizle birlikte öncelikli hale geldi.

Esasında Dünya son çeyrek yüzyılda yeniden şekillenmiştir. 1990 yılında 3 trilyon dolar olan küresel ticaret hacmi, 2007 yılı sonunda 14 trilyon dolara yaklaştı. Küresel ticaret hacmi 1990-2007 arasında ortalama yüzde 9,3 büyürken, aynı dönemde küresel ekonomi ortalama yüzde 5,6 büyümüştür. Yani küresel ticaret küresel ekonomiden daha hızlı büyümektedir. Ancak 1982'den bu yana tarihte ilk kez bu yıl; küresel ticaret küresel ekonomiye kıyasla daralacaktır. Zengin ülkelerin dünya üretimindeki payı, 150 yıldan beri ilk kez 2005 yılında, yüzde 50'nin altına düşmüştür. Dünya ekonomisinin lokomotifi rolünü ise Türkiye'nin de içinde bulunduğu, yükselen piyasa ekonomileri üstlenmeye başlamıştır. Bu yüzden analistler önümüzdeki dönemi "yükselen piyasalar yüzyılı" olarak tanımlamaktadırlar. 1990 yılında Çin ekonomisinin büyüklüğü 387 milyar dolarken 2007'de 3,2 trilyon dolara; Hindistan ekonomisinin büyüklüğü 313 milyar dolar iken yine 2007 yılında 1,1 trilyon dolara ulaşmıştır. Çin önümüzdeki aylarda Almanya'yı geride bırakarak dünyanın en büyük ihracatçısı oluyor. Satın alma gücü paritesine göre hesaplandığında bugün Çin dünyanın 2. büyük, Hindistan 4. büyük ekonomisi haline gelmiştir.

Ülkemize baktığımızda, 5-6 yıl öncesine kadar biz de henüz küresel ekonomiye yeterince entegre olmamıştık. Uygulanan reform programı ve özel sektöre dayalı büyüme sayesinde, küresel ekonomiye intibakımız hızlandı. Neredeyse 7 yıldır süren büyüme, ihracat ve yatırım performansının arkasında da, bu entegrasyon yatıyor. Ancak nasıl ki dün, artan küresel entegrasyonun olumlu sonuçlarını yaşıydsak, bugünde küresel sistemdeki dalgalanmalardan etkilenmeye başladık. Ancak Türkiye'nin dünya haritasındaki konumu, üretim ve ticaret potansiyeli değişmemiştir. Bu kriz, ne kadar ağır da gözüksün, gelip geçicidir. Bu dönemde üretim kapasitesini en iyi koruyan, günün sonunda en karlı olacaktır. Dolayısıyla, ekonomik küçülmeye yaşanan bir dünyada, daralmanın etkilerini sınırlı tutmak da başarıdır.

Bugün DEİK 20 yaşında... Kuşkusuz 20 yıl insanlar için uzun olabilir ama kurumlar için kısa bir süre. Mesela Marsilya Ticaret Odası 409 yaşında. 1599'da genç Fransız tüccarlara Osmanlı Akdeniz'inde nasıl ticaret yapılacağını öğretmek için kurulmuş. Ancak söz konusu 20 yıl, 1988'le 2008 arasındaki 20 yılsa bu süre küçümsenecek bir süre değildir. Zira, bu 20 yıl, dünya tarihinin en uzun 20 yıldır! DEİK'in öyküsü, aynı zamanda Türkiye'nin de öyküsüdür.

1988'de DEİK kurulurken Sovyetlerden gelen sesleri hepimiz duyuyor, bir şeylerin hızla değiştiğini görüyor, hissediyorduk. Ama hiçbirimiz, bir sene sonra, 1989'da, Berlin Duvarı'nın yıkılacağını tahmin etmiyorduk. Zihinlerimiz, düşünce kalıplarımız, çift kutuplu dünyaya öylesine alışmıştı ki, Atlantik ve Varşova Paktlarının olmadığı bir dünyayı tasavvur edemiyorduk. Yıllık ihracatımız 11 milyar dolar; Türkiye'ye gelen turist sayısı 2 milyon; çekebildiğimiz doğrudan yabancı yatırım toplam 650 milyon dolar; müteahhitlerimiz üstlendiği projeler toplamı 220 milyar dolardı. Türkiye'nin yurt dışına yatırım yapması diye bir mefhum yoktu. O günler

lojistiğe 'nakliye' dediğimiz günlerdi. Telefonu kaldırdığımızda doğrudan Almanya'yı araya-bildiğimiz için tarifsiz mutluluk yaşıyorduk!

O günlerde hiçbir istatistik, hiçbir veri, hiçbir öngörü 20 yıl sonra geldiğimiz bu noktaya ulaşılabileceğimize bizi inandıramazdı. Ama o gün hayal gibi olanlar bugün gerçek oldu. İhracatımız 134 milyar dolara, Türkiye'ye çektiğimiz turist 23 milyona, yabancı yatırımımız 80 milyar dolara, müteahhitlerimizin ürettiği projeler toplamı 135 milyar dolara, yurt dışına yaptığımız yatırımlar 22 milyar dolara ulaştı. Türkiye bugün dünyanın en büyük 17., Avrupa'nınsa en büyük 6. ekonomisidir. İslâm dünyasının en büyük 100 şirketinden 24'ü Türk şirketlerdir. Bu listeye petrol ve doğal gaz kaynaklarından beslenen şirketleri dışında bırakarak bakarsak, İslâm dünyasındaki en büyük 10 şirketin 8'i Türk şirkettir.

Bu ayın başında El-Ahram gazetesinde yayımlanan makalesinde bir Arap aydını; "Türkiye kan, alın teri ve gözyaşı ile küresel düzende kendisine yer edinmiştir" sözleriyle bu durumu özetlemiştir. Türkiye, sırtını petrol ya da doğal gaz kaynaklarına yaslamadan müteşebbis ruhıyla, yetişmiş insan kabiliyetiyle emek, kahr ve sabırla özel sektörünün omuzlarında yükselmiştir. Diplomatımız Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde, Donanma Gemimiz Somali sahillerinde, Müteahhidimiz Sibiry'a'da, Yöneticimiz Coca-Cola'da, İş dünyası temsilcimiz Dünya Odalar Federasyonu'nda, Bürokratımız İslâm Konferansı'nda, Edebiyatçımız Nobel akademisinde, Bilim insanımız dünyanın en seçkin üniversitelerinde zirveye çıkmışlardır.

İnsan sermayesine ve müteşebbis gücüne yaslanarak bölgesinin en büyük sanayi gücü olan Türkiye, Çin'den İtalya'ya kadar olan geniş coğrafyada demokrasi ile yönetilen serbest piyasa ekonomisine sahip en büyük ekonomidir. Dünyanın kişi başına en yüksek ihracat gerçekleştiren ülkeleri arasında yer alan Tayvan için söylenen "halkının zekâsından başka ihraç edecek bir şeyi olmayan ülke" tabiri, Türkiye için de "En büyük ihraç gücü müteşebbis ruhudur" şeklinde cereyan etmektedir. Ülkemizde ihracat yapmayan şehir kalmamış ve 12 şehrimiz 1 milyar doların üzerinde ihracat yapar hale gelmiştir.

Türkiye, 2008 yılı sonunda 32 ayrı ülkeye bir milyar doların üzerinde mal satmış olacaktır. Aynı şekilde Türkiye'nin her birinde en az bir milyar doların üzerinde olmak üzere ihracat yaptığı mal kalemi 27'ye çıkmış olacaktır. Türkiye bu ihracatının yarısını, en rekabetçi piyasalar olan Avrupa ve Kuzey Amerika pazarlarına yapmaktadır.

Son 5 yılda yaptığımız reformlarla yabancı sermaye çekme konusunda olumlu gelişmeler yaşadık. Türkiye yabancı yatırımcı için cazip bir yatırım ortamı sunmaya başladı ve sadece son 3 yılda 50 milyar doların üzerinde yabancı sermaye girişi oldu ve Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı şirket sayısı 20 bine yaklaştı. Bu dış yatırımlarımıza paralel olarak Türk şirketleri uluslararası piyasalarda marka toplamaya başladılar ve Türkiye uluslararası şirket birleşme ve satın almaların yükselen yıldızı haline geldi. İsviçre'nin Godiva'sı, İran'ın Razi'si, Rusya'nın Trader Media East'i, Almanya'nın Grundig'i yakın dönemde Türk şirketleri tarafından satın alınan 17 marka arasından ilk aklımıza gelenlerdendir. Satın alınan bu şirketler arasında değeri 1 milyar dolar civarında olanlar da mevcuttur.

Bugün Avrupa'nın en büyük 500 şirketi arasında 12 Türk şirketi bulunmaktadır. Dünyanın en büyük 225 uluslararası müteahhitlik firmasından 23'ü Türk müteahhitleridir. Müteahhitlerimiz 2008 sonu itibarıyla toplam 135 milyar dolar civarında iş üstlenmiş olacaktır. Müteahhitlerimiz her geçen yıl daha yüksek katma değerli projeler üstlenmekte; alt yapı projeleri, petrokimya tesisleri ve liman inşa etmeye başlamışlardır. Hatırlarsınız, eskiden illere – ilçelere Ziraat Bankası açılmasını isterdik. Şimdi Libya'ya, Katar'a açılmasını istiyoruz. Ziraat Bankası Saray Bosna'dan, Bağdat'a Tahran'dan New York'a dünyanın birçok kentinde faaliyet gösteriyor. Kosova'da, Romanya'da, Arnavutluk'ta bankalar açıyoruz.

Öte yandan, 3 deniz havzasının; Karadeniz'in, Hazar'ın ve Akdeniz'in, ve 3 kara havzasının Avrupa'nın, Ortadoğu'nun ve Avrasya'nın birleştiği potada, hem Doğu ile Batı'nın hem de Kuzey'le Güney'in kesişme noktasında Türkiye bulunmaktadır. Enerji yollarının geçtiği bu bölge dünyanın kalbinin düzenli atabilmesi için hayati önem taşımaktadır. Neredeyse bütün çok uluslu etkinliklerimizde yabancı şirketleri Türkiye'de enerji yatırımı yapmaya davet ediyor ve enerji sektörüne dair panellerle bu eğilimi besliyoruz.

Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girerek küresel bir güç olmayı kendisine milli hedef olarak koyan Türkiye, bunun için yıllık 500 milyar dolar ihracat yapmayı, şirket ve ülke ölçeğini büyütmeyi, dünyada tanınan 10 marka üretmeyi ve en az üç sektörde dünya lideri olmayı planlamaktadır. Küresel ekonominin yeniden şekillendiği, küresel rekabetin çok yoğun olduğu bu dönemde Türkiye'nin küresel ekonomik ve siyasi düzende ağırlığı hızla artmaktadır. Nitekim yakın zamanda Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyeliğine seçilmiş olması ve küresel mali kriz için toplanan G 20 liderler zirvesinde Türkiye'nin de yer alması bunun en güzel ifadesidir.

Şirketler, iş adamları ve iş dünyası örgütleri artık dış politikamızın unsurları arasında yer almaktadır. Ne mutlu ki, Türk özel sektörünün dışa açılan kapısı, Türk iş dünyasının küresel temsil gücü DEİK olarak iş dünyasını temsilen bu 4 temel politikayla eşgüdümlü hareket ettik. Gelin, iş dünyasının küreselleşme vizyonu ile Türk dış politikasının doktrinleri arasındaki uyuma DEİK penceresinden bakalım.

Sırf 2008 yılında düzenlediğimiz etkinlik sayısını 363'e, katıldığımız uluslararası etkinlikleri 140'a çıkartarak toplam 503 etkinlikle bir rekora imza attık. Muazzam bir tempoda çalışarak neredeyse her güne iki uluslar arası etkinlik sığdırdık. Meksika'dan Güney Afrika'ya, Japonya'dan İrlanda'ya dünyanın dört bir köşesinde etkinlik düzenledik. Binlerce yabancı iş adamına ilaveten tam 42 devlet başkanı ve başbakanı Türk iş dünyasıyla buluşturduk. Türk iş adamlarını sadece iş adamı ve siyasetçilerle değil, Irak Şii İslâm Meclisi'nin Fiili Lideri'nden Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı Başkanı'na, OECD Genel Sekreteri'nden Avrupa Birliği Bürokratlarına uzanan geniş bir yelpazede kanaat önderleriyle de bir araya getirdik. Washington'da ATC ile düzenlediğimiz yıllık toplantımızla birlikte Londra ve New York'ta düzenlediğimiz Türkiye'nin yatırım ortamının tanıtımına dair toplantılar özellikle önemliydi. İş dünyasının temposunu ritmik bir düzeye taşıdık.

Komşu ve Çevre Ülkeler Stratejisi çerçevesinde bu ülkelere özel önem verdik. Bu kapsamda yer alan tüm ülkelerle iş konseyleri kurduk. Bu ülkelerle iş yapmak amacıyla gerekli bilgileri derlediğimiz iş yapma rehberleri hazırladık. Bir yıl bu ülkelerde, bir yıl ise Türkiye'de olmak üzere iş konseyi ortak toplantılarımızı gerçekleştirdik. Sorunlar için çözümler, fırsatlardan istifade etmek için öneriler sunduk. Ayrıca gerek bu ülkelere düzenlenen resmi ziyaretler, gerek bu ülkelerden Türkiye'ye yapılan temaslar kapsamında İş Forum'ları düzenledik. Sonuçta, Komşu ve Çevre ülkelerde ticaretimizin kaydettiği %244'lük artışta övünerek söylüyorum, pay sahibi olduk. Bu toplantılarımızda Müteahhitlerimize yeni iş bağlantıları, turizmcilerimize yeni ortaklıklar, ihracatçılarımıza yeni pazarlar sağladık. Balkanlardan örnek vermek gerekirse; son bir yıl içerisinde Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan, Kosova, Bosna-Hersek, Hırvatistan Cumhurbaşkanı ve Başbakanlarını İstanbul ve Ankara'da Türk özel sektörünün misafiri yaptık.

Uluslararası Kuruluşlara Aktif katılım ve bu kuruluşlarda temsil gücü elde etme alanında son yıllarda müthiş bir ilerleme kaydederek DEİK kanalıyla iş konseyleri sayımızı 54'ten 82'ye çıkardık. TOBB kanalıyla ise Balkan Odalar Birliği'nde, Dünya Odalar Federasyonu'nda, Akdeniz Odalar Birliği'nde Başkanlık makamlarına geldik. Avrupa Odalar Birliği Eurochambers Yönetim Kurulunda Başkanlık Divanı'na, İslam Ticaret ve Sanayi Odası'nda Başkan Vekilliğine seçildik. Kısacası, Türk iş dünyasını uluslararası örgütlerde en üst seviyede temsil

edilmesini sağlayarak uluslararası kuruluşlara aktif katılım ve temsil gücü elde etme politikasını iş dünyası olarak kendi alanımızda pekiştirdik.

Balkan Ekonomi Zirvesini, Dünya Odalar Federasyonu 5nci Kongresini, Afrika Zirvesini, Türk - Arap Ekonomi Forumu'nu, 31nci IRU Kongresini İstanbul'da gerçekleştirerek dünyanın dikkatlerini Türkiye'ye topladık. I. İpek Yolu İş Adamları Zirvesi'ne Trabzon'da ev sahipliği yaptık. Tüm toplantılarımızı Türkiye'yi küresel ekonomi içerisinde tek bir nokta olarak değil; Karadeniz - Kafkasya - Hazar ekseninde Avrasya'ya, Balkanlar'a, tüm Akdeniz'e, Ortadoğu'ya uzanan üçüncü bölgeler için de üs teşkil edebilecek merkez ülke olarak konumlandırdık.

Türk Özel sektörü olarak Türkiye'yi artık herhangi iki nokta arasında bir köprü değil, başlı başına bir miktatıs olarak değerlendirilen bir küresel ekonomik güç olarak düşündük. Tüm bunları "Önemli lider şirketler dış politikamızın ve stratejik vizyonumuzun öncüleridir" anlayışıyla iş dünyasını dış politikanın içerisinde değerlendiren Stratejik Derinlik politikasına uygun olarak hayata geçirdik. DEİK, bu politikada özel sektörün ortak paydalarda birleştiği pota oldu. Yeni yüzyılın uluslararası ilişkiler anlayışında çok önemli bir yer tutan 'ikincil diplomasi' (second track diplomacy) kavramıyla, sivil toplum ve iş dünyası örgütleri olarak Türkiye'nin yumuşak gücünün (soft power) artmasına, nüfuz alanının genişlemesine katkıda bulunduk.

DEİK'in başarısının altında yatan temel faktör kurumsallaşmış çok boyutlu yapısıdır. İnşallah bu yapıyı gelen talep doğrultusunda raporlaştırarak gelişmekte olan ülkelere model olarak sunacağız. TÜSIAD'dan MÜSIAD'a, , TİM'den YASED'e, ASKON'dan TESK'e, Türkiye Genç İşadamları Derneği'nden Türkiye Genç İşadamları Konfederasyonu'na ve Genç Yönetici ve İşadamları Derneği'ne, Türk - Arap Ülkeleri İşadamları Derneği'nden Dış Ticaret Derneği'ne ulusal çapta örgütlenmiş geniş tabanlı kuruluşlara; TEPAV ve İKV gibi düşünce ve araştırma görevi gören sivil toplum örgütlerine; Sektörel bazda faaliyet gösteren Müteahhitler Birliği ve Uluslararası Nakliyeciler Derneği'nden Bankalar Birliği'ne, Mobilya Sanayicileri Derneği'nden Gemi İnşa Sanayicileri Birliği'ne, Gayri Menkul Yatırım Ortakları Derneği'nden Makine İmalatçıları Birliği'ne, Türkiye Deri Sanayicileri Derneği'nden Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'ne, Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği'nden Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Derneği'ne, Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nden Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği'ne, TÜRSAB'dan Turizm Yatırımcıları Derneği ve TÜROFED'e Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım odaklı 30 iş dünyası örgütü DEİK'in kurucusudur.

DEİK, dış ekonomik ilişkiler boyutu olan sivil toplum örgütlerini çatısı altında toplamış, özel sektörün küresel gücü olarak koordinatör görevini üstlenmiştir. DEİK'in 26 kişilik Yönetim Kurulu Türkiye'de eşine zor rastlanır bir temsil gücüne sahiptir. Büyük grupların Yönetim Kurulu Başkanları, Üst düzey Profesyoneller, Akademisyenler, Oda Başkanları ile hem Türkiye'nin farklı bölgelerinden, hem iş hayatının farklı kesimlerinden, hem de çeşitli sektörlerden kanaat önderi konumunda olan iş adamları DEİK Yönetimindedir. DEİK'in temel stratejilerini belirleyen Yönetim Kurulu'nun aldığı kararların uygulanmasını sağlamak üzere Yönetim Kurulu üyelerimiz arasından seçilen ve ayda en az bir kez bir araya gelen 9 kişilik bir de İcra Kurulu'muz bulunmaktadır. Denetleme işlevini ise bu üyelerden ve organlardan bağımsız olan Denetim Kurulu'muz sağlamaktadır. 8 bölgeden 81 ilkeyle kurduğumuz iş konseylerimiz karşı kanatları aracılığı ile faaliyet göstermektedir. Her iş konseyi'nin karşı ülkedeki en prestijli iş dünyası örgütleri arasından seçilen muhatapları bulunmakta ve konsey etkinlikleri bu karşı kanat kuruluşlarıyla ortaklaşa düzenlenmektedir. Bu sayede DEİK küresel bir network'e sahiptir. İş Konseyi'nin faaliyetlerini düzenleme görevini ise merkez teşkilatımız olan Genel Sekreterliğimiz yürütmektedir. Türkiye'de alanında tek olarak 12 farklı dilde operasyon yapabilen Genel Sekreterliğimiz "Türk özel sektörünün küreselleşme sekreteryası" gibi çalışmaktadır.

DEİK'in küresel güç olan ve olmayı hedefleyen 700 üyesi ve bu üyelerin çeşitli ülke ve bölgelerde 1400'ü aşkın seçkin temsilcisi bulunmaktadır. Bunlara ilaveten, 25 şehirde 31 Oda ile "DEİK Oda Temsilciliği Programı" faaliyete geçirilmiştir. Oda temsilciliğimiz aracılığıyla kurduğumuz ulusal iletişim ağı, küresel network'ümüzü Türkiye'nin kılcal damarlarına taşımaktadır. Bu güçlü yapıya 2009'da aktif olarak göreve başlayacak Washington ve Moskova temsilciliklerimiz eklenecek.

Ünlü bir şairimizin sözleriyle "Dışarıda gürül gürül akan bir dünya" varken hiç birimizin durma lüksü yoktur. Gelin, DEİK'in bugüne kadar kat ettiği mesafeyi, Türkiye'ye kazandırdıklarını, gergefte oya işler gibi azimle çalışarak elde ettiği başarıları hepimiz unutalım. Gelin, açacağımız yeni sayfaya dünyada kartların yeniden dağıtılacağı 2009'u DEİK için açılımların yılı yapalım. Kurucularımız, DEİK'in misyonuna sahip çıkmaya devam etmeli. Etkin koordinasyon, gücümüzü artıracak en önemli unsurdur. Kaynakları sınırlı olan ülkemizde her kurum ve kuruluşun yurt dışında kendi başına etkinlik düzenlemeye çalışması verimsizliğe yol açıyor. Kurumlarımız, birbirinden habersiz şekilde aynı ülkeler için benzer etkinlikler planlıyor. Bu durum, hem karşı ülkeler nezdinde soru işaretleri doğuruyor, hem de bölünmüşlük yüzünden ortaya çıkan cılız heyetlerle istenilen sonuç alınmıyor. Her zaman söylediğimiz gibi: "Aynılıkta azap, birlikte rahmet var". DEİK çatısı, Türk özel sektörünün dış ekonomik ilişkilerini koordine edecek yasal ve yapısal zemine sahiptir.

Kâr üründe değil müşteridedir! Ve bu müşteriler "Herkesin gittiği yer"de ve "kimsenin gitmediği yer"dedir! ABD ve Avrupa gibi büyük ve "herkesin gittiği" pazarlarda katma değer artışları yoluyla "dikey derinleşme"yi hayat geçirmeli ve payımızı artırmalıyız. Öte yandan "kimsenin gitmediği", bizim coğrafyamız için yeni yeni keşfedilen Afrika, Latin Amerika gibi pazarlarda da mevcudiyetimizi artırmalıyız. Zira, küresel ekonomi "talep odaklı" değil "arz odaklı" bölgelerde büyüme eğilimine girmiştir. Hammadde ve emtia fiyatlarının artmasıyla Afrika ülkelerinin gelirleri artmış, cazibeli pazarlar haline dönüşmeye başlamıştır.

Aynı zamanda "Periferik Pasifik ülkeleri" de önemlidir. Sadece Çin, Kore ve Hindistan değil; Vietnam, Endonezya, Malezya, Filipinler gibi "Periferik" ülkeler de yüz milyonlara dayanan nüfusları ve hızla gelişen ekonomileriyle dikkat çekmektedir. İşte biz bu bölgelerde İş Konseylerimizin sayısını artırıyoruz. Orta vadede hedefimiz Türkiye'nin büyükelçilik seviyesinde temsil edildiği her ülkede iş konseyi kurmaktır. Buralara yoğunlaşarak Türkiye'nin küresel düzlemde genişleyen politik ağırlığını iş dünyası olarak özel sektör kanadında da iş konseylerimizle pekiştireceğiz.

Dışişleri Bakanımız Sayın Ali Babacan'ın geçen hafta gerçekleştirdiği Meksika temasları kapsamında düzenlediğimiz İş Forumu, Kolombiya Devlet Başkan Yardımcısı'nı Türk özel sektörü adına İstanbul'da ağırlamamız, bölgenin yükselen ülkesi Şili ile son bir yılda 3 ortak etkinlik düzenleyerek sıçrama kaydeden ilişkilerimiz Latin Amerika konusunda da ilgimizi ortaya koymaktadır. Ayrıca mevcut İş Konseylerimiz bünyesinde faaliyet göstermek üzere finans, müteahhitlik, medya ve kültür, lojistik gibi alt-komiteler oluşturulmasına hız vereceğiz.

Her ülkede belirli sektörler için detaylı çalışacak komiteler kuruyoruz. Böylelikle aynı ülkede benzer sektörlerde çalışan firmalarımız için sinerji yaratmış olacağız. Bunlara ilaveten, iş konseylerimizin yeniden yapılandırılması çerçevesinde tecrübelerinden faydalanmak üzere İş Konseyi yürütme kurullarına emekli büyükelçi ve diplomatlarımızı da katmaya başlamış bulunuyoruz. Körfez bölgesi 2009 yılında DEİK için stratejik bölge olacak. 2015 yılında fon büyüklüklerinin 6 trilyon dolarlık hacme ulaşması beklenen bu bölgeden daha fazla yatırım çekmek için çalışmalarımıza başladık. İlk etapta hâlihazırda Türkiye'ye yatırım yapmış Körfez bölgesi şirket ve fonlarını DEİK'te misafir edeceğiz. Onlardan ne gibi sorunlar yaşadıklarını öğreneceğiz ve beraberce çözüm yolu arayacağız. Türkiye'nin bölgeden nasıl daha fazla yatırım çekebileceğini bu şirketlerin ağzından dinleyeceğiz. Bölgedeki saygın araştırma

kuruluşlarıyla ortak projelere imza atarak Türkiye'nin bölgede tanıtımını yapacağız. Körfez İşbirliği Konseyi'nin faaliyetlerine etkin katılım sağlayacak ve bölgede Türkiye'de iş ortamını tanıtan etkinlikler düzenleyeceğiz. Bölge ülkelerinin KEK eşbaşkanlığını üstlenmiş olan Maliye Bakanımız ile çok yakın çalışıyoruz, çalışmaya da devam edeceğiz.

Yurt dışı müteahhittik sektörüne verdiğimiz desteği sürdüreceğiz. DEİK bünyesinde barındırdığımız 140 uluslararası müteahhittik firmasının yeni pazarlara penetre olmasında, yüksek katma değerli projelerin üstlenilmesinde aracı konumumuzla rol alacağız. Umuyorum, Fas'tan Sibiry'a; Sudan'dan İrlanda'ya üstlendikleri projelerle hem artı 45 hem de eksi 45 derecede çalışabilen ve iftihar kaynağımız olan müteahhitlerimizin teminat mektubu sorunları çözülecek ve Eximbank'ın destekleri arzu edilen seviyeye çıkartılacaktır.

Yükselen bir dış ekonomik ilişkiler değeri de Türk özel sektörünün yurt dışına yaptığı yatırımlardır. DEİK araştırmaları yurt dışına yapılan yatırımlarımızın toplam değerinin 22 milyar doları geçtiğini göstermektedir. Açıkça ifade etmek istiyorum ki, yüksek teknoloji gerektirmeyen ve büyük istihdam sağlamayan Türk yatırımlarının yurt dışına yönelmesinde hiçbir sakınca yoktur. Aksine, Türk yatırımları ilgili ülkelerde Türkiye'nin önünü açmakta, moda tabirle Türkiye'nin soft power'ını yükseltmektedir. Türkiye yatırım yaptıkça, Türk sermayesi gücünü artırdıkça o ülkelerde ve bölgelerde Türk pasaportunun itibarı artmaktadır.

Örneğin bir komşu ülke olan Yunanistan dış politikasının Balkanlar'a olan ilgisini açıklarken hangi parametlerin kullanıldığına dikkat edelim. Yunanistan Makedonya'da 12 yıldır aralıksız en büyük yabancı yatırımcıdır. Arnavutluk'taki en büyük ikinci yatırımcıdır. Özellikle bankacılık üzere Bulgaristan ve Romanya'da önemli miktarda yatırımı bulunmaktadır. Oysa Makedonya ve Arnavutluk Yunanistan'ın en fazla sorun yaşadığı ülkelerdir. Bu yükselen değerin, Türk yatırımcıların yurt dışında yaptıkları yatırımların ne yazık ki kaydı bulunmuyor. Hiç bir oryantasyon yapamıyoruz.

Türk yatırımları için sunduğu fırsatlar ve tarihi derinlik ve dış politika önceliklerimiz doğrultusunda stratejik üsler belirlemeliyiz. Balkanlar için Makedonya ya da Kosova, Afrika'da Sudan, Asya'da Pakistan gibi... Bugün Mısır'a gittiğimizde hiç bir siyasetçi Türk iş adamlarına karşı ilgisiz kalıyor. Neden? Çünkü Türk yatırımcısı bölgede muazzam bir değer üretmiş. Hiçbir yabancı siyasetçi bunu göz ardı edemiyor. Bu ülkelerde pasaportumuzun fiyatının yükselmesini sağlayan siz Başbakanımıza iş dünyası olarak müteşekkirimiz. Ama bunlar için öncelikli olarak bu yatırımların kaydını tutmaya, sürekli güncelleştirmeye, kısacası bilgisine vâkıf olmalıyız. İşte DEİK olarak biz bu işe talibiz. Eğer, yurt dışına yatırım yapan ve yapmayı planlayan firmaların kaydını DEİK tutarsa biz de hem ayrıntılı haritalara ulaşacak hem de gerekirse yönlendirmeyi sağlayabileceğiz. Böylelikle, organize sanayi bölgeleri oluşturma ve gümrük modernizasyonları ya da depolama gibi yeni artı değerler üretmemizin de önü açılacaktır.

Ayrıca yükselen değer olan Türk yatırımlarının istenen sonuca ulaşması, yatırım yapılan ülkelerde tarife ve hukuk dışı uygulamalarla mağdur edilmemeleri için muhataplarımız ve siyasi otoriteler nezdinde baskı unsuru oluşturacağız. Nasıl Türkiye'de okuttuğumuz yabancı öğrencilerle irtibatımızı kesmememiz gerekiyorsa Türk yatırımlarıyla da irtibatımızı kesmemeliyiz. Biz DEİK olarak bu göreve talibiz. Bu konuyu bilgilerinize arz ediyorum. Başta Dışişleri Bakanlığımız ve Dış Ticaret Müsteşarlığımız olmak üzere dış ekonomik ilişkiler boyutu olan tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla eşgüdümlü çalışıyoruz. Türkiye'nin mümkün olduğunca teknoloji odaklı ve istihdam sağlayıcı doğrudan yabancı yatırım çekmesi hayati bir meseledir.

DEİK olarak Başbakanlık Yatırım-Destek ve Tanıtım Ajansı'na büyük destek verdik. Ajansa kurulduğu günden bu yana uluslararası platformlarda Türkiye'nin yatırım ortamının tanıtılmasına yönelik sunuşlar imkânlar sağladık. Öte yandan TÜBİTAK'la imzaladığımız protokolle

Türkiye'ye daha fazla AR-GE odaklı yatırım çekilmesini sağlamaya gayret edeceğiz. Küresel bir bankanın AR-GE merkezlerinden birisini İstanbul'a taşıması bu süreçte bize büyük moral sağladı. Türkiye'de yapılan AR-GE yatırımlarının binde 7'ler seviyesinden yüzde 2'ler seviyesine çekilmesinin bir tercih değil, bir zorunluluk olduğuna inanıyoruz.

İşbirliği protokolü imzalayarak paralel çalışmalara başladığımız bir diğer kuruluş da TİKA. 22 ülkede temsilcilikleri bulunan TİKA'nın DEİK'le olan ilişkisini daha da kuvvetlendirmesini bekliyoruz. US-AID gibi kalkınma yardımı yapan kuruluşlara bir zamanlar imrenerek bakarken bugün TİKA da bu alanda göğsümüzü kabartmaktadır. Senegal'de de, Kosova'da da, Özbekistan'da sulama projelerinden eğitim yatırımlarına TİKA'nın dolayısıyla Türkiye'nin imzası vardır. "Küresel Güç Türkiye" diyoruz. Küresel hassasiyetleri olmayan, kalkınma arzusundaki dost ve kardeş ülkelere duyarsız bir ülke küresel güç olabilir mi? İşte TİKA, Türkiye'nin bölgesel olmaktan çok küresel bir vizyona sahip olduğunun en güzel ispatlarından biridir. Önümüzdeki günlerde KOSGEB'le bir protokol imzalayarak işbirliği platformları oluşturmaya devam edeceğiz. Sanayi ve Ticaret Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan da bu konuda çok arzulu, çok istekli. KOBİ'lere de sayın bakanımızla birlikte hizmet sunma irademiz devam etmektedir.

Bu yıl içerisinde kurduğumuz ve DEİK'in ilk özel amaçlı iş konseyi olan Dünya - Türk İş Konseyi'nin düzenleyeceği Kurultay 10-11 Nisan 2009 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek. Yüksek İstişare Kurulu Başkanlığı'nı Sayın Muhtar Kent'in üstlendiği konseyin bu muazzam etkinlikte 5 kıtadan Türk Girişimci ve Profesyoneller bir araya gelecek ve iş bağlantıları kuracak. Hedefimiz, birlik ve beraberlik ruhunu dünya çapına yaymaktır.

Türkiye'nin marka değerini yükselten projelere desteğimizi güçlü biçimde sürdüreceğiz. Örgütlenme ve kamu-özel sektör eşgüdümü açısından model teşkil eden Expo projesinde olduğu gibi küresel ilişkiler ağıımızı kullanmaya devam edeceğiz. Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne adaylığı süresince iş dünyası adına "huzur-ticaret-zenginlik" temasıyla Türkiye'nin bölgesindeki en büyük "güven ihracatçısı" olduğunu misafir ettiğimiz tüm yabancı devlet adamlarına hitaben yaptığımız konuşmalarımızda üzerine basa basa vurgulamıştık.

Önümüzdeki dönemde de "Avrupa Kültür Başkenti İstanbul", Fransa'da "Türkiye Mevsimi", "Türkiye'de Japon Yılı" gibi etkinlikleri Türkiye'nin tanıtımı açısından değerlendirilecek fırsatlar olarak görüyoruz. Ayrıca başta Avrupa Birliği olmak üzere lobi faaliyetlerimize aralıksız devam edeceğiz. Lojistik sektörümüzün karşı karşıya bulunduğu haksız kota sorunlarını her platformda dile getirmeye ve konunun takipçisi olmaya kurucularımız arasında yer alan UND ile birlikte devam edeceğiz.

Önem atfettiğimiz bir diğer konu da üniversite - iş dünyası işbirliği olacak. Türkiye'de 30'u aşkın Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Ticaret bölümü olmasına karşın, üzülerek söylüyorum akademisyenlerimiz, hocalarımız kapımızı çalmıyor. "Bakin bu benim ders programım, size iş dünyası olarak yarın öğrencilerimiz kapınıza gelecek, siz ne dersiniz, programlarımız derslerimiz trendlere uygun mu, sizin beklentilerinizi karşılıyor mu?" diye sormuyorlar. Her yıl binlerce öğrenci bu bölümlerde tez yazıyor, ama bu tezlerin konuları bizim önümüzdeki sorunlara yanıtlar üretebilecek konular arasından seçilmiyor. Enerjimizi heba ediyoruz. Oysa bizim teoriye, üniversitelerimizin de pratiğe ihtiyacı var. 2009'da üniversitelere beklentilerimizi ileticek, ortak projeler için kapılarını çalacağız.

Değerli İş Konseyleri Başkanlarımız, Sizler bulunduğunuz makamlara seçimle geldiniz. Seçimle iş başına gelmek insana 'temsil' gücü verdiği gibi temsil ettikleri nazarında sorumluluk da yükler. Sizler hepiniz kendi alanınızda başarılı, dünyayı tanıyan, tecrübeli ve vizyon sahibi iş adamları olduğunuz için bu makamlara seçildiniz. Sorumluluğunuz çok büyük, çok önemli bir sorumluluk. İş Konseyi Başkanı olmayı millete karşı bir sosyal sorumluluk olarak algılamamız gerekiyor. Sizler adeta Türk özel sektörünün büyükelçilerisiniz!

1923'te ölüsünü gömecek kefen bezini bile ithal eder halde olan bu ülke 85 yıldır milletini çağdaş milletlerin yaşam standartlarına çıkarabilmek için mücadele veriyor. Sizlerden bu bilinçle daha aktif olmanızı bekliyorum. Konseylerinize daha fazla sayıda firma çekmeli, konsey faaliyetlerini bizzat takip etmeli, ekonomik gelişmeleri yakından izleyerek firmalarımızın fırsatlardan istifade etmesini sağlamalı ve Türkiye'nin lobisini yapmalısınız. Gidenler bilirler, Saraybosna'daki Ziraat Bankası'nın yanında Türkçe "Yardıma ihtiyacınız olursa içeri gelin" yazıyor. Turist olarak orada bulunan vatandaşımız, bölgeden iş yapan iş adamımız, derdi varsa söylüyor, banka personeli elinden geldiğince yardımcı oluyor. İşte bahsettiğimiz ahenk budur, iş dünyasının yarattığı sinerji budur, "Bayrak ticareti, ticaret bayrağı takip eder" sözüyle çok önceden uygulamaya başladığımız politika budur.

Sayın Başbakanım, Kıymetli Başkanlarım, Konuşmamın başında vurguladığım gibi küresel siyasi ve ekonomik düzen yeniden şekilleniyor. Küresel rekabet haritası değişiyor. Bu dönüşüm sürecinde milli hedefimiz, şirketlerimizin ve ülkemizin ölçeğini büyüterek, ülkemizin dünyanın en büyük 10 ekonomisi içinde yer almasını sağlamaktır. Bu çerçevede Türk özel sektörü olarak; Cumhuriyetin 100. yılında 500 milyar dolar ihracat yapmayı, Dünyanın 500 büyük şirketi içinde en az 10 küresel Türk şirketi ile yer almayı, En az üç sektörde dünya lideri olmayı, Dünya'da tanınan 10 marka üretmeyi, Araştırma ve geliştirmeye dayanan, yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomi haline gelmeyi, hedefliyoruz.

Hedeflerimize ulaşma yolunda, devletimizle, işadamlarımızla, üniversitelerimizle ve halkımızla elele verip, var gücümüzle hizmet etmemiz, yarınlarımıza umutla bakmamızı sağlayacaktır. İşte, DEİK'in misyonu budur. Sayın Başbakanımızın katılımlarıyla bizleri şereflendirdikleri bu günde sözlerime Necip Fazıl'la son vermek istiyorum. "Tohum saç, bitmezse toprak utansın! Hedefe varmayan mızrak utansın! Hey gidi küheylan, koşmana bak sen! Çatlarsan, doğuran kısrak utansın!"

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

Türkiye-AB Katılım Stratejisi

6 Mart 2009
Ankara

Türkiye-AB Katılım Stratejisi

6 Mart 2009, Ankara

Türkiye için Avrupa Birliği katılım süreci üç sütun üzerine inşa edilmiştir: Siyasi Kriterler, Müktesebat Uyumu ve Sivil Toplum diyalogu. Sivil toplum diyalogunun başarısı, iç kamuoyunu ve Avrupa Birliği üyesi ülkeleri kapsayan etkin bir iletişim stratejisinin geliştirilerek uygulanmasıyla doğrudan bağlantılıdır.

Avrupa Birliği katılım sürecinin başarıyla sonuçlanması, aday ülkenin Avrupa Birliği müktesebatını üstlenmesi ve uygulamasını gerektirir. Bu başlı başına zor ve karmaşık bir süreçtir. Çünkü gerçekleştirilecek reform niteliğindeki düzenlemelerden toplumun tüm kesimleri eşit oranda fayda sağlayamayacaktır. Kısa vadede, menfaat farklılıkları daha yoğun hissedilebilecektir.

Katılım sürecini başarıyla tamamlamış ülkelerin Odalar Birliği Başkanlarıyla yaptığım görüşmelerde, ortak bir tespit olarak herkes şu değerlendirmeyi yapıyor: Brüksel ve Üye Devletlerle müzakereler elbette çok önemlidir. Ancak, müzakerelerin %80'den daha fazlası ülkenin içinde yapılmaktadır. Dolayısıyla, müzakere süreci esasen büyük ölçüde ülke içindeki paydaşlar arasında cereyan etmektedir.

Müzakerelerin ülke içinde sağlıklı ve katılımcı bir anlayışla yürütülmesi; alınacak kararları daha meşru bir temele dayandıracak, bürokratların dosyasındaki argümanlar daha sağlam gerekçelerle desteklenecek, ve siyasilere de, kısa vadede üstlendiği risk azalmış olacaktır. Öyle ise, ilgili tüm kesimler müzakere süreci hakkında bilgilendirilmelidir. Farklı kesimler arasında tartışma ve uzlaşma imkânı sağlayacak platformların oluşturulmalıdır. Sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile kamu kesiminin bir arada çalışabileceği kurumsal nitelikli yapılar tesis edilmelidir. İşleyen bir istişare ve diyalog süreci, toplumun tüm kesimlerinin sürece katkı sağlamalarına ve süreci sahiplenmelerine imkan verecektir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım sürecinin, artı ve eksileri ile doğru bilinmesi gerekir. İnsanlara doğru ve anlaşılabilir malumat akışı sağlamalıyız. Süreci toplumun tamamıyla tartışmalıyız. Toplumun tamamının görüş ve katkısı ile süreci beslemeliyiz. Yerel düzeydeki kanaat önderleri, yerel medya ve artık her ilimizde var olan üniversitelerimiz mutlak surette Avrupa Birliği katılım sürecinin bir parçası haline getirilmelidir.

Birliğimiz ve İktisadi Kalkınma Vakfı işbirliğinde, 2002 ile 2004 yılları arasında, dünyada örneği görülmemiş çeşitlilik ve geniş tabana dayalı bir sivil toplum kuruluşu platformunu oluşturduk. Türkiye Platformu adını verdiğimiz bu yapı, 2004 yılı Aralık ayına kadar, Türkiye'nin Avrupa Birliği katılım sürecine yurt içinde ve yurt dışında çok önemli katkılar sağladı.

Ancak, sivil toplum kuruluşları 2005 yılı başından itibaren maalesef ihmal edilmeye başlanmıştır. Müzakere sürecinin örgütlendiği yapının dışında bırakılmıştır. Kurumsal bir istişare mekanizması tesis edilmemiştir. Oysa, biraz önce de vurgulamıştım: sürecin çok kazananları da, az kazananları da veya kaybedenleri de biz olacağız. Sürecin dışında kalınca da bilgi, ilgi ve destek de maalesef azalmaktadır. Bu diyalogun, kurumsal bir istişare mekanizması ile güçlendirilmesini bekliyoruz.

Türkiye'nin Avrupa Birliği iletişim stratejisinin bir de dış iletişim boyutu vardır. Özellikle, 2004 ve 2007'de gerçekleşen genişleme sonrasında, üye devletlerin kamuoylarının sürece etkisinin giderek arttığını görüyoruz. Kuşkusuz, kamuoyunun sürece dahil edilmesi bir ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Artık, üye devletler ve katılım sürecindeki devletler, bu gerçekle yaşamak ve hazırlıklarını bu gerçeğe göre yürütmek zorundadır. Avrupa Komisyonu tarafından önerilen "Sivil Toplum Diyalogu" bu ihtiyaçta cevap vermeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de olduğu gibi, üye devletlerde de kamuoyu doğru bilgilendirilmelidir.

Öncelikle, diyalog iki taraflı olur. Diyalogu Türkiye'nin desteklediği kadar, AB üyesi ülkelerin de desteklemesi lazım. Bu açıdan, Hükümetler düzeyinde sağlanacak destek çok önemlidir. Üye devlet hükümetlerinin de Avrupa Birliği kurumlarının da elini taşın altına koyması gerekir. İkinci olarak, çok sayıda kuruluş sürece katkı sağlamaya çalışıyor. Bu çalışmaların birçoğu birbirinin tekrarı oluyor. Kendi kendimizle yarışıyoruz. Etkin bir işbölümü ve koordinasyonu mutlaka sağlamalıyız. Üçüncü olarak, üye devlet hükümetlerinin sürece sahip çıkmaları, siyasi liderlik yapmaları gerekir. Taahhütlerine sahip çıkmaları, ahde vefa ilkesine saygı göstermeleri gerekir.

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri için çok önemli olan, sivil toplum diyalogunun güçlendirilmesi için son olarak iki hususa dikkat çekmek istiyorum. "Vize" sonunu çözülmeden, etkin bir sivil toplum diyalogundan nasıl söz edebiliriz? İş adamları, sendika yöneticileri, sanatçılar, medya mensupları, akademisyenler, öğrenciler ve sivil diyaloga dâhil olması gereken tüm kesimler, ciddi bir vize sorunu yaşıyor. Vize konusu önceleri toplumun daha dar bir kesimini etkiliyordu. Ama, artık toplumun çoğunluğunu etkiler hale geldi. Avrupa Birliği sürecine ilişkin toplumun algılamasını olumsuz etkilemeye başladı. Vize konusuna acilen çözüm bulunması gerekir. Bu çerçevede Avrupa Birliği Adalet Divanınının 19 Şubat 2009 tarihinde vermiş olduğu karar üye devletlerin saygı ile karşılaması gerekir. Doğrusu bu karar doğrultusunda şu ana kadar Hükümetimizin atmış olduğu adımları hepimiz merak ediyoruz.

Diğer taraftan, sivil toplum diyalogunun önündeki bir başka sorun da, sivil toplum diyalogunu geliştirmeyi amaçlayan projelerin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Çok sayıda sivil toplum kuruluşu Avrupa Birliği'nin sağladığı mali imkânlarla proje geliştirip uygulamaya çalışıyor. Ancak, burada da ciddi sorunlar olduğunu vurgulamamız gerekiyor.

Öncelikle, Avrupa Birliği'nden mali destek olarak proje geliştirip uygulamak, sivil toplum kuruluşlarının pek çoğu için neredeyse imkânsızdır. Uygulanan prosedürler çok zor ve karmaşıktır. Sivil toplum kuruluşları için cesaret verici değil, maalesef cesaret kırıcıdır. Bu konunun, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından mutlak surette gözden geçirilmesi gerekir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği hepimiz için kazançtır. Günlük yaşamımızı doğrudan etkileyen konuların birçoğu, Türkiye'nin üyeliği sürecinde konuşulur hale gelmiştir. Türkiye'de de Avrupa Birliği'nde de, enerji arzı güvenliği, ortak savunma ve dış politika, istihdam piyasasının ihtiyaçları, küresel düzeyde ekonomik rekabet gücü artışı, küresel ısınma ve benzeri konuları birlikte tartışmalıyız. Avrupa Birliği Lizbon gündemini Türkiye'nin gündemi haline getirmeliyiz.

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

İktisatçılar Haftası

1 Nisan 2009
Ankara

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

İktisatçılar Haftası

1 Nisan 2009, İstanbul

Evet, dünyanın her tarafında, iktisadi krizin etkileri her gün daha da belirginleşiyor. Hemen her ülke, olağandışı bir dönemden geçtiğinin farkında olarak hareket ediyor. Ekonomik sistemin yeniden inşası, küresel krizle birlikte öncelikli hale geldi. Öte yandan, finansal sektör ve reel sektör arasındaki bağlar ağır hasar almış durumdadır. Kredi mekanizmalarının durması, ekonomideki çarkları da durma noktasına getirmiştir. Ülkemiz dâhil, birçok ülkede, ekonomiye duyulan güven büyük ölçüde sarsılmıştır. Dünyamız ilk defa böyle ağır bir krizle karşı karşıya bulunmaktadır. Krizin ne kadar uzun süreceği ise belirsizdir.

Gerçektende bugün farklı bir dönemdeyiz. Bugünkü krizin temel farkı, herhangi bir sonunun, herhangi bir sınırının olduğunun, en azından şu an için, bilinmemesi, görülmemesidir. Eskiden, dış ticaret, dış kredi, iç kredi kanallarından en az biri çalışıyor olurdu. Bu kanallardan birinin açık olması sayesinde ise, krizden çıkış mümkün olurdu. Tünelin sonundaki ışık görülürdü. Bugün ise, bu kanalların hepsi durmuş durumdadır. Bu yüzden, topyekun bir durma hali olduğunu izliyoruz. O yüzden nisan ayındaki G-20 toplantısının önemi daha da artmıştır.

Küresel kriz, küresel önemler gerektirmektedir. Zira her ülke, kendine göre tedbirler almaya çalışmaktadır. Aslında her ülke, "bir deneme yanılma süreci" içindedir. Dolayısıyla bu tedbirlerin ne derece başarılı olacağı ise henüz belirsizdir. Ama daha da tehlikelisi, tek tek alınan bu önlemlerin, küresel çapta başka dengesizliklere yol açma ihtimalidir. Bu tehlikenin başında ise korumacılık gelmektedir.

Bugün belirginleşen bir diğer temel problem, ekonomideki çarkları döndüren kaynakların, ülkeden ülkeye hareket etmiyor olmasıdır. Küresel ekonominin yeniden canlanması için bu kaynak problemini acil olarak çözmek gerekmektedir. Bu bağlamda, tıpkı 1970'lerde olduğu gibi, devletten devlete kredi mekanizmalarını işletmek önem kazanmaktadır. Bakınız, 1980'lerde gelişmekte olan ülkelere giden fon akımlarının, bu ülkelerin milli geliri içindeki payı % 1'ler düzeyindeydi. Bu oran, 1990'larda % 3'ler düzeyine çıktı. 2000'lerde ise % 4'ü aştı. 2007'ye geldiğimizde iste bu oran, yani gelişmekte olan ülkelerin aldıkları dış kaynağın, milli gelire oranı % 7 oldu. Bugünse tekrar yüzde 1'ler düzeyinde, yani 1980'lerde ne kadar kaynak varsa, şimdi de o kadar var.

O halde, Amerika ve İngiltere gibi başlıca gelişmiş ülkelerde toplanan kaynakların bir kısmının, tekrar devletten devlete kredi yoluyla, gelişmekte olan ülkelere aktarılması, küresel krizden çıkışı da hızlandırabilecektir. Dolayısıyla G-20'nin üstlenmekte olduğu yeni işlev, yeni küresel mimari açısından son derece önem kazanmıştır. G-20 gündeminde bu konunun da gündeme alınmasının son derece hayati önemde olduğuna inanıyoruz. Hepimiz için içinç ve yeni bir dönem başlıyor. Dünyanın kaderinin yeniden yazılacağı bir dönemdeyiz. Önümüzde iki seçenek bulunmaktadır. Ya bu kriz bizi yönetecektir, ya da biz bu krizi yöneteceğiz.

Ülkemizdeyse, küresel kriz doğru okunmadığından ve siyaset ekonominin önüne geçtiğinden, 2008-Ekim ayı ile 2009-Martı arasındaki 5 ay, ne yazık ki iyi değerlendirilememiştir. Dolayısıyla dün açıklanan küçülme oranları, sürpriz değildir. İstisna da değildir. 2009'un ilk çeyreğinde de benzer boyutta bir küçülme yaşanacaktır. Sanayimiz, Ocak 2009 itibarıyla, 6 ay üst üste küçülmeye devam etti. Sanayi üretim hacmimizin dörtte birini kaybettik. İmalat sanayi üretimi, son 12 ayın sadece üçünde, bir önceki aya göre artarken, dokuzunda

geriledi. Zaten sadece bu durum dahi, sanayideki olumsuz görünümün dünyadaki krizin belirginleştiği Eylül 2008'in öncesinde başladığının da bir göstergesidir.

İç piyasada ve yatırımlardaki daralma, işsizlik problemini büyütüyor. İşsiz sayısı 3,3 milyona dayandı. Üstelik bu rakama, iş arama umudunu kaybeden ve iş bulsa çalışmaya hazır milyonlar dâhil değil. Son 1 yılda sanayi sektöründeki toplam istihdam, 205 bin kişi azaldı. Sadece 2008'in son 3 ayında sigortalı çalışan sayısı 360 bini kişi azaldı. Sigortalı çalışan sayısındaki azalma, bir şeyin daha göstergesi. Türkiye'nin en rekabetçi sektörlerindeki kayıtlı çalışan sayısı oranı, diğer sektörlerle göre daha yüksek olduğundan, aslında en kalifiye çalışanlarımızı ve dolayısıyla rekabet gücümüzü kaybediyoruz.

Öte yandan bankaların kendileri koruma içgüdüsüyle daha fazla içe kapanması da, krizin ekonomi üzerindeki etkisini artırmaktadır. Yurtiçi TL. kredi hacmi son 6 ayda 20 milyar TL. geriledi. Peki, aynı dönemde bankaların mevduat hacimlerinde bir gerileme yaşandı mı? Hayır. Tersine arttı. Dolayısıyla mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 87'den 80'e geriledi. Bankalar, kredilerden çektikleri kaynağı devlet iç borçlanma senetlerine yönlendirdiler. Menkul kıymet portföyleri aynı dönemde yaklaşık 30 milyar TL. büyüdü.

Tüm bunlar olurken, Türkiye bir zamanlar güçlü olduğu alanlarda da ciddi zayıflamalar yaşıyor. Bunların başında da kamu bütçesi geliyor. 2007'ye kadar düzenli olarak azaltılan bütçe açıkları, 2007 ve 2008'de reel olarak artmıştı. Yine de milli gelire oranı anlamında düşük düzeyde kalması olumluydu. Ancak 2008'in aralık ayından itibaren bütçe dengesinde ciddi bozulmalar başladı. Sadece son 2 ayda, yılın tamamı için hedeflenen kadar açık verildi.

Kriz dönemlerinde kamu bütçesinin önceden olduğu gibi sıkı tutulması beklenmez. Tersine genişleyici bir maliye politikası uygulanmasının gerekli olduğu genel kabul görür. Türkiye'de de, hem çöken iç talebe destek olmak, hem de daralan finans kanallarını yeniden canlandırmak için, kamu bütçesinden kaynak aktarmak ve ilave harcamalar yapmak kaçınılmazdır. Ama sorun şudur ki, daha ortada bu yönde bir tedbir mekanizması kurulmamışken, kamu bütçesindeki açılma şimdiden, "gevşetme"nin çok ötesine geçmiştir.

Şimdi yılın dörtte biri geride kaldı ve hala ortada nasıl bir bütçe ile karşı karşıya olduğumuz bilinmemektedir. Hedeflenenin çok ötesinde bir bütçe açığının gerçekleşmesi halinde bunun nasıl finanse edileceği bilinmemektedir. Hâlihazırda kaynaklarını şirketler kesiminden hazine kâğıtlarına kaydıran bir bankacılık sistemi varken, Hazine'nin daha fazla borçlanması halinde bunun kredi sistemi ve şirketler üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin nasıl bertaraf edileceği bilinmemektedir.

Bilinense, Türkiye ekonomisinin 2009 yılında ciddi bir küçülme yaşayacağıdır. Şirketlerimizin küçüleceği, üretim ve istihdam hacmimizin daralacağıdır. Bilinmeyen ise, bu sürecin kontrollü mü, yoksa kontrolsüz mü gerçekleşecek olmasıdır. İşte bütün mesele budur. 2009'daki muhtemel kayıpların, 2010'dan itibaren nasıl ve ne kadar sürede geri alınacağı da buna bağlıdır.

Yapılması gereken, üç temel amaç etrafında çalışmaktır. Öncelikle ekonominin çarklarını yeniden işletebilmek için, canlandırma tedbirlerine, tüketimi desteklemeye önem verilmelidir. Son birkaç haftada yapılan vergi indirimleri, bu yönde atılan adımlar olarak olumlu sonuç vermiştir. Ama yeterli değildir. İnsanlar harcama ya da tasarruf kararı alırken, öncelikle iki faktörü göz önüne alırlar. Öncelikle önelirini görebilmek isterler. Yani geleceğe dönük belirsizlikler ortadan kaldırılmalıdır. Sonrada gelirlerinin yani işlerinin devamlılığına bakarlar. O halde mevcut istihdamı koruyacak tedbirlerin yanısıra, işsiz kalanlara ve toplumun en alt gelir düzeyindekilere yönelik, destekler planlanmalıdır.

İkinci olarak, şirketler kesiminin finansmana erişimi ve nakit dengesinin yeniden tesisi için mekanizmalar kurulmalıdır. Bu konuyu 6 ay önce gündeme getirmiştik ve artık sonuçlanmasını bekliyoruz. Üçüncüsü, kamu bütçesine yönelik bir orta vadeli plan hazırlanmalıdır. Zira kamu maliyesi her zaman başta gelen bir kırılganlık kaynağı olmuştur.

Dolayısıyla, 2009'a yönelik harcama arttırıcı tedbirler kaçınılmaz olarak alınırken, 2010 ve sonrası için mali disiplinin yeniden tesis edileceğini garanti altına alınmalıdır. Aksi halde kamu borçlanmasının mali piyasalar üzerindeki daraltıcı etkisinin ve faiz artışının önü alınamaz. Yani kısaca, bugün harcadıklarımızı, yarın nasıl telafi edeceğimizle ilgili, güvenilir ve çok yıllık bir mali plana, "orta vadeli mali programa" ihtiyaç vardır.

Bunlar olursa, Türkiye kontrollü bir küçülme dönemi yaşar ve sonrasında küresel yarışa en az üretim ve istihdam kaybıyla devam imkânı elde eder. Olmazsa, unutmak istediğimiz 90'lı yılları yeniden yaşarız. Ne demişti büyük edebiyatçı ve şairimiz Mehmet Akif Ersoy; "Tarih tekerrürden ibaret derler. Hiç ders alınsa idi, tekerrür mü ederdi?"

DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER VIII

